ANARCHISTICKÁ REVUE

EXISTENCE

1 / 2013

LOKALIZACE

Lokalizace ekonomiky / LETS a časové banky / Komunitní centrum Ateneo
Bezpeněžní zóna / Zahradníkův partyzánský rok / Jakub Polák / Recenze
Noam Chomsky: Dojmy z Gazy / Rozhovor s rumunským anarchistou / A3
Nepohodlní mrtví / Antisystémová revolta z Ji.hlavy / Alerta Press / ABC
CrimethInc jdou do práce / Demokracie vypadá jinak / Všichni jsme cikáni

VYDÁVÁ ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE

EDITORIAL

Anarchistické časopisy u nás vycházejí od počátku devadesátých let, ale teprve po jejich konci si postupně začali jejich vydavatelé uvědomovat, že obsahem těchto periodik jsou v převážné míře články kritizující dílčí aspekty soudobého ekonomicko-politického systému, reportáže z protestů, popřípadě texty vracející se k dávno odvátým úspěchům anarchistického hnutí. Tato reflexe vedla k rozhodnutí zaměřit se v některém z čísel více také na soudobé úspěchy, fungující projekty, alternativy a vize. *Existence* přišla v roce 2002 se svým 14. číslem, které neslo název „Anarchie v praxi“, a *A-kontra* věnovala své první číslo roku 2006 tématu „Dobré zprávy“.

Je potěšující vidět, že se od té doby mnohé změnilo. Pozitivní témata v anarchistických časopisech už nejsou takovou výjimkou. A i toto číslo *Existence* je toho důkazem. Je již čtvrtým v řadě, které přibližuje konkrétní praktické inspirace, jak je možné se v jednotlivých aspektech života přibližovat vizi budoucí svobodné a samosprávné společnosti.

Změna témat anarchistických časopisů jde ruku v ruce i s postupnými kvalitativními změnami v samotném anarchistickém hnutí. To bylo dříve charakteristické ad hoc demonstracemi s absencí dlouhodobějších kampaní a projektů. Nyní, ač vskutku nepočetné, je schopno konkrétní dlouhodobější souvislé aktivity, realizace nových nápadů a experimentování s novými přístupy.

Ale zpět k *Existenci*. Toto číslo mělo být původně věnováno tématu etické spotřeby. Při jeho analýze jsme ale zjistili, že je až příliš obsáhlé na to, abychom ho vtěsnali do jednoho čísla. Rozhodli jsme se tedy pro jeho dílčí část, kterou jsme nazvali „lokalizace“. Jestliže se máme bavit na téma etické spotřeby, je jednou z priorit orientace na místní zdroje a rozvoj místní komunity. Při podpoře lokálního si ale musíme být vědomi, že vzdorovat globalizovanému kapitalismu se nedá podporou kapitalismu lokálního.

Představíme si tedy antiautoritářské modely související s lokalizací. Na jedné straně to mohou být systémy lokálních měn a časových bank, na straně druhé Bezpeněžní zóna umožňující zbavit se nepotřebného a vzít si potřebné. Pro rozvoj různých lokálních projektů jsou důležitá místa, kde může k jejich realizaci docházet. Takovým je například nově otevřené komunitní centrum Ateneo v Mostě. S tématem také souvisí myšlenka samozásobitelství, kde nám může být inspirací kolektivní (nejen) partyzánské zahradničení. Efektivní využívání místních zdrojů pak umožňuje založení spotřebního družstva, které s sebou nese mnohé další výhody.

Na dvou stranách se věnujeme také jedné smutné události. 25. září zemřel dlouholetý redaktor *A-kontra* Jakub Polák. Věnujeme mu několik vzpomínek a přinášíme reportáž z Antipohřbu – demonstrativního rozloučení, které mu připravili přátelé.

Článkem Noama Chomského „Dojmy z Gazy“ se vracíme k tématu utrpení palestinského lidu pod izraelskou okupací. V rozhovoru s rumunským anarchosyndikalistou si představíme tamní hnutí. V rubrice připravené Anarchistickým černým křížem se ohlédneme za několika zavražděnými antifašisty. Volná komunita VAP se ve své rubrice „Vidíme to jinak“ prezentuje úvahou nad parlamentním systémem.

Zavítáme do Jihlavy na 16. ročník Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů, který se konal v druhé polovině října. Představíme si zajímavé filmy, které se tam promítaly, a položíme pár otázek autorům dvou z nich. Vít Klusák bude mluvit o filmu *Svobodu pro Smetanu* a člen Antifašistické akce o dokumentu *161>88*.

Poměrně velký prostor jsme poskytli prezentaci nově vydané knihy *Nepohodlní mrtvé (Co schází, to schází)*, jejímiž autory jsou Subcomandante Marcos a Paco Ignacio Taibo II. Český překlad této „zapatistické detektivky“ všem velmi vřele doporučujeme.

Tradičně nechybí přehled veřejných akcí antiautoritářského hnutí, které se konaly v období uplynulého čtvrtroku. Zvlášť jsme se zaměřili na pražský D.I.Y. karneval, antifašistickou protidemonstraci v Kralupech nad Vltavou a účast anarchistů na protivládní demonstraci 17. listopadu v Praze. V recenzích se seznámíte s nedávno vyšlými publikacemi a knihou *Work* od CrimethInc.

Přejeme příjemné čtení.

OBSAH

2 … Editorial
3 … Kvartál
7 … Všichni jsme Cikáni / Kralupy proti neonacismu
8 … Demokracie vypadá jinak
9 … Lokalizace
10 … Lokalizace ekonomiky: pohádka nebo nutnost?
12 … LETS a časové banky
13 … V zájmu komunity
14 … Bezpeněžní zóna
16 … Bezpeněžní sobota v Plzni a Mostě
17 … Zahradníkův partyzánský rok
18 … Na co myslet při zakládání (nejen) partyzánské zahrádky
19 … Založte si spotřební družstvo
20 … Pár vzpomínek na Jakuba
21 … Antipohřeb – Boj pokračuje!
22 … Noam Chomsky: Dojmy z Gazy
24 … Problémem zůstává izolace aktivistů
25 … ABC: Smutný listopad
26 … Odkouzlení textem
30 … Antisystémová revolta z Ji.hlavy
32 … VAP: Kapitalismus je organizovaný zločin
33 … A3
34 … Recenze
38 … Alerta press
39 … CrimethInc jdou do práce

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE
1 / 2013 (v pořadí 27. číslo)
vydává Československá anarchistická federace
kontakt: csaf@csaf.cz web: www.csaf.cz

DISTRIBUČNÍ MÍSTA

Kde můžete *Existenci* (popř. další publikace ČSAF) zakoupit:

Kamenné obchody:
Infocentrum Salé (Orebitská 14, Praha 3 – Žižkov),
Rekomando (Trojanova 9, Praha 2),
Café a knihkupectví Fra (Šafaříkova 15, Praha 2),
Emergency shop (Tachovské náměstí 5, Praha 3 – Žižkov),
Antikvariát Černý pes (Sedláčkova 20, Plzeň),
Infoshop Pelech (Čápkova 48, Brno),
Komunitní centrum Ateneo (Vítězslava Nezvala 2815/41, Most)
Galerie u Mloka (Lafayettova 9, Olomouc; jen při koncertech),
Plan B Hardcore Cafe (Českobratrská 1, Ostrava),
Klub Intergalaktická Obluda (Jaskový Rad 7, Bratislava)

Internetové distribuce:
xBASTAx (xbastax.cz), Waking the dead (wakingthedead.cz), Papagájův hlasatel (phr.cz), Phobia records (phobiarecords.net), Nuclear Madness (nuclearmadness.wz.cz), Hitchin'to Revolution (hitchintorevolution.wordpress.com), Insane society (insanesociety.net)

Pro zájemce **ze Slovenska** doporučujeme objednávat na e-mailu: hoodsup@riseup.net

ENGLISH SUMMARY

The main topic of the present issue of *Existence* is Localization. From anti-capitalist and anarchist positions it deals with efforts both to support the local economy and to focus on the consumption.

The main subject covers systems of local currencies and time banks. Furthermore, some particular anti-authoritarian projects are presented, which relate to the support of the local community of moneyless relations and self-sufficiency. Particularly, the community centre Ateneo in Most, the Moneyless Zone organized in several cities and towns, the guerilla gardening, or the implementation of consumer co-operatives.

Two pages are dedicated to the well-known anarchist Jakub Polák, who died on September 25th, 2012. The translation of the article called "Impressions from Gaza" by Noam Chomsky follows and an interview with a Romanian anarcho-syndicalist.

The newly published translation of the book by Subcomandante Marcos *The Uncomfortable Dead* is introduced largely. Next there are two interviews accompanied the retrospection of the international festival of documentary movies in Jihlava.

Next there are as usually regular columns by Anarchist Black Cross and Anarcho-Pacifistic community V.A.P., as well as the calendar of events held within the scope of the anti-authoritarian movement in Bohemia and Slovakia during last three months, and reviews of publications of the same period.

Download: nakladatelství.casf.cz/?page_id=170

KVARTÁL

Přehled veřejných aktivit širšího antiautoritářského hnutí za uplynulé tři měsíce od uzávěrky předešlého čísla Existence. Ne všechny akce jsme navštívili, některé reporty jsou proto zprostředkované dle informací uvedených na webech antiautoritářských skupin a projektů.

Antifašisté si připomněli partyzánku Violu Valachovou

21. září uctili bratislavští antifašisté položením věnce k pamětní tabuli na domě v Tobrucké ulici č. 2 památku partyzánky Violy Valachové, která byla přesně před 68 lety zabita vojáky nacistického Německa.

Teprve 16letá Viola odcestovala po vypuknutí Povstání na střední Slovensko a přidala se k partyzánské jednotce působící v katastru obce Slovany. Zde při jedné z akcí padla do rukou nacistů, kteří ji následně ubili k smrti.

Anarchisté požadují propuštění politických vězňů v Bělorusku

Víkend 22.—23. září byl v Bělorusku ve znamení parlamentních voleb. Pozornosti směřované na tuto zemi využili anarchisté, aby vyjádřili podporu politickým vězňům a požadovali jejich propuštění.

V Hradci Králové byl na rohu Gočárovy a Střelecké ulice vyvěšen transparent s nápisem *„Free Belarusian prisoners!“*. Další ulice byly polepeny informačními letáky o vězněných běloruských anarchistech.

„Šest našich kamarádů je uvězněno. Někteří byli zadrženi už před dvěma roky. Byli odsouzeni za své svobodné názory a dostali vysoké tresty od třech do osmi let. V běloruských věznicích je dnes patnáct politických vězňů. Požadujeme jejich propuštění,“ uvedla aktivistka Táňa Vacková.

Anarchisté patří mezi nejvíce ponižované vězně a denně čelí mučení. Jsou drženi na samotkách a jejich styk s okolním světem je minimální. Další jsou nuceni celý den vykonávat náročnou a podřadnou práci. *„Kampaň za propuštění běloruských politických vězňů probíhá po celé Evropě. Většina protestních akcí se konala v den voleb před běloruskými zastupitelskými úřady,“* dodala Vacková.

Karneval smrti z jiného úhlu

22. září se skupina aktivistů z kolektivů VAP, Food not Bombs, Pravá míra a ČSAF rozhodla symbolicky konfrontovat akci, která se na ostravském Letišti Leoše Janáčka konala už několikátým rokem.

Zatímco rodiny s dětmi obdivovaly tanky, stíhačky, vrtulníky či těžkooděnce simulující zásah proti davu, aktivisté se snažili upozornit na to, že tatáž bojová technika už zítra může zabíjet nevinné civilisty a titíž policisté mohou při nejbližší příležitosti útočit na skutečný dav obyčejných nespokojených lidí. Kousek od vchodu byl umístěn transparent Food not Bombs a mezi návštěvníky byly rozdány stovky letáků. Pro děti pak aktivisté připravili protiválečné omalovánky.

Příjemným zjištěním oproti minulému roku byl fakt, že spousta lidí, i když mířila na přehlídku, vyjádřila aktivistům podporu a souhlasila s názorem, že NATO je škodlivou, ba zločinnou organizací.

Proti DSSS v Karlových Varech

Svou nevoli nad předvolebním mítinkem Dělnické strany (DSSS) ve svém městě přišlo 22. září odpoledne vyjádřit asi patnáct mladých lidí v Karlových Varech.

U hlavní pošty tu promlouval předseda DSSS Tomáš Vandas, kterého zde poslouchalo několik jeho věrných z vedení strany a neonacistů z místní skupiny Národního odporu, mezi kterými nechyběl například Jiří Froněk či několikrát trestaný recidivista Ondřej Staník.

Stranický mítink nevzbudil žádný zájem a po dvaceti minutách byl ukončen. Protestující mládež vyjádřila svůj odpor k přítomnosti hnědé partaje hesly jako *„Stop DSSS“*, *„Říkáme NE“* či *„Nic než nádor“*.

Mítink DSSS v České Třebové trval osm minut

Na sobotu 22. září si od 15.00 naplánovala východočeská sekce DSSS předvolební mítink v České Třebové. Vandasovci ve východních Čechách se svou šovinistickou ideologií nesklízejí zrovna ovace, věřili tedy, že si v tomto šestnáctitisícovém městečku napraví reputaci.

Těsně před třetí hodinou agitátoři dorážejí na místo, kde rozbalují schůdky a transparent. Přibližně v 15.05 svá fidlátka balí a je jasné, že mítink právě skončil. Jediní, kdo na náměstí dorazili, byli antifašisté, připravení vyjádřit nesouhlas s politickou stranou parazitující na vyloučených regionech. Celé fiasko doplnil hustý déšť.

Někdo by mohl říct, že nikdo nepřišel právě kvůli dešti. Skutečností ovšem je, že o pár set metrů dál probíhala akce zaměřená na mezilidské vztahy, solidaritu a spolupráci, na kterou i přes nepříznivé počasí dorazilo několik desítek dospělých a dětí. To by mohlo naznačovat, kam směřují myšlenky místních obyvatel.

Antivolební akce v Olomouci

V pondělí 23. září proběhl v Olomouci letákový happening místní skupiny ČSAF jako reakce na blížící se volby.

Aktivisté kromě vylepení protivolebních samolepek rozdávali aktuální číslo nástěnných novin *A3*, které pojednává o místním politickém vězni, exřidiči MHD Romanu Smetanovi a zároveň poukazuje na iluzi voleb. Právě myšlenka bojkotu voleb se ten den tematicky hodila – na náměstí právě probíhala kampaň prezidentského kandidáta Vladimíra Franze. Velkým plusem celé akce bylo zjištění, že případ Romana Smetany je u místních lidí stále aktuální

a drtivá většina mu vyjadřuje otevřenou podporu.

Mimo ČSAF se do antivolební kampaně zapojilo vícero Olomoučanů, a to zejména formou ničení a pozměňování předvolební propagandy. Nejpopulárnějším se dle očekávání stalo přidělávání tykadel vyobrazeným politikům. Ušetřena nebyla žádná ze stran využívající plakáty a billboardy, nejvíce to však schytala právě ODS, která stála za žalobou na Romana Smetanu. Obsáhlý report z této spontánní iniciativy jsme zveřejnili na webu csaf.cz pod názvem „Vítězství tykadel v Olomouckém kraji“.

DSSS se zalekla protiakce a zrušila v Plzni svůj mítink

Dělnická strana na svém webu avizovala dlouho dopředu, že se ve čtvrtek 4. října uskuteční v Plzni jeden z řady jejích předvolebních mítinků. Tato informace se však brzy dostala i mezi ty, kterým není po chuti, aby se v jejich městě předváděli fašisté.

Na Facebooku se záhy objevila událost „Plzeň není město nácků“, která vyzývala k účasti na protestu proti mítinku nahnědlé partaje. V prohlášení k protiakci mimo jiné stálo: *„Tato strana, známá svojí fašistickou ideologií s úzkým napojením na neonacistickou scénu, bude v rámci své předvolební kampaně mimo jiné pokračovat ve své ideologické agitce, předepisující ‚korektní sexuální praktiky‘, správnou barvu pleti, šovinistické uctívání národa a přizpůsobivé masochistické chování. Spolu se zahájením předvolebního cirkusu hodlá Vandas vytáhnout do lítého politického boje s ideou bezpečných ulic. Ve svých předvolebních slibech chce uvést do praxe takové zákony, které zásadním způsobem znemožní příjemný pobyt, soukromí a tvůrčí využívání veřejného prostoru.“* Lidé byli vyzváni: *„Nedovolme Vandasovi a jemu podobným vnášet do našich ulic strach! Obraťme strach v radost a proměňme místo mítinku v prostor plný radosti. Ukažme jim, že nikdy nepřijmeme za lidskou normálnost tu normálnost, kterou hlásá DSSS!“*

Plzeň se v předešlých letech ukázala být městem, kde jsou lidé schopni se zmobilizovat a hlasitě zareagovat na veřejné akce neonacistů. Na Facebooku potvrdilo svou účast více než 200 lidí, což samozřejmě samo o sobě nic nevypovídá o tom, kolik lidí nakonec na nějakou akci dorazí. Přesto se zdá být velmi pravděpodobné, že právě toto číslo fašisty zaskočilo, a to takovým způsobem, že několik dní před avizovaným mítinkem ze svých stránek informaci o chystaném předvolebním představení v tichosti stáhli.

Vítězství bylo dosaženo dříve, než se očekávalo, a protiakce tak mohla být odvolána. V odvolání iniciátoři uvedli: *„Děkujeme všem, co se aktivně zapojili do příprav a byli rozhodnuti se doopravdy zúčastnit. Je však potřeba si uvědomit, že boj proti neonacismu tímto nekončí. Záleží jen na nás, zda budeme v našem každodenním životě neonacismus a rasismus tolerovat, přivírat před ním oči, nebo zda dáme hlasitě najevo svůj názor, že jakékoliv posuzování člověka podle zevnějšku a snaha o jeho ovládání je v rozporu s naší životní filozofií. To, co mění společnost, je pouze způsob našeho vlastního života. Nebojme se tedy postavit na ochranu utlačovaných a vykořisťovaných!“*

Žatec, další město, kam raději Vandas nedorazil

Na pátek 5. října svolala Dělnická strana svůj předvolební mítink, který měl od 15.00 proběhnout za účasti předsedy Vandase na žateckém náměstí Svobody. Tento záměr se ale nesetkal s pochopením některých místních obyvatel.

Podobně jako o den dříve v Plzni ale DSSS svůj mítink v Žatci neuskutečnila. Opět se lze jen dohadovat: Je pravdivá Vandasova výmluva na problémy s dopravou, nebo je blíže skutečnosti domněnka, že se začal vyhýbat mítinkům, kde místní lidé dopředu oznámili svůj aktivní odpor?

Na Facebooku byl svolán protest proti fašistické předvolební agitaci. Kontraakce nakonec podle slov svolavatelů proběhla velmi úspěšně. Vedle toho, že se neukázali žádní fašisté, přišlo na třídu Obránců míru to odpoledne 232 lidí připojit svůj podpis pod petici, která se staví odmítavě k pořádání koncertů neonacistických kapel a fašistických mítinků ve městě. Kromě toho se dařilo vysvětlovat kolemjdoucím, co vlastně obnášejí v Žatci pořádané koncerty ultrapravičáků a kdo jsou ve skutečnosti kandidáti DSSS do krajských zastupitelstev.

Tím ale aktivity místních neskončily. Byla vytvořena skupina Žatec proti neonacistům!, která bude sloužit ke koordinaci dalších aktivit, šíření zmiňované petice, k domlouvání se, diskusím, sdílení informací apod.

Nedělní veget

Parta košických veganů se rozhodla pro svou první veřejnou akci na způsob veganských hodů. Na 7. října tedy svolali do košického Collossea, kde se pravidelně konají alternativní akce, Nedělní veget. *„Žádné vedení, žádné řízení, prostě volný kolektiv lidí, kteří v rámci možností přinesou jídlo, pokecají, přijdou ochutnat, něco se dozvědět,“* popisují svůj záměr organizátoři.

Stoly nekuřáckého prostoru se zaplnily různými dobrotami, ale i letáky a brožurami. Místní kolektiv Wild and Free zde mimo jiné nabízel k ochutnávce a zakoupení zapatistickou kávu. Na akci dorazilo zhruba 60 lidí, z nichž více než desítka přinesla něco na zub i z vlastní kuchyně. Jelikož se Nedělní veget osvědčil, konal se i následující měsíce: 11. 11. a 9. 12.

Kolaři kolařům

Olomouc je plackou, která si přímo říká o jízdu na kole. Horší to je s infrastrukturou pro kolaře, která je zanedbaná a těžce nedostačující pro využití potenciálu, jejž toto město má. Zkušenost je taková: čím lepší infrastruktura, tím více lidí kolo použije.

Protože čekat na zázraky od politiků nebo spasitelů by mohlo znamenat čekat roky či staletí, rozhodli se místní „cykloaktivisté“ sobě i ostatním kolařům vypomoci po svém. Namíchali beton a postavili pro kolaře několik nájezdů na vysoké obrubníky.

Proti předvolební propagandě na Plzeňsku

Během předvolební kampaně politických stran se na mnoha hlavách politiků objevila tykadla. Lidé tak následovali známého „tykadlového zločince“ Romana Smetanu, který skončil kvůli pozměnění předvolební propagandy ve vězení. Také ČSAF vyzvala prostřednictvím nástěnných novin *A3*, aby lidé vyjádřili solidaritu s Romanem Smetanou a politikům prostřednictvím tykadel vzkázali, že nejsou nic jiného než paraziti.

K výzvě se připojila mimo jiné i nově vzniklá skupina CONTRA, která působí na Plzeňsku. Právě zde se v první polovině října zaměřila na bezobsažnou předvolební propagandu politických partají a pozměnila několik billboardů… o množství tykadel ani nemluvě.

Podpora člena ZSP propuštěného z firmy Roche Polska

Ve středu 10. října se konalo soudní přelíčení v případě člena ZSP, jehož loni protiprávně propustili z varšavské pobočky farmaceutického koncernu Roche.

Členové skupiny Priama akcia (PA) už jednou (29. března) navštívili vedení slovenské pobočky v Bratislavě a vyjádřili se, že v případě, že se věc neposune, vrátí se. K opakované návštěvě si vybrali právě 10. října. Při akci byl odevzdán protestní dopis a vyjádřen nesouhlas s nezákonným propuštěním Jakuba a pracovními podmínkami ve firmě.

Roche totiž nutí některé své „zaměstnance“ pracovat na živnost, aby se zbavila povinnosti platit za ně zdravotní a sociální odvody. Ti nemají nárok ani na jiné zaměstnanecké výhody, jako je placená dovolená, neschopenka, mateřská či rodičovská dovolená apod., ačkoli v praxi vykonávají stejnou práci jako běžní zaměstnanci. Jakubův spor je tedy důležitý nejen z individuálního, ale i kolektivního hlediska. V případě vítězství by totiž šlo o významný soudní precedens týkající se fiktivních OSVČ.

Vedle návštěvy místní pobočky byly zaslány protestní faxy švýcarské centrále i polskému vedení. Protesty se konaly také v jiných evropských městech (Varšava, Poznaň, Berlín, Oslo, Paříž…).

Soudní přelíčení bylo nakonec pro nemoc soudce odročeno a další termín nebyl určen. PA má tedy v plánu ještě se v bratislavské pobočce ukázat.

Plzeňská Bezpeněžní zóna

Na sobotní odpoledne 20. října připravil plzeňský kolektiv Food not Bombs první Bezpeněžní zónu ve svém městě. Nechal se inspirovat podobnými akcemi, které iniciovala v Praze a Mostě Asociace Alerta.

Podtitulem akce bylo motto „Nekupuj – vyměňuj“. Výměna ale nebyla podmínkou, mohli jste přinést cokoli, aniž byste chtěli něco na oplátku, stejně jako jste mohli přijít s prázdnýma rukama a něco si odnést. Záleželo jen na volné dohodě zúčastněných. Někteří účastníci Bezpeněžní zóny se domlouvali na konkrétních položkách již dopředu na facebookovém profilu akce.

A tak se nakonec zahrádka plzeňského klubu Pohoda zaplnila věcmi a spokojenými účastníky první místní Bezpeněžní zóny. O občerstvení se postaral pořádající kolektiv. A po kladných ohlasech se plánují další akce tohoto druhu.

Love football hate racism

V sobotu 20. října proběhl tradičně mezi vysokoškolskými kolejemi na pražském Strahově další ročník antirasistického fotbalového turnaje „Love football hate racism“, a to v pořadí již sedmý. Pořadatelem byli Barflies, fanouškovský klub pražských Bohemians 1905 a hamburského St. Pauli.

Turnaj začal v poledne za účasti devíti pětičlenných týmů. K dispozici byl stánek s občerstvením. Vadou na kráse bylo snad jen chladné počasí a to, že po turnaji nenásledovala žádná afterparty.

Nebýt nácek nestačí

26.—28. října uspořádala Iniciativa Ne rasismu! (INR) akční víkend s názvem „Nebýt nácek nestačí“. V jeho rámci se konaly koncerty, diskuse a demonstrace. Hlavním cílem bylo upozornit na vzrůstající anticiganistické tendence v české společnosti a obecně na všudypřítomný rasismus.

Akční víkend začal koncertem v košířském squatu Cibulka. I když pršelo a bylo jasné, že na místo koncertu si případní návštěvníci ještě cestu tak úplně nevyšlapali, byla nakonec návštěvnost akce poměrně uspokojivá. Asi pro šedesátku lidí tu zahráli démoničtí Kyklos Galaktikos a Wunderbar Band. V přestávce mezi kapelami vystoupily zástupkyně SOS Přednádraží s prezentací, která obsáhle informovala o aktuální situaci ostravských Romů. Právě na SOS Přednádraží šel výtěžek z koncertu, který nako-

nec snad nejen pobavil, ale i předal a rozšířil důležité informace. Poděkování patří jak kapelám, které zahrály bez nároku na honorář, tak obyvatelům Cibulky za nezištné poskytnutí prostoru a samozřejmě všem příchozím.

V sobotu se diskutovalo ve studentském klubu K4. Hlavním tématem byly zvyšující se rasistické tendence v české společnosti. Na diskusi se sešlo kolem padesáti účastníků. Pozvanými panelisty byli publicisté František Kostlán a Saša Uhlová, dále Alice Černá, aktivistka působící ve vyloučených lokalitách na Šluknovsku i v ostravském Přednádraží, zástupce Antifa.cz a nakonec evangelický farář Mikuláš Vymětal, který se mimo jiné angažuje v iniciativě Nenávist není řešení.

Na straně pořadatelů byla vidět evidentní snaha, aby byla diskuse co nejširší a aby byl problém nahlížen z nejrůznějších úhlů, prostě probrat rasismus od A až do Z. I když měli diskutující tendenci směrovat vše k otázce, co dělat, debata se občas stáčela k tématu podstaty rasismu a co je na něm špatně. Zástupce Antifa.cz se snažil zachovávat praktickou rovinu a říci, co konkrétního by určité skupiny lidí mohly dělat.

Panovala shoda, že organizace jako Člověk v tísni přistupuje k Romům příliš paternalisticky. Přestože zástupci neziskového sektoru byli na debatu pozváni, nezúčastnili se jí, a nemohli tedy na kritiku ani reagovat a svůj způsob činnosti obhájit.

Pořádající organizace k sobotní besedě na svém webu uvedla: *„Tuto diskusi vnímáme jako součást dlouhodobého dialogu různých jedinců a skupin na téma anticiganismu a rasismu. Stále narážíme na stejná témata a problémy, které se nám nedaří řešit, a často začínáme znovu od nuly, ať už jako jednotlivci nebo jako členové Iniciativy Ne rasismu!.“*

V neděli akční víkend pokračoval demonstrací namířenou proti anticiganismu. Začínala na Tylově náměstí projevem INR a Františka Kostlána. Odtud se pokračovalo průvodem s bubenickým samba bandem, transparenty, pikety a za skandování protirasistických hesel po Korunní ulici až k parku U Vodárny, kde ještě přednesli svůj apel členové SOS Přednádraží. Demonstrace se dle odhadu organizátorů zúčastnilo asi 130 lidí.

Akční dny byly zakončeny afterparty, která přímo navazovala na demonstraci a odehrávala se v Café V lese. Berlínští Neofarius 249 zde odehráli skvělý set svého punkovým rytmem říznutého klezmeru a kdo vydržel, dočkal se i pohoštění od pražského kolektivu Food Not Bombs.

Tykadlový randál na Pankráci

V sobotu 17. listopadu se v podvečer konala akce na podporu a za propuštění „tykadlového zločince“ Romana Smetany, jehož kriminální činnost tkví v pozměnění několika předvolebních plakátů politických stran. Protest pod názvem „Tykadlový randál na Pankráci“ byl

svolán pod hlavičkou Anarchistického černého kříže.

Původním záměrem akce bylo vyprodukovat před věznicí na pražském Pankráci takový hluk, aby ho Roman slyšel až za jejími zdmi. Mezitím ho ale převezli do věznice Rapotice. I když byl tímto krokem prvotní účel protestu zmařen, rozhodli se jeho organizátoři akci nerušit a před pankráckou věznicí společně dorazit. Toto místo má pro kauzu svou symboliku, Roman zde hned nadvakrát nastoupil do výkonu trestu. Protest přímo v Rapoticích by byl sice fajn, ale realisticky vzato, moc lidí by tam kvůli malé dostupnosti místa asi nedorazilo.

Pozvánky na akci se objevily na různých antiautoritářských webech, byly rozdávány formou letáků a měly i podobu vyvěšených transparentů. Jeden takový visel například na schodišti budovy Národního muzea během demonstrace platformy Stop vládě.

Shromáždění nebylo nikde oficiálně nahlášeno. Pořadatelé to vysvětlili následovně: *„Tak jako Roman Smetana věřil, že je jeho právem vyjádřit se na politických billboardech, věříme my, že máme právo ho podpořit, aniž bychom se museli ptát.“*

Příchod účastníků protestu byl stanoven od půl šesté s tím, že v šest se bude konat „hluková solidární desetiminutovka“. Jak bylo napsáno, tak se i stalo, a kolem šesté začal solidní solidární rámus. Hluk přítomní generovali, čím se jen dalo: trumpetami, píšťalkami, chrastidly, řehtačkami, nádobím… Součástí toho všeho bylo i odpalování rachejtlí.

Na akci dorazila asi stovka lidí, převážně anarchistů a anarchistek, čehož dokladem byly černo-rudé vlajky plápolající ve větru. Skandovala se různá hesla, tím mediálně nejúspěšnějším bylo *„Pusťte Romana, zavřete Ivana!“*, které odkazovalo k bývalému ministru vnitra Ivanu Langerovi. Ten kandidoval za ODS právě v Olomouci, kde na plakátech jeho strany způsobil Roman Smetana ony nedozírné škody, díky nimž se nyní nachází za mřížemi. Soudkyní v procesu byla navíc Langerova manželka.

Po „hlukové solidární desetiminutovce“ se protestující vydali kolem zdí pankrácké věznice až na místo, kde jsou vězeňské budovy ulici nejblíže. Tady začal další randál. V zamřížovaných oknech se začali objevovat vězni, takže ti ve vyšších patrech mohli přihlížet tomu, co se děje „tam venku“. Vězni se natlačili do oken a nadšeně se přidali hlučením.

Akce měla slušné mediální pokrytí. Možná i proto (a kvůli symbolickému datu) proti demonstrujícím nezasáhla policie, jak to mívá u neohlášených anarchistických shromáždění v oblibě. Připravená k tomu ale byla, o čemž svědčilo množství policejních dodávek. Nepochybujeme tedy o tom, že hluk z Pankráce se dostal až k Romanovým uším do věznice Rapotice.

Hlukové obléhání Věznice Rapotice

25. listopadu proběhla odpolední akce na podporu Romana Smetany, a to přímo u věznice Rapotice, kde je držen. Byla pořádaná, stejně jako ta předcházející před pankráckou věznicí, na niž navazovala, pod hlavičkou Anarchistického černého kříže. Solidární protest nebyl předem ohlášen úřadům ani věznici, která by jí mohla preventivními opatřeními fakticky zamezit nebo zmenšit její dopad.

Akce se účastnilo asi dvacet lidí, kteří skandovali hesla na podporu Romana Smetany. Řada z nich měla v rukou megafony. Na plot byl zavěšen transparent s textem *„Roman Smetana nepatří za mříže“*. Ke slovu přišla také zábavní pyrotechnika, takže setmělé pozdní odpoledne rozzářil barevný ohňostroj. K vytváření hluku se přidali také vězni, kteří sledovali podívanou z oken svých cel.

Krátce po zahájení akce se na místě objevují členové vězeňské stráže a vyzývají přítomné k opuštění místa. Po čtvrt hodině je tedy po domluvě demonstrantů protest ukončen.

Jeden z účastníků následně uvedl pro ČTK: *„Zatímco lidé, kteří způsobili škody v řádech milionů až stovek milionů, běhají po svobodě a nezřídka sedí v poslaneckých lavicích (…), Roman Smetana sedí v kriminálu za škodu ve výši patnácti tisíc, kterou navíc bez odporu uhradil. Považujeme ho proto za politického vězně, který si zaslouží plnou podporu.“*

Pieta za pokácené stromy

29. listopadu se v Kateřinské ulici v Olomouci uskutečnilo setkání, kterého se zúčastnilo přes čtyřicet lidí. Sešli se zde, aby se naposledy rozloučili se čtyřmi vykácenými stromy, přičemž tři z nich byly vykáceny v rozporu se zákonem. Zároveň tím vyjádřili nespokojenost s chováním investora obchodní galerie Šantovka, který stromy pokácel z důvodu výstavby nadúrovňové lávky do budoucího nákupního centra. Setkání bylo svoláno spontánně přes sociální sítě. K akci se nepřihlásil žádný organizátor.

Investor Šantovky disponoval povolením k pokácení pouze jednoho ze čtyř stromů a o pokácení zbylých tří stromů požádal odbor životního prostředí Magistrátu města Olomouce, který vydal nepravomocné rozhodnutí, protože se v řízení odvolalo ekologické sdružení Hnutí Duha Olomouc. Investor se přesto rozhodl ilegálně stromy pokácet bez platného povolení, které se snaží získat dodatečně od Krajského úřadu Olomouckého kraje. Česká inspekce životního prostředí byla o porušení zákona informována a vyjádřila se, že se případem ilegálního kácení nebude zabývat.

Samotné setkání proběhlo v 19 hodin v Kateřinské ulici, kde byla současně zakončena olomoucká cyklojízda Critical Mass. Na místě byly nainstalovány čtyři symbolické kříže a informační tabule. Jeden z přítomných přečetl vzpomínkovou řeč a vyzval k tiché vzpomínce. Následně účastníci zapálili svíčky a odešli pokojně domů.

Účastnice, která se představila jako Eliška, popsala své důvody k účasti: *„Nelíbí se mi, že majitel Šantovky, kontroverzní podnikatel Richard Morávek, který byl spolupracovníkem zavražděného kmotra Mrázka, může svévolně rozhodovat o podobě místa, kudy každodenně chodím. Cítím bezmoc, když si pan Morávek může prezidentskou milostí vykoupit svou maminku, odsouzenou za finanční trestnou činnost, a já nemohu ani ovlivnit, jak má vypadat okolí mého domova.“*

Další „smuteční host“ Petr zase uvedl: *„Nejsem zde jen kvůli zničené zeleni, ale vadí mi celý projekt Šantovky, který provázejí nekalé praktiky a drtivá podpora ze strany úřadů. Krom pokácených stromů mi na Šantovce vadí také nevhodně vybraná tramvajová trať, informační embargo Olomouckého deníku na negativní zprávy ohledně Šantovky, zničení lokalit chráněných živočichů a plán postavit v areálu již třetí olomouckou výškovou budovu, která je v rozporu s novým územním plánem.“*

Nenechajme učiteľov prepadnúť!

26. listopadu se ve čtyřech slovenských městech (Bratislavě, Banské Bystrici, Košicích a Levicích) uskutečnila protestní shromáždění, která odstartovala stávku pedagogických a nepedagogických zaměstnanců ve školství. Tyto akce, stejně jako ty, které se v rámci protestu konaly i v následujících dnech a týdnech, podpořili mimo jiné také anarchisté a anarchistky.

Velmi aktivně se zapojili například členové Priamej akcie, kteří na demonstracích rozdávají letáky a diskutují s protestujícími zaměstnanci. Svou solidaritu se stávkujícími vyjádřila také

bratislavská skupina Antifašistické akce, která jednak vydala prohlášení na jejich podporu a také vyvěsila transparenty *„Nenechajme učiteľov prepadnúť!“* a *„Nevzdelané stádo politikom vyhovuje!“*.

Priama akcia zřídila na svém webu „Štrajk blog“, kde informuje o dění kolem protestu, chystaných akcích a projevech solidarity.

Takové projevy solidarity byly patrné také v Česku, kde se vedle několika prohlášení a letáků na podporu stávkujících konala v pátek 14. prosince spontánní solidární akce před slovenskou ambasádou v Praze, kde jeden z účastníků odevzdal protestní dopis. Další aktivisté umístili transparent na plot velvyslanectví.

Nezabudneme!

15. prosince se sešlo v Žilině kolem 50 anarchistů a anarchistek, aby vzpomenuli na Alexandrose Grigoropoulose, který byl v prosinci 2008 zastřelen v Athénách policisty. Vedle toho připomněli aktuální situaci v Řecku a boj místních anarchistů a antifašistů proti kapitalistickému systému, vládním škrtům, policejní zvůli a řádění neonacistů z parlamentní strany Zlatý úsvit, kteří mají na svědomí smrt několika imigrantů.

Benefice, přednášky, promítání...

Vedle výše zmíněných a těch, o nichž píšeme na dalších stránkách, proběhlo ještě množství dalších akcí, a to především osvětového charakteru. Zde je stručný přehled většiny z nich:

Benefiční akce: 6. 10. na antifašistické aktivity (Benátky u Litomyšle); 12. 10. na časopis Klíčení (Hradec Králové); 13. 10. na věci zničené fízlama na Miladě (Praha); 16. 11. pro komunitní centrum Ateneo (Děčín); 17. 11. pro Food not Bombs (Bratislava); 23. 11. na infoshop Pelech (Brno); 1. 12. na infoshop Salé (Praha); 1. 12. na psí útulek (Poděbrady); 28. 12. pro Ateneo (Litvínov).

Přednášky, besedy: Debata po DIY Karnevalu 2012 (2. 10., Praha); Co můžeme udělat pro Romy? (9. 10., Praha); Křesťanství a feminismus (10. 10., Praha); COINTELPRO (25. 10., Praha); Partyzánské zahradničení jako spotřebitelská alternativa (30. 10., Praha); O sociálním vyloučení a rasismu kolem nás (5. 11., Olomouc); Svobodný software a alternativy ke komerčním softwarovým produktům (13. 11., Praha); Soběstačnost namísto supermarketů (22. 11., Brno); Koncept kritické bělosti – nový rozkol uvnitř evropského antirasistického hnutí (26. 11., Praha); Jak řešit oznámení sexuálního násilí v komunitách II. (28. 11., Praha); Jak se bránit protiprávním zásahům policie (28. 11., Most); Ruská Antifa zevnitř (29. 11., Praha); Svobodný software, alternativa k uzavřenému softwaru (2. 12., Most); Zapatisté v Mexiku a samosprávné podniky v Argentině (3. 12., Opava); Al Nakba, život ve vyhnanství a počátky palestinského odboje (6. 12., Praha); Guerilla gardening a jiné sociální aktivity v současném Řecku (3. 12., Brno; 9. 12., Praha); Setkání k založení Pražské solidární sítě (10. 12., Praha); ProtestFest: co bylo a třeba bude (10. 12., Brno); Realita života pod okupací (15. 12., Praha); Křest knihy Nepohodlní mrtví (16. 12., Praha); Počítačová bezpečnost (19. 12., Praha); Activismo sonoro / Éter nemá pána (20. 12., Praha)

Promítací večery: Praha (15x), Brno (12x), Košice (5x), Ústí nad Labem (3x), Čáslav (4x), Most (4x), Hradec Králové, Ostrava, Šaľa, Humenné (2x), Nová Paka, Žiar nad Hronom.

Programové minimum ČSAF

Co se nám nelíbí?

Na jedné straně je to kapitalistický systém, který vytváří nerovnosti – chudobu většiny lidí vedle bohatství hrstky privilegovaných – a vede tak k jasné sociální nespravedlnosti a útlaku. Na straně druhé stát, který již ze své historické podstaty slouží především privilegované menšině k ochraně jejího bohatství a zájmů. I tzv. zastupitelská demokracie ve skutečnosti nezastupuje vůli obyčejných lidí, ale zejména zájmy mocenských elit. To se ještě výrazněji projevuje v nadnárodních politických a finančních organizacích, jejichž rozhodovací centra jsou vzdálená hlasům lidu a mnohem vstřícnější k lobbistickým tlakům.

Nejenže má tento systém dopad na sociální postavení lidí, přináší s sebou i postupnou devastaci životního prostředí a degradaci člověka a jeho kultury prostřednictvím všudepronikající propagace konzumentských návyků a egoismu. Zatímco jsou odstraňovány bariéry pro pohyb kapitálu, kterým disponuje omezená skupina, stále více jsou prakticky omezována sociální a politická práva obyčejných lidí, která jsou protichůdná zájmům ekonomických a politických elit, a prohlubuje se technologicky stále dokonalejší systém špehování a kontroly.

Nejde ale jen o systém, který každodenně zažíváme tady a teď, jde o každé zřízení založené na principech autority, hierarchie a moci, které shora lidem přímo či nepřímo diktuje, jak mají žít. Principy nepřirozené autority, diskriminace a dominance jsou nám cizí i v rovině vztahů mezi lidmi.

Co bychom rádi?

Jsme přesvědčeni, že alternativa je možná. Nejsme sociální inženýři ani dogmatici, abychom tvrdili, jak by měla přesně vypadat. Chceme o alternativách především vyvolat diskusi. Jako anarchisté a anarchistky se však domníváme, že má-li jít o skutečnou alternativu a ne o pouhou variaci na poznané autoritářské systémy (kapitalismus, bolševismus apod.), měla by být založena na následujících principech: samospráva (každý se může podílet buď přímo, nebo prostřednictvím úkolovaných a kdykoli odvolatelných zástupců na záležitostech, které se jej týkají), svoboda (každému je umožněn jeho osobní rozvoj, pochopitelně s respektováním svobody druhých) a sociální spravedlnost (spravedlivá organizace ekonomiky, která by měla uspokojovat potřeby každého místo toho, aby sloužila zisku úzké skupiny).

Naším cílem je emancipovaný člověk žijící ve společnosti založené na uvedených principech, kde se může plnohodnotně spolupodílet na jejím fungování a v co největší míře rozhodovat o svém životě.

Jak na to?

Abychom se mohli postavit tomu, co se nám nelíbí, a pokusit se realizovat to, co bychom rádi, cítíme potřebu spojit se v tomto snažení. Proto také vznikla Československá anarchistická federace (ČSAF) fungující na principech, které odpovídají našim cílům, tedy principech svobody, solidarity a volné dohody.

Činnost ČSAF se odvíjí od přání a možností každého, kdo se v jejím rámci zapojí, a nabývá různých podob od veřejných protestů, přes diskuse a osvětovou činnost až po realizaci rozmanitých samosprávných projektů.

Všichni jsme cikáni

D.I.Y. karneval prošel již podeváté Prahou

V sobotu 29. září se v Praze konal další ročník D.I.Y. karnevalu, tentokrát s ústředním mottem „Všichni jsme cikáni".

Původní termín tradičního karnevalu byl stanoven na 28. září. Na tento den si ale dali v Kralupech nad Vltavou dostaveníčko neonacisté, což vyvolalo reakci místních lidí, která vedla ke svolání protidemonstrace. Organizátoři karnevalu by si stěží mohli užívat karnevalovou street party s vědomím toho, že pár desítek kilometrů od nich stojí místní sami proti náckům, a proto akci o den přesunuli.

Téma karnevalu „Všichni jsme cikáni" volně a logicky navázalo na motta předešlých ročníků. V prohlášení, které bylo několik dní před akcí vydáno, mimo jiné stálo: *„Všichni jsme cikáni – ne barvou kůže, ale ochotou postavit se za ty, kterým se děje nespravedlnost. Všichni jsme cikáni – protože i my se můžeme potkat a často jsme se už potkali s předsudky médií a většinové společnosti, s policejním násilím a šikanou, se zvůlí a okrádáním exekutorů. Jsme cikáni, protože jsme si vybrali svůj životní postoj, dobrovolně jsme se rozhodli pro názory a životní styl, kvůli kterým se na nás dívají skrz prsty. O to víc je na místě solidarita s těmi, na něž se dívají skrz prsty kvůli barvě kůže, kterou si nevybrali."*

Při diskusích na Facebooku, jak se dalo předpokládat, se od některých jedinců, kteří sami sebe řadí do tekno scény, objevily reakce odmítající výše uvedené motto karnevalu. Jejich generalizující rasistické poznámky však sklidily negativní odezvu, která navíc patřičně argumentovala otázkou, proč se takoví lidé vážou na scénu, jež má svým způsobem „cikánské kořeny", spojené s kočovnictvím a demonstrovanou nepřizpůsobivostí.

Devátý D.I.Y. karneval začal souběžně na dvou místech. Jedním bylo prostranství před holešovickým klubem Cross, kde hrála reprodukovaná hudba a vystoupili zde Mário Bihári a Gadjo.cz. Druhým místem byl Libeňský ostrov, kde bylo shromaždiště pojízdných soundsystémů.

Přicházející účastníci karnevalu měli možnost pořídit si některý z čerstvě vydaných anarchistických časopisů – revue *Existenci*, zpravodaj *Zdola* či „anarchistický občasník" *A-kontra*.

Jak lidé postupně přicházeli, upravovaly se nápadité kostýmy a pracovalo se na výzdobě soundsystémů coby alegorických vozů – nechyběla například pirátská loď či cosi na způsob válečného vozu. Samotný karnevalový průvod byl zahájen po druhé hodině, kdy vyrazil z Libeňského ostrova v čele s vozem, který byl polepen fotkami politiků a nesl nápis: *„Říkal tady někdo cirkus?"* U Crossu se k průvodu přidal zbytek lidí a mohlo se pomalu pokračovat směrem do centra.

Pouliční párty čítala dva až tři tisíce účastníků a doprovázelo ji necelých dvacet vozů s hudbou. Žel letos chybělo například oproti loňskému roku větší žánrové rozrůznění. V ulici Dukelských hrdinů se konalo asi jediné zpestření průvodu, a to když byl nakrátko obsazen dlouhodobě nevyužívaný dům, který se v této

ulici nachází. Z oken byly vyvěšeny transparenty se squatterskou a protirasistickou tematikou a byl spuštěn menší ohňostroj. Každý, kdo měl zájem, mohl se zajít do domu podívat. K večeru zakotvil karneval na ostrově Štvanice, kde pokračovala zábava.

Nálada karnevalu byla jako obvykle veselá a přátelská, a to i navzdory odpolednímu dešti. Je jasné, že na takhle velkou akci přišli lidé z různých důvodů, někteří se jen pobavit, jiní podpořit antirasistické a D.I.Y. (do it yourself) poselství karnevalu. Přes všechnu skvělou atmosféru bylo ovšem trochu znát, že formát D.I.Y. karnevalu se začíná pomalu vyčerpávat a že by nebylo od věci ho propříště nějak oživit. Jak? Toť otázka, nad kterou můžeme začít přemýšlet už teď.

-jk-

Kralupy proti neonacismu

Odpor vůči pochodu neonacistů v Kralupech nad Vltavou

Čeští neonacisté na svých webech dlouho dopředu avizovali záměr uspořádat svou každoroční „Svatováclavskou manifestaci", a to nově v Kralupech nad Vltavou. To se nelíbilo místním lidem, kteří zorganizovali protiakci vyjadřující nesouhlas s přítomností neonacistů.

Záhy vznikla neformální iniciativa „Kralupy proti neonacismu", která založila vlastní webovou stránku a facebookový profil, na nichž zvala k účasti na protidemonstraci. Svou podporu iniciativě vyjádřili například Arnošt Goldflam, Aňa Geislerová, kapely Čokovoko a Pipes and Pints, rapper Bonus či místní sdružení Českého svazu bojovníků za svobodu. Ve městě se objevily plakáty a nápisy odsuzující záměr neonacistů a 15. září proběhl koncert za účasti kapel Chancers, Urin a ZNK. Na facebookovém profilu iniciativy se také rozjela kampaň „Ukaž náckům stopku", v jejímž rámci lidé posílali svoje fotografie se zakomponovanou dopravní značkou STOP.

28. září se nakonec do Kralup sjelo i přes poměrně velkou interní propagaci, k níž patřila mj. videopozvánka se záběry násilných střetů, asi 150 neonacistů. I když město oficiálně vyzvalo své občany k ignoraci pochodu a pasivitě, přišlo neonacistům vyjádřit své NE nejméně 300 lidí, převážně z řad místní mládeže a Romů. Svůj nesouhlas s pochodem dávali lidé hlasitě najevo. Nechyběly transparenty s nápisy jako *„Toto je naše město"*, *„Welcome to antifa city"*, *„Stop náckům"* apod.

Ačkoliv byla protiakce deklarována jako nenásilná, někteří z protestujících volili radikálnější způsob projevu nesouhlasu. Na neonacisty v jednu chvíli začaly přes potok létat různé předměty, včetně lahví a jablek, což mezi nimi vyvolalo viditelné zděšení. Následoval zásah policie. Jeho provedení bylo sporné, jelikož policie před použitím síly nevydala žádné varování, řádně ohlášené shromáždění nerozpustila a nedala lidem možnost před zásahem odejít. Místní obyvatele proto možná zaskočilo, že policejní těžkooděnci bili i dítě, které se s rodiči protidemonstrace účastnilo. Zásah byl každopádně nepřiměřený a způsobil více zranění, než kdyby vůbec neproběhl. Zasloužil si ale potlesk ze strany některých nácků. Několik lidí bylo zadrženo.

Neonacisté byli sice ochráněni, velkou parádu ve městě však neudělali. Největší ohlas u nich mělo vystoupení, při němž dva z nich ukazovali ostatním holé zadky s nápisy ACAB. Jedním z dvojice byl Viktor Aufart z Olomouce, který po demonstraci v Janově v roce 2008 namluvil ostatním, že přišel o prsty na jedné ruce kvůli policejní rozbušce a nechal na sebe uspořádat finanční sbírku. Nakonec se ukázalo, že šlo o podvod, protože si zranění způsobil sám vlastní pyrotechnikou. Nejdříve své soukmenovce podvedl, pak na ně vystrkoval zadek a oni mu ještě zatleskali. Jak typické.

Závěrem je třeba ocenit iniciativu místních lidí, kteří neváhali a hlasitě vyjádřili svůj nesouhlas s pochodem neonacistů.

-jt-

Demokracie vypadá jinak

Reportáž z protivládní demonstrace 17. listopadu v Praze

Na 17. listopadu svolala platforma Stop vládě, mezi jejíž nejviditelnější součásti patří odbory a iniciativa ProAlt, na pražské Václavské náměstí protivládní demonstraci nazvanou „Demokracie vypadá jinak“.

Samotná demonstrace začínala až od 13.00, ovšem už od jedenácté byl připraven diskusní program v režii Pražské školy alternativ a ProAltu. Vyrostlo zde několik stánků různých iniciativ, kde často měli lidé možnost podepisovat různé petice. V jednom ze stánků byly k dispozici teplé fair-trade nápoje.

Postupně začaly přicházet desítky a stovky lidí, takže hodinu po poledni byla již horní část Václavského náměstí zaplněna tisíci lidí. Předseda Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) Jaroslav Zavadil sice prohlásil, že je na místě 20 tisíc lidí a později pro novináře navýšil toto číslo ještě o pět tisíc, osobně ale odhaduji, že počet účastníků byl tak maximálně 15 tisíc.

Vady na kráse

Podobně jako v minulém roce se akce na 17. listopadu neobešla bez zcela nesmyslné a nechutné přítomnosti praporů v rukou českých stalinistů. Škoda, že tito lidé raději nezůstali v tento den (a pokud možno po celý rok) zalezlí doma. Vždyť jde o výročí, které pro ně bylo velkou prohrou. Naštěstí ale nešlo o příliš početnou skupinu těchto nostalgiků po předlistopadovém režimu. Pořadatelé se od stalinistů distancovali. Stejně tak nebyli určitě po chuti těm mnoha účastníkům, kteří před 23 lety proti bolševické moci protestovali a stávkovali.

Druhou „vadou na kráse“ celé akce bylo zejména angažmá iniciativy Skutečná demokracie v čele s exhibicionistickým taxikářem Zdeňkem Ponertem. Ten nejprve se svými příznivci zabral prostor pod sochou sv. Václava. Poté, co jim policie odtud nechala odtáhnout dodávku, se přesunuli k budově Národního muzea, odkud pomocí aparatury narušovali demonstraci platformy Stop vládě, takže často nebylo vůbec rozumět, co říkají řečníci na pódiu. Iniciativa Skutečná demokracie navíc potvrdila své nacionalistické směřování, když na její akci vystoupil podporovatel Dělnické strany, zpěvák skupiny Ortel. Několik holohlavých „agro-nácků“ to jen dokreslovalo.

Hodina proslovů

Na pódiu s velkým nápisem *„Stop vládě“* se po úvodním slovu objevil již zmiňovaný Jaroslav Zavadil. Mimo jiné řekl, že by si moc přál, aby byla generální stávka a aby byla třeba týdenní. Jenže, jak předeslal, lidé ve fabrikách se bojí, že přijdou o práci. Paradoxně to tedy nejsou odboroví bossové, kdo by lidi odrazoval od stávky. Jak již bylo mnohokrát řečeno: největším nepřítelem pracujících je jejich vlastní pasivita.

Poté dostal slovo Jéremie Bernard-Wien, zástupce studentů z kanadského Québecu, kteří během roku 2012 stávkovali proti rozhodnutím místní neoliberální vlády. Popsal, jak studenti postupovali, jak získali podporu ostatních lidí a jak jejich protesty navzdory represivním opatřením nakonec vedly až k pádu vlády. Zdůraznil, že nesmíme bojovat každý svůj vlastní boj a že je třeba se spojit i na mezinárodní úrovni. A podotkl, že chceme-li se vládě skutečně postavit, musí následovat další akce, i když budou riskantní.

Dalšími řečníky byli předseda Rady zdravotně postižených Václav Krása či ekonomka Ilona Švihlíková, která vládě na závěr své řeči vzkázala: *„S gaunery se nejedná, gauneři se trestají.“* Ondřej Lánský z iniciativy ProAlt připomněl mimo jiné případ Romana Smetany, upozornil na to, že politici žijí v jiném, od lidí odtrženém světě, a řekl, že *„je třeba neustále opakovat Stop tomuto temnému proudu našich dějin, který u rozhodování drží jen bohaté a privilegované“*. Pak ještě vystoupil předseda OS KOVO Josef Středula, načež byl program ukončen cinkáním klíči a hymnou.

Národní třída

Krátce nato vyrazil dav v čele s transparentem *„Demokracie vypadá jinak“* směrem na Můstek a odtud na Národní třídu. Lidé provolávali protivládní hesla, například *„Už je načase zbavit se Nečase“*, *„Hanba vládě“* či *„Demisi“*.

U Národního divadla cestu přehradili účastníci protivládního happeningu s kartony zobrazujícími členy vlády v podobě příslušníků bývalého SNB. „Vládní zásah“ byl pak ukončen „svržením vlády“ – makety ministrů nakonec skončily v ulici pod Národním divadlem.

Kolem třetí začaly další proslovy. Promluvil jeden z účastníků listopadových událostí, bývalý levicový disident Petr Uhl. Slovo dostal také zástupce Romů Štefan Tišer ze Strany rovných příležitostí. Lenka Procházková, která se v poslední době zaměřuje zejména na odpor proti církevním restitucím, vyzvala, aby lidé posílali dopisy Klausovi. Výzva však nevzbudila velký ohlas, jelikož lidé prostě oprávněně nevěří, že by jejich názor mohl nějakým způsobem politiky ovlivnit. Předsedkyně Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče Dagmar Žitníková závěrem vysvětlila důvody, které vedly její svaz k vyhlášení stávkové pohotovosti.

Z úst pořadatelů zaznělo také cosi o tom, že se nás vláda bojí a že se příště sejdeme zase. Asi jsem nebyl sám, komu to znělo, jako lhaní si do kapsy. Vláda se lidí nebojí, proto se také cítí tak silná při prosazování svých asociálních reforem. Nezalekla se stotisícové demonstrace, proč by se měla lekat nějaké další? Dokud lidé nezačnou podnikat akce, které vládu skutečně zabolí, nemá vůbec žádný důvod k obavám. A sejít se příště zase je sice fajn, ale kromě pocitu kolektivního zanadávání si je efekt minimální. Nic jiného ale pořadatelé v podstatě lidem nenabídli.

V půl čtvrté byla celá akce ukončena a lidé se poměrně rychle rozešli.

Anarchisté

I když se nikde na anarchistických webech neobjevila žádná výzva k účasti na akci, dorazilo na ni se svým antikapitalistickým poselstvím několik desítek anarchistů a anarchistek a nad davem se objevily černo-rudé prapory. Nechybělo ani pár transparentů.

Členové a členky Československé anarchistické federace rozdávali poslední číslo svého zpravodaje *Zdola*. Rozdalo se několik stovek výtisků. Lidé na Václavském náměstí pro *Zdola* i sami chodili. Zpravidla se zajímali, o jakou jde tiskovinu, a bylo evidentní, že kromě vyjádření vzteku na vládu přicházejí také hledat nějakou alternativu. Jedné z našich kolportérek sdělila asi 80letá paní: *„Konečně vidím živé anarchisty, ale je vás málo vidět a slyšet.“* A měla pravdu, anarchistické hnutí by o sobě mělo opravdu dávat více vědět a nechat hlasitěji zaznít svou kritiku a vizi.

U příležitosti výročí 17. listopadu vyšlo nové číslo zpravodaje *A-kontra*, které zde bylo ve velkém počtu distribuováno. K dispozici byla i naše anarchistická revue *Existence* a rozdávaly se letáky zvoucí na podvečerní protest před pankráckou věznicí na podporu vězněného Romana Smetany. Na akci zval i transparent vyvěšený na schodiště budovy Národního muzea. V davu bylo vůbec hodně podporovatelů Romana Smetany, což dávali najevo tykadly připevněnými na hlavách.

Během demonstrace se anarchisté prezentovali mimo jiné skandováním hesel jako *„Generální stávku“* či *„Kapitalismus - špína a hnus“*. Po skončení demonstrace na Národní třídě se část anarchistů vydala na Pražský hrad vyjádřit, co si myslí o prezidentu Klausovi.

Další protesty

Pražská demonstrace nebyla jedinou akcí nespokojených lidí, která se ten den konala. Proti vládě se protestovalo také v Brně či v Ostravě, kam dorazilo na pátou hodinu 1000 až 1500 demonstrantů. V Roudnici zas přišly stovky lidí demonstrovat proti záměru uzavřít tamní nemocnici.

-oh-

téma Existence: Lokalizace

Již delší dobu jsme měli pro *Existenci* v záloze hlavní téma, které by se zabývalo etickou spotřebou. Když jsme však začali dávat dohromady podtémata, která bychom do něj zařadili, zjistili jsme, že jejich soubor je natolik široký, že prostor jednoho čísla by byl zcela nedostatečný. Je nám jasné, že u žádného tématu se nám nikdy nepodaří obsáhnout ho v jeho plné šíři, v tomto případě by ale šlo o jednoznačnou polovičatost. Rozhodli jsme se tedy toto téma neopustit, nýbrž rozdělit ho na dva celky. Jeden předkládáme nyní pod názvem „Lokalizace" a druhý můžete očekávat v některém z dalších čísel naší anarchistické revue.

Zabýváme-li se problematikou spotřeby, klademe si otázky ohledně jejích sociálních a ekologických dopadů, stejně jako etických a zdravotních aspektů. V regálech supermarketů na nás čeká zboží ze všech koutů světa, u něhož se lze jen stěží dopátrat, co vše je za jeho vznikem skryto. U nemalého procenta produktů si pak můžeme být skoro jisti, že se za nimi skrývá dětská práce, otročina ve sweatshopech, tisíce kilometrů na přepravu, ožebračování místních komunit, poškozování přírody, znečištění vody a oceánů.

Ekonomická globalizace s sebou nese odtékání bohatství z regionu. Mluví se sice o potřebě investic, ty ale často kromě určitého počtu nejistých pracovních míst, na něž jsou dosazeni ti, kteří jsou ochotni pracovat za co nejmenší mzdu, nic dalšího pozitivního nepřinášejí. Nadnárodní koncerny, které takto investují, jsou nejednou vedeny v daňových rájích a při nejbližší příležitosti odchází tam, kde mají perspektivu nejnižších nákladů.

Negativní ekologické dopady globálně pojaté ekonomiky souvisí s transportem zboží takřka přes celou planetu, bezohlednou těžbou surovin, vysazováním a chemickým ošetřováním monokultur a v podobném duchu by se dalo pokračovat. Globalizovaný kapitalismus je charakteristický netransparentností a anonymitou. Vše dodá pěkně zabalené na pulty obchodů a konzumentům nenechá čas na položení si nepříjemných otázek. „Co oči nevidí, srdce nebolí."

Chceme-li ale konzumovat eticky, zdravě a s minimálním negativním dopadem na přírodu a životy lidí, je nejideálnějším způsobem mít původ potravin a dalšího zboží, které konzumuje, pokud možno přímo na očích. Není pak těžké, když budete mít zájem, promluvit s lidmi, kteří dané výrobky produkují, a zjistit, jaké jsou podmínky, za nichž pracují. Můžete se podívat, jak zemědělec, od něhož berete například zeleninu, ošetřuje svá pole a zahrady, popřípadě jak je zacházeno se zvířaty, od nichž pochází mléko a vejce na vašem stole, nejste-li vegany.

Čerpání z místních zdrojů, snaha o větší míru soběstačnosti, podpora lokální ekonomiky a komunitní rozvoj vedou vedle dobrého osobního pocitu a kvalitnějšího způsobu života především k menší náchylnosti regionu vůči vnějším vlivům, jakými jsou například globální ekonomické krize.

Bavíme-li se o lokalizaci, měli bychom pamatovat na dvě základní věci. Zaprvé ji nesmíme zaměňovat s nacionalismem či jinou formou diskriminačního pohledu na svět. A zadruhé musíme mít na paměti, že kapitalismus je jen jeden, a tím, že se zbavíme toho globalizovaného, ještě nemáme vyhráno. Lokální kapitalismus má jedinou výhodu: je průhlednější, máme větší možnost poznat jeho nositele a mít na očích jeho důsledky. Kapitál, ať národní či nadnárodní, jde především za ziskem a je postaven na vykořisťování práce a sociální nespravedlnosti.

„Mysleme globálně, jednejme lokálně!" Pokusme se z tohoto již otřepaného hesla alterglobalizačního hnutí udělat žitou skutečnost. Uchopme lokalizaci jako pozitivní hodnotu a snažme se jí dávat antiautoritářský rozměr. Hledejme svobodné a samosprávné modely místní výroby, spotřeby, směny, sdílení, komunikace a rozhodování. Proměňme slova v činy, které se budou odrážet v našem každodenním životě. Doufáme, že následující stránky, popisující podobné kroky a krůčky vám budou inspirujícím vodítkem.

-oh-

Nový web Nakladatelství ČSAF

Nakladatelství Československé anarchistické federace spustilo 1. prosince 2012 vlastní webovou stránku, jejímž účelem je poskytnout přehled o vydaných publikacích a také o distribučních místech (ať už jde o kamenné obchody či internetové distribuce), kde jsou k sehnání.

Stránku naleznete na adrese:

nakladatelstvi.csaf.cz

Na úvodní stránce webu přinášíme aktuality spojené s nakladatelstvím, tzn. převážně informace o nově vydaných věcech. V jednotlivých sekcích menu pak najdete všechny naše vydavatelské projekty (vyjma publikací vydávaných přímo lokálními skupinami ČSAF), konkrétně anarchistickou revue *Existence*; časopis od dětí *Klíčení*; anarchistický zpravodaj *Zdola*; nástěnné měsíční noviny *A3*; brožury; knihy, které vydáváme přímo či ve spolupráci s jinými nakladatelstvími; sešity Komiksové edice a básnické sbírky Edice poezie. Vedle toho v rubrice „Ostatní" naleznete další materiály, které nechalo nakladatelství vytisknout, tzn. například nástěnné kalendáře, výroční zprávy o činnosti ČSAF v jednotlivých letech či nadčasové letáky a plakáty.

Jak se k jednotlivým tiskovinám dostat (pomineme-li, že některé jsou volně ke stažení), se dozvíte v již zmíněném přehledu distribučních míst. A v rubrice „Odkazy" se můžete seznámit s dalšími antiautoritářskými vydavatelskými projekty a on-line knihovnami, jak těmi českými a slovenskými, tak i zahraničními.

Nakladatelství ČSAF slouží zejména pro publikační potřeby naší federace. Je ale zároveň otevřené spolupráci se všemi součástmi širšího antiautoritářského hnutí. Nejsme profesionálové. Naše práce na vydávání publikací je limitována našimi schopnostmi a možnostmi. Děláme ji ve svém volném čase a s vynaložením vlastních prostředků. Naše činnost je nezisková. Výtěžek z prodaných publikací kryje náklady na jejich tisk, případně putuje na vydání dalších věcí.

Jestli chcete podpořit naše aktivity, umístěte banner na vaše stránky nebo můžete sdílet náš RSS kanál. Za jakékoliv šíření a pomoc s propagací mezi svobodomyslnými lidmi budeme vděčni. Zamlouvá-li se vám projekt Nakladatelství ČSAF natolik, že byste ho chtěli finančně podpořit, či v jeho prospěch uspořádat benefiční akci, kontaktujte nás na e-mailu **distro@csaf.cz.**

Lokalizace ekonomiky: pohádka, nebo nutnost?

Kapitola z knihy Nadi Johanisové Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem

Když jsme v redakci přemýšleli, koho oslovit s prosbou o napsání textu pro hlavní téma této *Existence*, napadla nás hned mezi prvními Naďa Johanisová, která v současné době působí na katedře environmentálních studií Fakulty sociálních studií MU v Brně, kde přednáší ekologickou ekonomii. I když nám odpověděla, že by ráda přispěla, časová zaneprázdněnost jí to nakonec nedovolila. Doporučila tedy k otištění alespoň kapitolu ze své knížky *Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem*, která vyšla v roce 2008 u nakladatelství Stehlík ve Volarech.

„Já jsem spokojenej. Hlavně, že jsme se zbavili bolševika!“ povídá mi tuhle jeden známý, když jsem se zmínila, že žijeme v divné době. Vzpomněla jsem si na něj, když jsem četla v rozhovoru s americkým levicovým intelektuálem B. R. Barberem tato slova: *„Snadno se smiřujete s vytvořením nové monopolistické, totalitní reality, protože je stále mnohem méně monopolistická a totalitní, než byl reálný socialismus. Proto bude pro vás daleko obtížnější než pro nás postřehnout, že možností volby uvnitř svobodného světa je stále méně.“*[1)]

B. R. Barber, autor knihy *Džihád proti McSvětu*, uvádí znepokojivé údaje ze sféry kultury, médií, informací: Šest nadnárodních společností kontroluje víc než polovinu světového mediálního trhu. Také nakladatelství jsou skupována nadnárodními skupinami. Namísto původního zisku 10 až 15 % se od nich očekává třicet, padesát nebo sto procent. Přecházejí proto na líbivou a často úpadkovou beletrii, a pokud ne, jsou zavírána. Na slavné Broadway bylo letos pouhých pět premiér, o 195 méně než před patnácti lety. Zato se tu hrají několik sezón stále stejné muzikály typu *Bídníků* nebo *Evity*, podporované masivní reklamní kampaní zábavních koncernů. Stejné muzikály jako v Londýně, Tokiu či v Praze.

Diktátoři v pozadí

Barber hovoří o totalitním trhu a spotřebě, o velkých diktátorech v pozadí, kteří pro svůj zisk spolupracují na zjišťování a dotváření potřeb nejen na trhu konfekce, ale v celé ekonomice, kultuře, politice. Když se ho ale ptají na řešení situace, odpovídá, že řešení je v každém z nás. Neměli bychom podléhat diktátu konzumního materialismu, tzv. McSvěta, ale uspokojovat své autentické potřeby: potřebu tvořit, mít blízký vztah s druhým člověkem, potřebu duchovního prožitku. Pokud někdo hraje na kytaru, čte knihy, prochází se v parku, odmítá život v „kapitalisticky normalizované společnosti“, je součástí řešení.

Zatímco Barberova analýza je brilantní, připadá mi jeho návrh řešení podivně krotký. Je nekonzumní životní styl opravdu naší jedinou zbraní proti těžko uchopitelnému procesu, ať už jej nazýváme ekonomickou globalizací, McDonaldizací, či třeba coca-colonialismem, který pod heslem „konec světa je dobrý byznys“ přispívá k ekologické katastrofě a který, jak nejasně tušíme, zahrnuje stínové paralelní světy s koncentrací peněz a moci ve stále méně rukou?

Domnívám se, že nikoliv. Na pozitivní alternativy současného ekonomického samopohybu je ostatně zaměřena celá tato knížka. Dnes bych se chtěla vrátit k jednomu klíčovému pojmu, který se v diskusích o ekonomických alternativách objevuje znovu a znovu. Je to ekonomická lokalizace.

*„V ekonomii nabývá pojem lokální téhož významu, jaký má pojem **bio** v potravním průmyslu,“* poznamenávají autoři knihy *Ghost town Britain*, která pojednává o alarmujícím úbytku malých obchodů v Británii.[2)] Ale co je to vlastně ekonomická lokalizace?

Je reálná? A je vůbec žádoucí? Co když má nějaké nepříjemné vedlejší účinky?

Britský propagátor lokalizace Colin Hines[3)] ji chápe jako cílenou, morální, legislativní, ekonomickou podporu místně vlastněným podnikům, které využívají místní zdroje, zaměstnávají místní lidi a slouží především místním trhům. Podobně kapitál by měl být investován především místně. Co znamená v tomto kontextu *místní*? Definice není jednoznačná. Může jít o obec, region, zemi nebo několik zemí – podle toho, o jaké zboží či služby jde. U zemědělských produktů bude místní okruh podstatně menší než u výroby letadel, říká Hines. Definice lokálního bude záležet na dohodě. Podstatná je změna převládající ideologické optiky, která až dosud prosazovala „rovnou hrací plochu“ pro všechny „hráče na globálním hřišti“. Je ale rovná hrací plocha opravdu tak dobrý nápad, ptá se v nedávném polemickém článku na téma globalizace Skot John Pearce, když jste místní sportovní klub a máte soutěžit s profesionálními hráči?

Nejlínější varianta

Pojem lokalizace se rychle ujímá, protože se rýmuje s globalizací a má pozitivní nádech. Myšlenka podpory místních ekonomik je ale širší, hlubší a starší. Viděli jsme v předchozích kapitolách, že Desai a Riddlestoneová pod pojmem bioregionální ekonomika myslí něco hodně podobného. Sám Hines vychází z myšlenkového podhoubí britské New Economics Foundation a jejích předchůdců, inspirovalo ho i jeho členství v prestižním Mezinárodním fóru o globalizaci (International Forum on Globalization), kde měl možnost diskuse se světovými kapacitami, jako jsou Jerry Mander, Vandana Shiva či Helena Norberg-Hodge. Volání po lokální ekonomice najdeme už začátkem 70. let také v bibli ekologických ekonomů *Malé je milé*. Její autor E. F. Schumacher zde varuje před závislostí na vzdálených zdrojích surovin, protože vede nejen ke konfliktům, násilí a válkám, ale i k psychologickým problémům: *„Každé zmnožení potřeb zmnožuje naši závislost na vnějších silách, které ovlivnit nedokážeme, a tak zvyšuje naši existenciální úzkost.“*

Motiv ekonomické nezávislosti je silný i v myšlení další mimořádné osobnosti, Nora Johana Galtunga. Tento laureát alternativní Nobelovy ceny hovořil již před dvaceti lety o ekonomické soběstačnosti regionů, zemí a komunit. Používá těžko přeložitelný pojem *self-reliance*, který má dvojí význam: „spoléhání sám na sebe“ a „sebejistota“. Sám poznamenává, že sebejistota je předpokladem a zároveň důsledkem praktikování ekonomické soběstačnosti. V Galtungově stejně jako v Hinesově pojetí by se měly země, ale i regiony a menší oblasti snažit o výrobu toho, na co stačí samy. Teprve na to ostatní by měly hledat obchodní partnery:

„V určitém smyslu je obchod taková nejlínější varianta. Mám něco navíc, pošlu to do skladu, expeduji to, a pokud se dohodneme na ceně, dostanu za to něco, čeho má někdo jiný nadbytek. Je to tak prosté, že to hraničí s nezodpovědností – neptám se, jaké další dopady má naše dohoda na nás oba, na přírodu, na zbytek světa. Něco takového si těžko můžeme dlouhodobě dovolit.“ Když si něco region nedokáže vyrobit sám, pak teprve by měla nastat směna – nejlépe s někým, kdo je blízko, protože tak můžeme lépe docenit nezamýšlené důsledky (tzv. pozitivní a negativní externality), které naše akce způsobí. O co se ochuzujeme, když to nedokážeme vyrobit sami? Které dovednosti ztrácíme? Které suroviny a kde likvidujeme?

Ladácký jak i české jablko

Hines, Galtung a jiní zastánci přístupu, který budeme nazývat souhrnně lokalizace – všestranná podpora lokální výroby, spotřeby a investic –, nehovoří o zrušení mezinárodního obchodu. Jde jim jen o změnu pohledu, priorit, důrazu tak, aby místní ekonomiky měly zcela explicitně přednost.

Jaké jsou argumenty zastánců lokalizace? Bereme-li v úvahu výhody z hlediska přírody a trvalé udržitelnosti, lokalizace vede k menšímu měřítku a větší diverzitě podniků, což usnadňuje vzájemné napojení výrob a přechod k ekonomice uzavřených cyklů – vzniká tzv. bioregionální výhoda.[4)] Další důležitý aspekt vyzdvihuje Helena Norberg-Hodge v knize *Dávné Budoucnosti*: Malé měřítko a ekonomická diverzifikace umožňuje využít i zdroje, které by se jinak využít nevyplácelo. Může jít o mléko ladáckého jaka, který má sice menší dojivost než dovezená kráva, ale spásá pro krávu nedostupné vysokohorské pastviny, či o mošt z českých jablek, která by shnila pod stromem nebýt lokalizace, protože polská jsou levnější. Zmenšili jsme oka ekonomické sítě a přírodních zdrojů je najednou více… Třetí výhoda lokalizace z hlediska přírody, ale i lidského zdraví a globálního oteplování je evidentní – snížení dopravní vzdálenosti a v případě potravin i dalších energetických výdajů: nutnosti balení a dalšího zpracování, aby vydržely čerstvé.

Po ekonomické stránce asi nejlépe vystihl výhody lokalizace irský ekonom Richard Douthwaite. V knížce *Short Circuit* (Zkratky) upozorňuje na nestabilitu světového ekonomického systému a na rostoucí nezaměstnanost, způsobenou podle jeho názoru liberalizací ekonomiky. Konvenční rady, jak přinést prosperitu do regionu – prodávat na světových trzích to, co umíme nejlépe, a za to si pak koupit, co potřebujeme –, dnes nefungují. Trhy jsou příliš nestabilní, poptávka a ceny kolísají, kromě toho na světovém trhu málokdo uspěje, a pokud ano, pak jen za cenu maximální efektivnosti, což v praxi často znamená propouštění zaměstnanců či jiné negativní externality. Světový systém navíc hrozí krachem. Je třeba usilovat o ekonomiku, která je stabilní – a taková může být jedině ekonomika lokální. Stejně jako Galtung propaguje i Douthwaite maximální soběstačnost v produkci toho, co potřebujeme nejvíc: potravin, oděvů, energie a – na rozdíl od Galtunga – v peněžním oběhu. Jde dál než autoři příručky o ucpávání otvorů v ekonomice[5] a navrhuje i systémy místních měn, které umožní alespoň částečnou nezávislost na měně centrální. Douthwaite ve své knížce zdokumentoval celou řadu již existujících projektů, které zapadají do jeho vize ekonomiky, kde by „chudí již nepotřebovali bohaté“, protože dnes, v době automatizace, „bohatí již nepotřebují chudé“.

Demokracie, odpovědnost a subsidiarita

Ekonomická lokalizace, tvrdí její zastánci, umožňuje navíc lidem podílet se na rozhodování, které má dopad na jejich život. Je podmínkou skutečné demokracie. A pak je tu otázka odpovědnosti: *„Pokud rozhodnutí činí ti, kdož bezprostředně ponesou jeho následky – například rozhoduje-li obec o lesích ve svém okolí, na nichž závisí její schopnost hospodařit s vodou a předcházet záplavám -, pravděpodobně přisoudí vyšší prioritu dlouhodobému cíli, jímž je v tomto případě setrvalá dobrá kondice lesů, na nichž spočívá jejich živobytí a na něž budou odkázány i jejich děti. Úplně jiná situace vzniká, pokud se osud lesa ocitá v rukou cizí korporace, jejíž ředitelé žijí v tisíce kilometrů vzdálené zemi a navíc jsou zatíženi právně vymahatelným závazkem usilovat o co nejvyšší zisky svých akcionářů. Ti naopak nemusejí vůbec vědět o tom, že mají podíl v té či oné společnosti… natožpak, aby za to vše nesli odpovědnost,“* shrnuje tuto stránku věci zpráva Mezinárodního fóra o globalizaci *Alternatives to Economic Globalization*.[6]

Fórum se také hlásí k myšlence subsidiarity, poprvé formulované v papežské encyklice *Quadragesimo Anno* z roku 1931. V církevním textu, který se vyjadřuje k řadě ekonomických otázek, Pius XI. napsal: *„Stejně nesprávné jako brát jednotlivcům to, co by dokázali sami, vlastní pílí a iniciativou, a svěřovat to komunitě je nespravedlností a velkým zlem a porušením řádu i přisouzení vyššímu sdružení něco, co může vykonat nižší a podřízená organizace.“* Podle fóra o globalizaci je toto právo na sebeurčení místních komunit nejlépe naplňováno v podmínkách, kdy je region ekonomicky relativně nezávislý, s řadou menších, zpravidla místních vlastníků výrobních prostředků (půdy či jiného majetku).

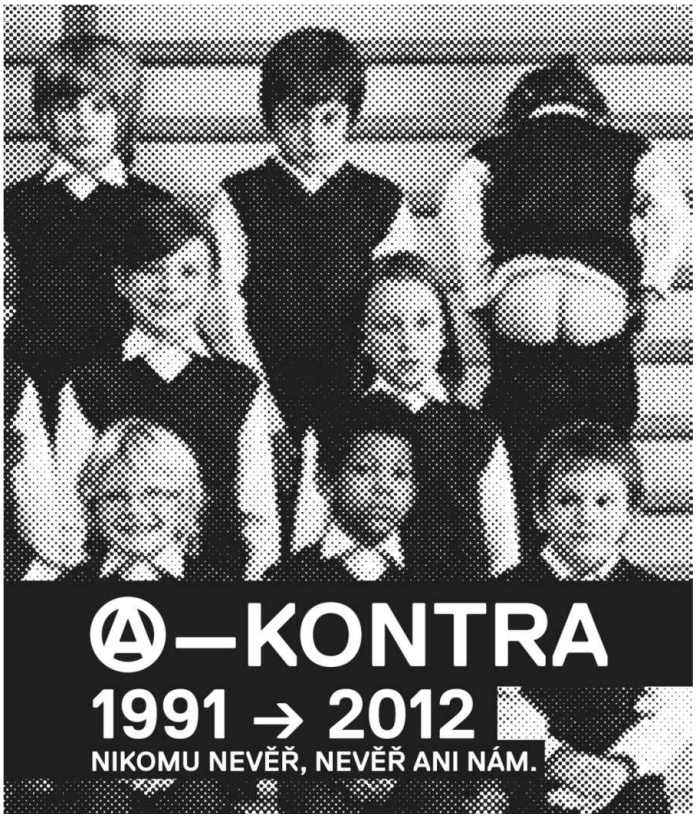

O závodu ke dnu a smyslu života

Napadají vás další výhody ekonomické lokalizace? Místní výroba pro místní spotřebu – to může zahrnovat i to nejintimnější propojení lidí a krajiny, samozásobitelství, které my dnes ztrácíme, ale které je dosud samozřejmostí v mnoha částech světa. S místní zemědělskou produkcí souvisí řada tradic – u nás třeba dožínky, zabíjačka, setkávání a povídání při draní peří či sušení ovoce, speciální rytmické písně při kosení luk. Když BioRegional, organizace, o níž jsem psala v minulé kapitole, obnovila na pozemcích v části jižního Londýna starou tradici pěstování levandule na výrobu voňavek, obnovila víc než produkci zboží. Starousedlíci dodali nejen řízky původních odrůd, ale také příběhy vážící se ke starým levandulovým časům. Všichni, včetně chovanců místní věznice, projevili zájem se na projektu podílet. Odehrálo se tu něco těžko hmatatelného – došlo k propojení lidí s místní přírodou, s minulostí i budoucností. Může lokalizace posílit i pocit smysluplnosti lidského života?

Snad ano. Podle Colina Hinese je ale nutný přechod na lokální ekonomiky především z jednoho prostého důvodu – jedině tak lze prý zamezit tzv. závodu ke dnu, kdy nadnárodní firmy přesunují výrobu tam, kde jim kynou levnější pracovní síly, nižší ekologické standardy, nižší daně. Dokud bude vládnout ideologie volného obchodu, domnívá se Hines, která cíleně působí proti lokalizaci, bude každá aktivita ohledně řešení palčivých problémů doby marná: *„Všechny vlády… se sklánějí před tlakem firem, měnových spekulantů, bank a MMF na snížení daní, deregulaci, privatizaci veřejného sektoru, minimalizaci kontroly toků peněz a zboží.“* Tím se stávají stále více bezzubými – přicházejí o ekonomické i legislativní nástroje, které by mohly použít k ochraně a regeneraci svých místních ekonomik.

Paradoxy volného trhu

Příkladem mohou být ekologické daně. Dnes se začíná nesměle uchycovat v některých evropských zemích ekologická daňová reforma. Hovoří se o zdanění „nedostatků“, jako jsou spotřeba fosilních paliv, skládkování či těžba surovin, a snížení zdanění „statků“, jako je lidská práce. Opatření má snížit spotřebu surovin a současně i nezaměstnanost. Ekologická daňová reforma je jeden ze slibných kamínků do mozaiky trvale udržitelné ekonomiky.

V praxi však naráží na bariéru volného pohybu zboží a kapitálu – ekonomické globalizace. V minulé kapitole popisuji projekt organizace BioRegional, která se snaží o uzavřené cykly při výrobě a spotřebě papíru. Řada londýnských firem, škol a jiných institucí se díky ní naučila třídit starý papír a kupovat nový, recyklovaný. Ačkoliv projekt zvýšil informovanost lidí, recyklaci papíru, snížil dopravní náklady, a tím i nároky na fosilní paliva, autoři upozorňují na ekonomické bariéry, které zpomalují jeho širší uplatnění. Jednou z nich je paradoxně britský zárodek ekologické daňové reformy: Británie nedávno zdanila průmyslovou spotřebu energie ve snaze zpomalit globální oteplování. Britské firmy, vyrábějící papír, včetně papíru recyklovaného, měly náhle vyšší náklady, a byly nuceny, byť nepatrně, zvýšit ceny. Tím se snížila jejich konkurenceschopnost na světových trzích a rázem stoupl dovoz levnějšího, nerecyklovaného papíru z ciziny. Dražší britský recyklovaný papír se některé firmy zdráhají kupovat, stěžují si Desai a Riddlestoneová a upozorňují i na širší aspekty celého problému: *„Papír ze zemí, kde tato daň neexistuje, může být vyráběn energeticky neefektivně, další energie se spotřebuje při jeho dovozu. Důsledkem zdanění britské energie z pohledu papírenského průmyslu je tedy zvýšená spotřeba energie a zvýšená ekologická stopa spotřeby papíru v Británii. To ukazuje, že takovéto daně budou mít smysl jen tehdy, pokud se zavedou v celém světě, anebo tehdy, pokud najdeme jiný způsob, jak ohodnotit energii, která je v dováženém výrobku implicitně obsažena.“*

Právě s takovými případy počítá teze Colina Hinese, kterou shrnuje v hesle: *„Chraňme lokální globálně.“* V jeho pojetí by země, ohrožená takovýmto „ekologickým dumpingem“, měla na vybranou z řady opatření jak dovoz omezit. Dotace, tarify a kvóty… vše, co současná neoklasická ekonomie odmítá a mezinárodní dohody postupně odbourávají. Je to nebezpečná utopie, nebo naopak jediné rozumné řešení? Colin Hines je kritizován i z vlastních řad radikálních odpůrců systému. Téma ekonomické lokalizace si však určitě zaslouží širší diskusi.

Poznámky:

1) Rozhovor s Benjaminem R. Barberem vyšel v knížce Zakovski, J. 2004: *Obavy a naděje: rozhovory o budoucnosti*. Mladá fronta, Praha.
2) Viz první kapitolu knihy *Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem.*
3) Hines, C. 2000: *Localization – a global manifesto*. Earthscan, London.
4) Viz sedmou kapitolu knihy *Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem*
5) Viz osmou kapitolu knihy *Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem.*
6) Část této zprávy vyšla v Literárních novinách (dvojčíslo 52/2002—1/2003)

Knihu *Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem* můžete pořídit na stránce nakladatelství www.knihystehlik.eu.

LETS A ČASOVÉ BANKY

Experimentování se systémy lokální měny

Lenka B.

LETS, tedy Local Exchange Trading Systems neboli systémy lokální měny, jsou založeny na směňování komodit či služeb za lokálně vytvořené jednotky, které mají být doplňkem nebo náhradou státní měny v daném regionu.

Stephen Gudeman ve své knize *Economy's Tension: The Dialectics of Community and Market* (2008) popisuje LETS s důrazem na vzájemnost, kterou zajišťuje právě lokální úroveň tohoto systému: *„LETS definuje prostředí trhu, zakazuje vybírání úroku, umožňuje specifický rozsah nabízeného zboží a často zdůrazňuje komunitní hodnoty a motivy."*

První systém místní měny je zaznamenán v roce 1983, kdy Brit Michael Linton zavádí v kanadském Courtenay lokální měnu v podobě tzv. *Green Dollars*. Linton do Kanady emigroval v 70. letech. Snažil se zde zjistit, jak spolu souvisejí sociální sféra, životní prostředí a chudoba. Dospěl k závěru, že v každé oblasti je ekonomika závislá na množství (státních) peněz, přičemž sníží-li se toto množství, odráží se to negativně na obchodování, zvýšení nezaměstnanosti a dalších sociálních problémech.

Lintonovi připadalo nesmyslné, aby o práci přicházeli lidé, kteří jsou produktivní, rádi by pracovali a obchodovali, ale v důsledku nedostatku finančních prostředků jim byla tato činnost znemožněna. To Lintona přivedlo k nápadu lokální doplňkové měny, která by byla nezávislá na státních penězích a tržních cenách. Tuto místní měnu označil jako zelené dolary. Sedm let po svém vzniku čítal systém již 600 členů s ročním obratem přes 300 tisíc dolarů (kanadských) a dále se rozrůstal. Systém místní měny ukázal, že lidé dokážou i bez státních peněz na lokální úrovni dobře a spokojeně žít. V tomto smyslu lze LETS považovat za systém rezistentní vůči kapitalismu.

Lintonova myšlenka se postupně rozšířila do dalších oblastí, včetně Anglie, Holandska, Austrálie a USA. LETS fungují na principech lokální produkce a distribuce zboží a služeb, solidaritě a environmentálním uvědomění. Důležitým bodem je vzájemná podpora členů, prospěch z obchodování musí mít všichni. Hlavní důraz je kladen na soběstačnost komunity.

LETS fungují zpravidla tak, že je ustanoven koordinátor (či celá skupina), který aktualizuje katalog nabízeného zboží a služeb, které jednotlivci mohou poskytnout druhým, a rovněž se stará o vedení jejich účtů. Do katalogu nabízeného zboží a služeb každý člen zapíše to, co může nabídnout, a vyjádří zde rovněž cenu, kterou za toto zboží či služby očekává.

Tato cena je vyjádřena v lokální měně. *„Toto množství může odrážet čas, který činnost zabere, či může být přibližným ekvivalentem ‚normální' peněžní hodnoty daného úkonu."* Za výrobky a služby je vypsán šek, který je následně odeslán koordinátorovi. Ten jednou za čas odesílá členům LETS stav jejich konta. Neexistují zde přitom úroky ani provize. Čili pokud má někdo konto prázdné, neplynou mu z toho žádné sankce či jiné nevýhody. V případě, že se v tomto systému někdo takzvaně jen veze, čili je pouhým odběratelem a sám systému nic nevrací, je zde tlak komunity, aby se tento jedinec začal chovat v souladu s LETS. V opačném případě jej komunita může vyloučit.

Za předchůdce LETS můžeme považovat hnutí Freiwirtschaft (svobodná ekonomika), které se rozmohlo v Německu po 1. světové válce a inspirovalo se reformátorem S. Gasellem. Toto hnutí reagovalo na celospolečenskou krizi, klesající ceny zboží a nedostatek státní měny – říšské marky. Členové hnutí si vytiskli svou vlastní měnu, tzv. *wära*. Její hodnota zhruba odpovídala hodnotě říšské marky. Rozdíl byl v tom, že měla omezenou platnost, zpravidla na měsíc. Před vypršením platnosti bylo nutné na bankovku nalepit kolek ve výši 2 % její hodnoty.

Kladná stránka tohoto systému se ukázala v roce 1931 v souvislosti s bavorskou vesnicí Schwanenkirchen, kde byl několik let zavřen jediný zdroj obživy místních obyvatel – důl. Hnutí svobodných ekonomů tento důl koupilo, znovu otevřelo, domluvilo se s místními obchody, aby přijímaly měnu wära a horníkům byla mzda vyplácena v této měně. Necelý rok poté začala vesnice vzkvétat. To se ovšem nelíbilo německé vládě, která se obávala, že tento systém přispěje k inflaci. Následkem zákazu používání měny wära byl důl nucen ukončit svou činnost a vesnice se opět dostala do hluboké ekonomické deprese.

Tento ekonomický experiment však inspiroval mnohé. Příkladem může být tyrolské městečko Wörgl, jehož starosta nechal po vzoru wära vytisknout obecní peníze. Princip byl shodný s wära. Wörgelské peníze umožnily lidem splatit své dluhy, zaplatit daně obci a navíc zvýšit zaměstnanost, neboť obec mohla najímat na obecně prospěšné práce lidi, které vyplácela v obecních penězích. Avšak i toto tyrolské městečko potkal stejný osud jako měnu wära, wörgelské peníze byly zakázány státním aparátem.

Další příklady takto fungujícího systému místní měny bychom našli i ve Švýcarsku a dalších zemích. I když švýcarský model funguje úspěšně dál, představuje spíše výjimku. LETS jsou většinou dříve či později odsouzeny k zániku. A to i v případech, kdy se ukáže, že mohou dobře fungovat a alespoň místně tak řešit sociální problematiku v podobě dluhů, nezaměstnanosti a stagnace obchodu. Stát totiž v jejich úspěchu vidí hrozbu. Jedním z největších zdrojů financí pro banky a stát je totiž systém úvěrů a úroků. Pokud není – díky lokálním měnám – obyvateli upřednostňován, stává se lokální měna hrozbou. Jediným řešením je pak zákaz lokální měny i za cenu znovu nastalých sociálních problémů.

Existují i další lokální ekonomické modely fungující podobně jako LETS, např. časová banka. Tento nápad se poprvé objevil v USA a posléze se také rozšířil do dalších lokalit. Časová banka funguje podobně jako zelené dolary, ovšem platidlem je zde množství stráveného času. Opět je zde hlavní myšlenkou něco poskytnout a něco získat. *„Každou strávenou hodinou ve prospěch někoho jiného vydělá každý člen jeden časový peníz (bez ohledu na druh vykonané práce)."* I zde funguje koordinátor, který eviduje „časové peníze". Tento systém poskytuje smysluplné využití času pro někoho jiného, přičemž tento jedinec nebo někdo jiný zase věnuje stejný počet hodin nám, až budeme potřebovat pomoci. Vytváří tak v lidech pocit užitečnosti a podporuje ducha komunity. Navíc se jeví jako výborná prevence proti pocitu nepotřebnosti a nevyužitelnosti při ztrátě zaměstnání.

Časovou banku lze přirovnat k dobrovolnictví s tím rozdílem, že za čas, který někomu věnujeme, získáváme čas někoho jiného strávený v náš prospěch. Zásadní rozdíl mezi LETS a časovou bankou je v tom, že LETS jsou více alternativní vůči monetární ekonomice, kdežto časová banka funguje jako doplněk již existujících organizací, například komunitních center, škol, nemocnic atd., čímž zůstává v rámci monetární ekonomiky.

V podobném duchu došlo již v letech 1832—1834 v Anglii k zajímavému experimentu, jehož autorem je Robert Owen a na němž se podílelo několik tisíc řemeslníků. Do praxe byla uvedena myšlenka *labour exchanges*, tedy alternativní měna, *„v níž by obchodovali producenti mezi sebou a v níž by se hodnota zboží určovala podle odvedené práce a spotřebovaného materiálu"*. Z dosaženého zisku měly být financovány vesničky spolupráce. Tento experiment se však příliš nezdařil.

Také na Slovensku v obci Zaježová se v roce 1999 ujal systém místní měny. Byl to první systém tohoto typu na Slovensku. Měnovou jednotkou byl tzv. *jež*, který odpovídal jedné hodině práce. V té době zde již několik let existovalo občanské sdružení Pospolitost pre harmonický život (PHŽ). To koupilo v Zaježové hospodářství a sdružovalo nadšence, kteří se snažili způsobem života vzdorovat konzumní společnosti, upřednostňovali recyklaci, skromnost a život v komunitě založený na rovnosti všech. Jak ale sami s odstupem času přiznávají, život v komunitě byl spíše utopií, vysněnou teorií, která v praxi přinesla problémy, na něž nebyli připraveni. *„Problémy však nepramenili z uskromňovania a nedostatku civilizačných výdobytkov. Podcenili sme sociálnu stránku spolužitia a spolupráce."* V roce 1999 ovšem navštívil Slovensko Richard Douthwaite, aby zde na přednášce představil LETS. To inspirovalo členy PHŽ, aby se pokusili systém místní měny vytvořit. A to se jim také povedlo. I zde se však setkali s obtížemi, když se několik jedinců pouze vezlo a ničím v rámci LETS nepřispívalo. To postupně způsobilo frustraci a apatii v rámci celého LETS v Zaježové, nicméně systému se podařilo tuto komplikaci přežít.

V současné době funguje LETS na Slovensku i prostřednictvím internetu. Každý se může registrovat a nabízet či poptávat zboží a služby prostřednictvím zadávání inzerátu do databáze. Zároveň tento web funguje podobně jako sociální síť, lidé si zde mohou najít přátele. Přestože je tedy virtuální LETS nelokální, funguje v jistém smyslu na stejných principech. Platebním prostředkem jsou tzv. *barty*. LETS v době internetu může fungovat dál, je ovšem otázkou, zda ještě můžeme hovořit o LETS v původním smyslu.

Rovněž na území České republiky se několik lidí pokusilo o realizaci LETS. Jeden takový případ je brněnský Rozlet, který fungoval od konce 90. let s měnou nazvanou *letnička*. Další české LETS fungovaly přibližně ve stejné době jako Rozlet, například v Českých Budějovicích (Letokruh, kde tvořily místní měnu žaludy) nebo v pražské Agentuře Gaia, jejíž měna byla vtipně nazvána *chechtáky*. Můžeme říci, že svoji úlohu strategie, která má pomoci řešit svízelnou ekonomickou situaci, prokázaly LETS především v zahraničí. Na území Čech a Slovenska se těmto lokálním měnám věnovaly především skupiny nadšenců, nikoliv za účelem pozvednutí stávající ekonomiky v dané lokalitě.

V zájmu komunity

V Mostě ožilo komunitní centrum Ateneo

Některé myšlenky potřebují delší dobu na to, aby mohly „uzrát" a stát se základem reálné aktivity či projektu. Stejně tomu bylo i u komunitního centra Ateneo, které v listopadu 2012 zahájilo svou činnost v severočeském Mostě. Idea, že by bylo fajn společným úsilím spravovat komunitní centrum, jež by nám umožnilo setkávat se v příjemném prostředí a realizovat aktivity, které považujeme za smysluplné, se zrodila někdy v roce 2009. Trvalo jí tedy přes tři roky, než uzrála a věci se daly do pohybu.

Ateneo přišlo na svět jako samosprávný projekt organizovaný zdola a v zájmu komunity. Komunitou máme na mysli širokou společenskou množinu jednotlivců s nejrůznějšími charakteristikami a zájmy. V této množině mohou být lidé ze sousedství, děti, umělci, aktivisté, senioři, intelektuálové, pracující, nezaměstnaní, studující a mnoho dalších. Ateneo je místem, kde tito lidé mohou realizovat své umělecké, kulturní, politické a jiné zájmy. Mohou se zde vzdělávat, hrát si, relaxovat či jinak trávit volný čas, a to vše v prostředí bez autoritářství nebo diskriminace v podobě rasismu, sexismu či speciesismu.

Je také důležité zdůraznit, že Ateneo je projekt neziskový a zároveň nezávislý na dotacích státu či fondů Evropské unie. Tento projekt má sloužit zájmům širší komunity a je to také právě tato komunita, která tvoří solidární síť poskytující prostředky nezbytné k provozu.

Proč zrovna Ateneo?

Mnoho lidí se našeho kolektivu ptá, proč se naše komunitní centrum jmenuje Ateneo a co toto slovo znamená. Ve velké míře se název používal především ve Španělsku. Zde od poloviny devatenáctého století různé skupiny vytvářely vlastní komunitní centra, kde kulturní a vzdělávací aktivity probíhaly podle potřeb skupin, pro které byly určeny. Ateneo byl výraz, kterým se tato centra označovala. Náš kolektiv z výrazu ateneo učinil jméno pro komunitní centrum a odkazujeme tím na zdroj inspirace.

Martha A. Ackelsberg vydala v roce 1991 publikaci věnovanou historii anarchistické organizace Mujeres libres (Svobodné ženy), která působila ve třicátých letech 20. století ve Španělsku. V publikaci se uvádí, že ženy, které se později staly aktivistkami anarchistických organizací CNT, FAI nebo Mujeres libres, takřka jednohlasně prohlašovaly, že jejich zkušenosti z ateneos byly pro tento proces klíčové. Prostřednictvím ateneos tehdy mnoho lidí prošlo názorovou a hodnotovou změnou, která byla stěžejním krokem v procesu proměny v aktivisty anarchistického hnutí. Tento fakt popisovaný v publikaci nám přišel zajímavý a v podstatě nám velmi pomohl definovat si, jak by Ateneo mělo fungovat a jakou úlohu by mělo plnit. Samotný název Ateneo pak tuto ideovou spřízněnost a praktickou inspiraci symbolizuje.

Kořeny, principy, praxe

Mnohé ateneos ve Španělsku již od svého vzniku propagovaly anarchismus a byly považovány za kulturní a vzdělávací sekce CNT/FAI či Mujeres libres. I naše Ateneo lze v jistém smyslu považovat za projekt, který vznikl díky vazbám na anarchistické hnutí. Důležité je však zdůraznit, že naše skupina není tvořena pouze lidmi, kteří se jako anarchisté či anarchistky označují. Máme ovšem všichni kreativního ducha i potřebu vzdorovat kapitalismu, autoritářství a různým formám útlaku. Tyto hodnoty jsou pro náš kolektiv jednotícími prvky a nepovažujeme za důležité, aby je každý z nás nazýval anarchismem, nebo měl stejný názor na jednotlivé otázky.

Mnohem důležitější než názvy je pro nás praktické uplatnění principů, které považujeme za důležité v rámci správy komunitního centra. Základem provozu Atenea jsou shromáždění kolektivu, kde se navrhují, projednávají a společně přijímají dohody na decentralizovaném, neautoritářském základě. Každý ze skupiny má možnost participovat na provozu Atenea, tvorbě programu a rozhodování o jeho směřování.

Naše antiautoritářská a rovnostářská praxe je pak samozřejmě hmatatelná i v programu Atenea. Skrze program se snažíme podporovat rozvoj morálních hodnot, které lidem pomáhají nahradit rezignaci a přijetí podřízenosti, vštěpované ve školách a výchovou vůbec.

Důraz je u nás kladen na osobnostní rozvoj v kontextu vzájemnosti a spolupráce. Chceme, aby Ateneo byl prostor, který skrze svůj program a služby dodá lidem odvahu, sebedůvěru a možnost rozvíjet smysl pro odpovědnost, sociálnost a kritičnost.

Cesta z ghetta

Ateneo nečerpá inspiraci jen ze Španělska, ale také z projektů, které fungovaly či fungují v českém prostředí. Konkrétně jde například o infocentra Krtkova kolona, Revolver, Discentrum, Salé nebo Pelech. Tato místa jsou pro nás velkým zdrojem inspirace, ale také stimulem kritické reflexe. Inspirujeme se tím, co nám přijde pozitivní, a snažíme se v praxi realizovat to, co nám u těchto projektů chybí. Chybí nám hlavně intenzivní snahy vymanit se z „aktivistického a subkulturního ghetta", do kterého se zmíněné projekty víceméně uzavírají či uzavíraly. Praxe těchto infocenter jasně ukázala, že internetové proklamace o otevřenosti a toleranci samy o sobě nejsou zárukou toho, že se nějaký prostor stane opravdu otevřeným a vyhledávaným i lidmi mimo aktivistickou komunitu. Aby tomu tak bylo, je také důležité interiér prostorů přizpůsobit požadavkům různých skupin (nejen té naší!), navázat aktivní komunikaci s lidmi ze sousedství a odbourat fyzické, psychologické či estetické bariéry, které mnoho lidí odrazují od navštěvování anarchistických infocenter. Právě o to vše v Ateneu usilujeme a již po několika týdnech fungování vidíme první výsledky.

V Ateneu bylo zatím realizováno pouze několik promítání, koncertů, kroužků pro děti, setkání s rodiči, komunitních večeří a přednášek. Tyto akce ale už od samého začátku dokázaly upoutat pozornost i lidí mimo okruh našich přátel z anarchistického prostředí. Tento fakt je pro nás velmi motivující a utvrzuje nás v přesvědčení, že jdeme správnou cestou, která vede ven z „aktivistického ghetta" směrem k lidem, se kterými sdílíme stejné zájmy. Věříme, že pokud budeme pokračovat v nastaveném kurzu a využívat námi zvolené prostředky, stane se Ateneo centrem, kde se bude cítit dobře nejen anarchistický militant, ale také malé děti, senioři ze sousedství, mladé umělkyně nebo třeba intelektuál, který si zamiluje naši knihovnu.

Komunitní centrum, nikoliv byznys centrum

Jedním z našich cílů je, aby se Ateneo stalo populárním místem setkávání různých lidí, zvláště v dnešní době, kdy si mnozí nemohou dovolit utrácet za služby komerčních projektů, jako jsou kluby, kavárny, kina, zájmové kroužky či workshopy aj. U nás není rozhodující, zda máš nebo nemáš peníze. I bez nich pro tebe budou naše dveře otevřené.

Prostory Atenea jsou otevřené každému, kdo touží po prostředí, které mu nenabídnou místa, která jsou negativně ovlivněna tržním uvažováním a fungováním. V Ateneu totiž nejde o byznys, ale především o sdílení tvůrčího prostředí, které nás rozvíjí, vzdělává, baví a uspokojuje naše potřeby i touhy. Prostory se proto snažíme uzpůsobit i pro nízkopříjmové skupiny nebo lidi bez jakéhokoliv finančního příjmu. Jinými slovy, u nás můžeš dělat to, co tě baví a uspokojuje, aniž by se od tebe očekávalo, že budeš muset rozhazovat peníze. Nevěříš? Přijď se přesvědčit! Sídlíme v Mostě v ulici Vítězslava Nezvala 2815/41, přímo naproti budově 8. ZŠ.

Další informace a aktuální program centra najdeš na našem webu **ateneo.cz**.

Těšíme se na tvou návštěvu!

Bezpeněžní zóna

Rozhovor s členem Asociace Alerta Lukášem Borlem

V roce 2012 se v rámci antiautoritářského hnutí začala rozvíjet nová forma praktické aktivity, tzv. Bezpeněžní zóny. U zrodu této iniciativy stál člen Asociace Alerta Lukáš Borl, kterého jsme požádali o zodpovězení několika otázek.

Mohl bys prosím ve stručnosti popsat, co je Bezpeněžní zóna, jaký je její cíl a smysl?

Bezpeněžní zóna je v podstatě určitá forma experimentu, jehož cílem je souběžně s negací hodnot kapitalistického světa zároveň vytvářet alespoň částečnou alternativu, kterou lze aplikovat tady a teď. Kapitalismus jako tržní a třídní systém je nespravedlivý - vytváří sociální nerovnosti a chudobu. Mnoho lidí také nutí k námezdní práci, tedy k jisté formě ekonomického zotročení, skrze které získají peníze a ty pak směňují za hodnoty potřebné k životu. Bezpeněžní zóna je způsob, jak tento model částečně obejít, nebo alespoň zmírnit jeho dopady.

Princip je jednoduchý. Lidé se v určitý čas sejdou na domluveném místě, které se stane dočasnou Bezpeněžní zónou, ve které se hodnoty vytvářejí bez námezdní práce a distribuují se bez peněžní směny. Každý zde může být tvůrčí v té oblasti, která je mu blízká, a může konzumovat či užívat cokoliv, co je v zóně k dispozici. Pokud někdo umí stříhat vlasy, přednášet, hrát na nástroje, vařit, masírovat nebo cokoliv jiného, tak to prostě v zóně dělá a poskytuje tyto služby ostatním, a to bez vykořisťovatelského vztahu zaměstnavatel versus zaměstnanec. Vedle služeb se zde distribuují také hmotné věci, jako jsou oblečení, nádobí, knihy, hračky aj.

Jakoukoliv hodnotu, kterou zde člověk vytvoří nebo ji sem donese, může kdokoliv využít, aniž by se musel ptát nebo jakkoliv vypočítávat hodnotu a poměřovat ji s hodnotou toho, co sám vytvořil nebo přinesl. Jde tedy o komunistický princip ***„každý podle svých možností, každému podle jeho potřeb“***, který je kombinován s anarchistickým pojetím solidarity, dobrovolnosti, kooperace a zdola organizované samosprávné iniciativy. Produkce a distribuce realizovaná v Bezpeněžní zóně probíhá výhradně za účelem uspokojování lidských potřeb, nikoliv kvůli akumulaci zisku jedněch na úkor druhých.

Aby bylo možné se maximálně vyhnout kapitalistickým principům akumulace zisku, námezdní práci a peněžní směně, snažíme se hodnoty v zóně co nejvíce tvořit alternativními způsoby, jako je sběračství, dumpster diving, pěstitelství, domácí výroba, recyklace nebo expropriace. Samozřejmě ne vše, co sem lidé donesou, těmito způsoby vzniká, ale velká část ano.

Někdo nasbírá za supermarkety vyhozené potraviny a uvaří z nich jídlo pro 30 lidí. Někdo donese bylinky či zeleninu ze své zahrady, někdo posbírá věci povalující se u popelnic, vypere je či opraví, někdo ručně vyrábí módní doplňky či vazby knih a jiní lidé zase poskytují kadeřnické služby, provádí masáže, produkují hudbu, hrají divadlo, promítají filmy nebo ostatní vzdělávají přednáškami. A ti, co postrádají tvořivého ducha, donesou alespoň to, co se jim povaluje doma bez využití, a nabídnou to k užití ostatním lidem místo toho, aby to vyhodili.

Vše, co se běžně stává součástí tržního uvažování a jednání, se v Bezpeněžní zóně stává předmětem svobodné kreativity a distribuce. Vedle tohoto „ekonomického“ a spotřebitelského rozměru však Bezpeněžní zóna plní i další funkce. Stává se prostorem, ve kterém se lidé ze sousedství setkávají, poznávají se a komunikují spolu. Překonávají tak izolaci a atomizaci, což jsou negativní hodnoty typické pro současný městský život. Nezanedbatelný je také environmentální rozměr Bezpeněžní zóny. V jejím rámci se totiž distribuuje mnoho hodnot (jídlo, oblečení, knihy…), které by za jiných okolností naprosto zbytečně plnily skládky a spalovny odpadu i přes to, že jsou využitelné. V Bezpeněžní zóně se všichni učíme k věcem přistupovat zodpovědně, neplýtvat jimi a užívat je, dokud jsou užitečné a mohou dobře sloužit k uspokojení našich potřeb.

Jak se vůbec myšlenka Bezpeněžních zón zrodila? Jde o původní nápad, nebo o inspiraci podobnými projekty jinde ve světě?

Byl to nápad, co se zrodil během plánování Akčních dnů, které proběhly v dubnu a květnu 2012. Tehdy jsme s několika lidmi diskutovali o tom, jak obohatit aktivity anarchistického hnutí o nové přístupy. Záměrem bylo vymanit se ze stereotypního jednání, které v hnutí přetrvává. Klasické akce jako demonstrace či protestní happeningy se ukázaly být jen opakujícím se rituálem, který je z velké části neefektivní a nezůstává po něm nic než vyčerpání z náročné organizace nebo frustrující pocit, že se akcí stejně nic nezměnilo.

Bezpeněžní zóna se zdála být dobrým nápadem jak realizovat něco, co nejen potěší anarchistické aktivisty, ale také skutečně něco přinese lidem mimo hnutí a pomůže jim to zároveň i pochopit, na jakých principech chtějí anarchisté a anarchistky stavět alternativní společenské uspořádání.

Než se nápad zrodil, předcházela mu zkušenost s podobnými projekty v Česku i jinde ve světě. Šlo především o různé „freeshopy“, které fungují po squatech, autonomních centrech, klubech, infocentrech. Tyto „freeshopy“ se staly velkou inspirací pro Bezpeněžní zónu. Zároveň ale byly často pevnou součástí „uzavřených“ prostorů, a tedy méně dostupné i jiným komunitám než těm, které je provozovaly. Bezpeněžní zóna praxi „freeshopů“ posunula o kus dál, a to tím, že je umístila do veřejného prostoru a zpřístupnila je tak více skupinám a jedincům.

Kolik Bezpeněžních zón už proběhlo a kde všude?

Osobně jsem se zúčastnil asi deseti Bezpeněžních zón, které v roce 2012 probíhaly v Praze a v Mostě. Jednalo se většinou o samostatné akce. V několika případech ale šlo jen o jednu část širšího programu jiných akcí, jako byl třeba ScreamFest v Mostě nebo sousedská slavnost Zažít město jinak na pražském Žižkově.

Nedávno se myšlenkami Bezpeněžní zóny inspirovali také lidé v Plzni. Je potěšující vidět, že to, co rozvíjíme, se postupně z lokální záležitosti rozrůstá do dalších míst a inspiruje různé lidi k vlastní iniciativě. Princip Bezpeněžní zóny je snadno aplikovatelný téměř kdekoliv, proto je snadné tento typ akcí reprodukovat a všem to jen doporučuji.

Jak se projekt Bezpeněžních zón rozvíjí? Naplňuje očekávání, která do něj byla vkládána?

Projekt se neustále žene kupředu a má tendenci postupně expandovat, i když samozřejmě ne vždy se daří úplně nejlépe. Na Bezpeněžní zóny chodí stále noví lidé a s nimi i nové nápady a inspirace. Ti, co chodí na akce opakovaně, se vzájemně sbližují a navazují různé formy spolupráce, ať už v rámci Bezpeněžní zóny nebo mimo ni.

Na Žižkovské akci se nám například podařilo seznámit s několika lidmi ze sousedství, kteří pak opakovaně navštěvovali místní anarchistické infocentrum Salé, do kterého by se za jiných okolností možná vůbec nepřišli podívat. Také někteří místní bezdomovci aktivně pomáhají s koordinací akce a sbližují se s námi. V Mostě jsem zase skrze Bezpeněžní zónu navázal bližší kontakty s několika sousedkami, které jsem znal jen od vidění a naše komunikace se předtím nikdy nedostala dále než k pozdravu „Dobrý den“ na chodbě paneláku.

Bezpeněžní zóna se tedy rozvíjí v něco, co by se dalo vnímat jako komunitní projekt, který sbližuje lidi a umožňuje jim vyzkoušet si „dělat věci jinak“ = lépe, etičtěji a spravedlivěji.

Probíhá nějaká diskuse o dalším směřování projektu? Přichází zájemci o pořádání Bezpeněžních zón sami s novými nápady?

Na každé Bezpeněžní zóně je kladen důraz na komunikaci. Jde o interaktivní událost, nikoliv typ akce, kde bez vzájemné komunikace jeden něco dělá a druhý pasivně přijímá. Během toho, co se lidé na akci přehrabují ve věcech či

obědvají, tak zároveň komunikují a sdílejí své pocity z toho, co v zóně prožívají. Dost často se s lidmi bavíme o nápadech jak do zóny zapojit další lidi nebo s čím přijít, aby byla akce ještě uspokojivější. Na jedné Bezpeněžní zóně dokonce proběhl diskusní mítink, kde každý mohl vyjádřit své názory a nápady. Smyslem mítinku bylo také zbořit hranici mezi organizačním týmem a ostatními lidmi, co přijdou akci podpořit. Kolektivní shromáždění bylo otevřeným fórem, kde jsme společně diskutovali nad formou a obsahem probíhající akce i těch následujících.

Někdo navrhoval každou Bezpeněžní zónu tematicky „zarámovat“ a témata vždy obměňovat, aby každá akce byla něčím specifická. Dále se diskutovalo nad tím, jak zamezit tomu, aby se Bezpeněžní zóna stala stereotypem, který povede ke snižování zájmu. Řeč došla také na propagaci akce a na to, zda využívat hlavně plakátovou metodu a alternativní média, nebo se spoléhat na proces „lidové šuškandy“. Jeden z diskutujících přišel také s návrhem na vytvoření webových stránek Bezpeněžní zóny. Na těch by se lidé dozvěděli nejen o plánech na další akce, ale mohli by jejich prostřednictvím distribuovat různé věci či služby. Část diskuse se pak točila také kolem otázek, zda v zimním období fungování zóny přerušit, nebo pokračovat, ale v teplém prostředí uzavřených prostor.

Vedle názoru, že by každá Bezpeněžní zóna měla mít dopředu alespoň rámcově určený obsah, zazněl také názor, že bychom se naopak měli co nejvíce vyhnout přílišné organizovanosti. Někteří z diskutujících prosazovali spíše spontaneitu. Prý považují samovolný a neplánovaný průběh nejen za uspokojivější, ale také za atraktivnější pro potencionální účastníky a účastnice.

Každopádně v rámci diskuse padlo mnoho postřehů, připomínek a návrhů a ne vždy se dosáhlo konsensu. V jedné věci se však shromáždění shodlo, a to v návrhu, že by se Bezpeněžní zóna měla konat s jasnou pravidelností a rozšiřovat pole působnosti.

Jak těžké je podle tebe, aby lidé překonaly způsob myšlení, kterému jsou naučeni systémem, jehož základními hodnotami jsou především zisk a sobecký individualismus?

Pro někoho je snadné tento způsob myšlení či jednání překonat a vytvářet alternativy. Pro někoho je to ale velmi obtížné. Právě Bezpeněžní zóna je prostorem, kde je možné se to učit v praxi. Lidé nezmění svůj přístup jen na základě toho, že si přečtou všechny spisy významných revolucionářů. Potřebují nejen „potravu pro mozek“ v podobě teorie, ale také praktickou zkušenost, díky které mohou skutečně změnit své uvažování a následně i jednání.

Dokonce i někteří lidé, kteří na Bezpeněžních zónách aktivně participují, mívají problém se plně oprostit od obchodnického uvažování. Vidět je to zejména na plzeňské Bezpeněžní zóně, kde není plně uplatňován anarchokomunistický princip, který sem popsal výše. Je zde rozvíjen spíše jakýsi druh „výměnného obchodu“, při kterém se často mění „kus za kus“ a operuje se s vyměřováním toho, zda nabízená věc či služba má stejnou „cenu“ jako ta, za kterou má být vyměněna. Z mého pohledu jde o nedůsledný přístup, který uvízl na půli cesty. Na jednu stranu se oprostil od užívání peněz, ale na druhou stranu se neoprostil od směny a obchodnického uvažování.

Věřím ale, že tento nedostatek lze překonat kontinuální praxí a diskusí na toto téma. Má kritika je příspěvkem do této diskuse. Zároveň bych rád zdůraznil, že si aktivity plzeňského kolektivu velmi vážím i přes to, že některé věci vnímám kriticky.

Je možné, aby Bezpeněžní zóny fungovaly ve větším měřítku, nebo by tím popřely svůj princip komunitního projektu?

Bezpeněžní zóna je experiment, který je velmi limitovaný. Není to porevoluční praxe v anarchistickém komunismu, ale aktivita, která probíhá uprostřed kapitalismu a ještě k tomu v době, kdy poměr sil v rámci třídního boje pro nás není zrovna příznivý. Operujeme na nepřáteli kontrolovaném území, a to Bezpeněžní zóně znesnadňuje expanzi.

Abych tedy odpověděl na otázku, zda je možné, aby Bezpeněžní zóny fungovaly ve větším měřítku: Osobně si myslím, že je možné, aby principy, které tento projekt uplatňuje, přerostly do větších rozměrů. Lze toho ale docílit pouze a jen za předpokladu, že tyto konstruktivní akce budou kombinované s aktivní konfrontací státních a kapitalistických struktur. Bez jejich odstranění se nemohou principy Bezpeněžní zóny plně rozvíjet a expandovat.

Bezpeněžní zónu je potřeba zasadit do kontextu revoluční perspektivy. To předpokládá odmítnutí iluze, že by se tento typ akcí mohl postupným narůstáním stát autonomním projektem, díky kterému kapitalismus a státy zaniknou či „odumřou“ bez toho, aby byly konfrontovány jejich struktury a instituce. Je potřeba se držet revoluční, sociálně anarchistické vize a praxe, nikoliv autonomistických iluzí.

Co bys poradil lidem, kteří chtějí rozjet Bezpeněžní zónu ve svém okolí?

Největší překážkou je náš strach! Pokusme se ho překonat a uvidíte, že to, co se včera zdálo neuskutečnitelné, již brzy může být plně funkční. Zbavíte-li se strachu, bude pro vás snadnější konfrontovat obchodnické uvažování i kapitalistické vztahy a Bezpeněžní zóně to zaručí úspěch.

Bezpeněžní sobota v Plzni a Mostě

Kolektivní reportáž z Bezpeněžních zón, které proběhly 8. prosince 2012

Projekt Bezpeněžní zóny měl svou premiéru na pražském Žižkově během letošních Akčních dní na přelomu dubna a května. Od té doby se rozšířil i do dalších měst – do Plzně a severočeského Mostu. V sobotu 8. prosince se Bezpeněžní zóna konala nezávisle na sobě právě na těchto dvou místech. V průběhu akcí nás napadlo, že bychom je mohli vedle společné myšlenky propojit také společným reportem.

Bez peněz a v Pohodě

Druhá plzeňská Bezpeněžní zóna se konala stejně jako ta první (viz rubriku Kvartál), která proběhla 20. října v hudebním klubu Pohoda, ovšem vzhledem k mrazivému počasí uvnitř podniku. Ačkoliv byl oficiální začátek nahlášen na druhou hodinu, již nějakou dobu předtím tu byla více než desítka lidí a připravovala první stoly s nabízeným zbožím. Místní skupina Food not Bombs, která plzeňskou Bezpeněžní zónu iniciovala, připravila stůl plný veganských pochoutek, doplněný o letáky věnované problematice zacházení se zvířaty a brožury s veganskými recepty.

Mezi prvními se tu ukázali také členové místní skupiny Československé anarchistické federace a zástupci Volné komunity V.A.P., kteří připravili společně jeden stůl, jehož nabídku tvořily zejména anarchistické tiskoviny, ale také placky, cédéčka, nášivky apod.

Záhy už byla věcmi obsazená všechna místa, na která se dalo něco položit. Výběr byl vskutku veliký: oblečení a oděvní doplňky, hračky, knihy, obrazy, hudební nosiče, kosmetika, nádobí, sklenice, šperky, tašky a spousta dalšího. Jedna z účastnic vyráběla domácí šperky přímo na místě. Rychle přibývalo také lidí a prostor Pohody se brzy zcela zaplnil. Po třetí hodině jich tu bylo už skoro padesát, z čehož většina přistoupila k Bezpeněžní zóně aktivně a něco přinesla.

Propagace plzeňské Bezpeněžní zóny probíhala především mezi známými, na Facebooku a v klubu, kde se koná. Proto také přišli převážně mladí lidé. Princip plzeňské Bezpeněžní zóny je kombinovaný. Z podstatné části se drží hesla „Něco přines nebo vytvoř. Cokoliv si odnes nebo spotřebuj“. To znamená, že donesené věci necháte volně k rozebrání a stejně tak si berete z vystavených věcí to, co vám bude k užitku. Okrajově tu pak funguje výměna věcí, kterou si zpravidla účastníci předem domluví na facebookovém profilu akce, kam mají možnost psát, co by potřebovali a co mohou naopak nabídnout.

Bezpeněžní zóna má několik úžasných momentů. Jak vyplývá již z názvu, nepoužívají se zde peníze. Jediná místa, kde byly použity, bylo placení za nápoje na baru a při vhazování příspěvků do kasiček kolektivu Food not Bombs, který je využije při vaření pro bezdomovce, a Anarchistického černého kříže, jenž je použije na podporu stíhaných a vězněných aktivistů a aktivistek. Dalším okamžikem, který stojí za zmínku, je volná organizace akce. Není třeba dohlížejících pořadatelů, přidělených míst, pravidel… Lidé, kteří přichází, se vždy nějak dohodnou s ostatními, kam uloží přinesené věci, nikdo si nebere nadbytečně…

Marek, který byl na takové akci poprvé, říká: *„Mám z toho dvojí skvělý pocit. Jednak je skvělé vidět, že si někdo odnáší věc, kterou jsem přinesl a která mi doma ležela bez užitku. A potom mám radost z věcí, které jsem zde objevil a teď si je odnáším. Mohl bych přepočítávat, jestli jsem ušetřil nebo prodělal, ale přijde mi to naprosto bezpředmětné a nedůležité.“*

Během celého odpoledne přicházeli další zájemci o Bezpeněžní zónu a jiní místo opouštěli. V pět hodin pak za účasti asi padesátky lidí začala přednáška, která se věnovala systémům bezpeněžní směny, ekobankám, elektronickým směnným trhům apod. Trochu však míjela principy, na nichž jsou postaveny free trhy a freeshopy. Přesto byla dobrým odrazovým můstkem k zajímavé a poměrně bouřlivé debatě, která se protáhla asi až do půl sedmé. Vše uzavřela afterparty od Pilsen Ragga.

Už podle atmosféry na místě a podle následných pozitivních reakcí se dá s klidem tvrdit, že projekt Bezpeněžní zóny určitě v Plzni kvůli nezájmu jen tak neskončí.

Ignác na facebookovém profilu akce následující den píše: *„Bylo to super… přinesl jsem si spoustu věcí, třeba teď zrovna sedím v košili, co jsem si včera vzal.“* Nebyl sám, kdo si užíval oblečení z Bezpeněžní zóny – některé na zimu vhodné kousky ošacení, o které neprojevil nikdo zájem, skončily druhý den v rukou bezdomovců při pravidelném nedělním rozdávání jídla v režii plzeňského kolektivu Food not Bombs.

Bezpeněžní zóna v Ateneu a okolí

Bezpeněžní zóna v mosteckém komunitním centru Ateneo proběhla již podruhé a tentokrát byl start naplánován na druhou hodinu. Několik desítek minut před začátkem se zde však již setkalo pár lidí kvůli nezbytným přípravám. Mezi příchozími byli zprvu hlavně naši přátelé a také muž, který se dostal do tíživé životní situace a již několik týdnů přespává na místním nádraží. Přišel na akci se slovy: *„Dorazil jsem vám pomoct s přípravou, tak mi řekněte, co je potřeba, a já s tím rád pomůžu.“*

Ve 14.00 bylo vše připraveno a mohlo se začít. Stoly s nabízenými věcmi byly kvůli mrazivému počasí rozloženy hlavně uvnitř Atenea. Jeden stůl s věcmi se však společně s velkoplošným bannerem umístil také před vchod. Během několika minut si této malé „ochutnávky“ všimli první zvědavci, kteří se začali věcmi přehrabovat. Pro nás to byla jasná výzva k navázání komunikace. Většinou šlo o náhodné kolemjdoucí, kteří nebyli informováni o smyslu akce. S radostí jsme se tedy pustili do hovorů, ve kterých jsme vysvětlovali, jaký je význam Bezpeněžní zóny. Zároveň jsme naslouchali názorům přítomných osob. Většinou jimi byly principy zóny přijaty s nadšením a sami se aktivně zapojili.

Paní, která bydlí dva bloky od Atenea, zajásala, když zjistila, že může přinést své staré knihy. Postěžovala si přitom, že o knihy, které už přečetla, nemají zájem ani v místní knihovně a že je rozhodně nehodlá vyhazovat. Radost z toho, že knihy budou dále sloužit svému účelu, paní netajila. Jiná paní ze sousedství pro změnu přinesla k rozebrání hromadu oblečení a odnesla si pěkný svetr. Při odchodu mezi dveřmi přítomným ještě nabídla možnost pořídit si od ní pletené ponožky. *„Předpokládám, že jezdíte na hory a tam jsou teplé ponožky potřeba, nebo snad ne?“* řekla žena s úsměvem.

Aktivní přístup a zájem projevili i další návštěvníci a návštěvnice. Mezi nimi například dívka, která se nedávno přistěhovala do sousedního paneláku. Nadšeně si z Bezpeněžní zóny odnáší batoh a za několik minut z domova přináší spoustu zajímavých věcí. Část z nich pak končí jako nová výbava Atenea. V knihovně se usadilo několik knih a ve filmovém archivu přibylo DVD s kurzy sebeobrany.

Bezpeněžní zóna neměla sice obrovskou účast, ale i přesto ji lze zhodnotit jako povedenou akci. Během mrazivého sobotního odpoledne do prostorů Atenea přišli lidé, které jsme předtím neznali, a společně jsme strávili pěkné chvíle. Většina z nich prostory komunitního centra hodnotila pozitivně a při čtení plánovaného programu na prosinec si již vybírali, kdo jakou akci navštíví. Někoho zaujalo pondělní promítání, někoho čajová středa nebo přednášky a někoho zase možnost půjčit si knihu z naší knihovny nebo uspořádat zde výstavu vlastních obrazů.

Jedno je tedy jisté: Bezpeněžní zóna je nejen dobrá alternativa k peněžním vztahům kapitalistické společnosti, ale také dobrá příležitost k rozšiřování sousedských vazeb a spolupráce. Těšíme se proto na další Bezpeněžní zóny a chvíle příjemně strávené v přítomnosti sousedské komunity.

Nic to není…

Ne každému vyhovuje konzumní způsob života, který je nám nucen jako norma. Ne každý chce hrát podle pravidel, která nastavuje kapitalistický systém s tvrzením, že alternativy neexistují. Ne každý chce jen nečinně čekat na beztřídní samosprávnou společnost budoucnosti.

Buďme nepřizpůsobiví! Hledejme alternativy! Nečekejme! Experimentujme s různými modely bezpeněžních vztahů! Věnujme se solidárním a samosprávným projektům! Buďme kreativní! Nezapomínejme na ostatní!

Budeme rádi, když „bezpeněžní sobota“, stejně jako jiné podobné akce, inspiruje další zájemce. Stačí idea (a nemusí mít ani zcela jasné kontury) a trocha vůle jít do toho – a další trhlinka ve zdi nereformovatelného systému je na světě.

účastníci ze skupin Alerta, V.A.P., FNB-Plzeň a ČSAF-Plzeň

Zahradníkův partyzánský rok

Praxe samozásobitelství prostřednictvím gerilového zahradničení

Partyzánskými zahradníky jsme se stali poměrně nedávno. Na jaře jsme „zasquattovali" kus země, kde bychom mohli vypěstovat alespoň část jídla, co spotřebujeme, abychom museli méně chodit do supermarketu a abychom získali více samostatnosti v našich životech… a rajčata, která doopravdy chutnají jako rajčata.

Letos jsme to kapitalismu nandali. Tak trochu. Alespoň to platí pro sto metrů čtverečních půdy poblíž našeho domova, kterou jsme z džungle plné odpadků přeměnili na útulnou zahrádku, jež nám poskytuje okolo 15 % naší spotřeby zeleniny. Možná to nezní moc revolučně, ale je to jeden krok pryč z bludného kruhu nabídky a poptávky, z pasivního konzumování. Krok kupředu k větší kontrole nad našimi vlastními životy, ke svobodě od údajných potřeb… a ke kopání děr.

Vykopali jsme hodně děr. Abychom odstranili spleť kořenů džungle, která zde vyrostla za dvacet, možná pětadvacet let, kdy půda nebyla využívána k ničemu, co by aspoň vzdáleně souviselo se zahradničením. Podcenění objemu práce spojené s přípravou půdy spolu s poměrně pozdním začátkem vedlo k tomu, že krátce po prvním máji jsme měli přesně jeden záhon. Na něm jsme pěstovali cibuli. Vedle ní jsme se pokusili zasadit špenát a jakousi starou odrůdu řepy. Každý lísteček plevele, co vyrašil z půdy, jsme více vírou než rozumem pokládali za zárodek naší budoucí sklizně. Naneštěstí to nebyla hned zelenina, co začalo růst.

Nechtěli jsme mít zahrádku jen kvůli pěstování gurmánských bylinek na okořenění našich jídel. Chtěli jsme pěstovat zeleninu aspoň v takovém množství, které by nebylo úplně k smíchu. Když jsme začali, neměli jsme skoro žádné zkušenosti, dokonce jsem si myslela, že kedlubny rostou pod zemí, ale mít na zahrádce víc vody se zdálo rozumnou věcí, kterou je třeba se zaobírat. Vzhledem k tomu, že v okolí zahrádky nebyla žádná střecha, jejíž svodový systém bychom mohli využít ke shromažďování dešťové vody, a nepočítáme-li vodu, kterou zachytával náš DIY plachtový systém napojený na starou vanu, museli jsme obzvlášť v parných dnech větší část vody nosit v PET lahvích a kanystrech z našeho domu.

Dnes bych zpětně řekla, že hlavní důvod, proč jsme měli na začátku tak malý úspěch, je prostý fakt, že ne všechno roste všude. Proto moudrý zahradník, který nepoužívá chemická hnojiva, experimentuje a sází mnoho druhů zeleniny a od každého druhu různé odrůdy, čímž si zajistí, že bude dostatek jídla, i když některé odrůdy nevyrostou. Když jsme si připravili dostatek místa, přenesli jsme na zahrádku malé rostlinky, které jsme předtím naklíčili v kelímcích u nás v obýváku či na balkoně - červená a žlutá rajčata, paprika, růžičková kapusta, kedlubny, brokolice, cukety, salát. Přímo do půdy postupně se rozrůstající zahrádky jsme zasadili dýně, řepy, ředkvičky, kukuřici, hrách, mrkve a brambory. Mrkve byly nakonec při sklizni velké, ne-li větší, než je možné zakoupit v supermarketech, naproti tomu kedlubny dosáhly stěží poloviny takové velikosti. Brambory a řepa rostly rovněž výtečně, neúspěchem naopak skončil náš pokus o vypěstování hrachu a rovněž více než polovina salátů nepřežila první slimáčí nájezd. Byly chvíle, kdy jsme vážně pochybovali, zda to celé má vůbec smysl, než nastal moment, kdy jsme si uvědomili, že jsme za poslední více než měsíc vůbec nekupovali zeleninu.

Zahrádka změnila i některé další věci v našich životech. Začali jsme být všímavější k přírodním procesům okolo nás, jak se mění počasí, kdy zapadá slunce, jak rostou na naší někdy i dennodenní cestě na zahrádku maliny, co všechno z věcí, které se jen tak bez užitku povalují v našem okolí, je možné naopak nějak zužitkovat. Naučili jsme se nakládat se zeleninou, co jsme vypěstovali nebo i koupili, tak, že z ní nakonec nevyhazujeme takřka nic. Uvědomili jsme si, že z tohoto takzvaného odpadu vznikne něco s pro nás tak velkou hodnotou, jako je kompost, se kterým můžeme zúrodnit naši půdu.

Naši půdu. Stěží kdy předtím jsem pociťovala silnější právo někde být než zde na zahrádce. Ve chvílích, kdy jsem se bála, že zahrádka

bude objevena a zničena, protože ve skutečnosti byl podle platných zákonů vlastníkem někdo jiný, jsem si v hlavě připravovala skvělý vymyšlený proslov obhajující naše právo hospodařit na této půdě, kterou jsme vyklestili, zbavili odpadků, kam jsme každý den na zádech nosili vodu, jejíž úrodnost jsme zvyšovali pomocí kompostu, který na zahrádku pravidelně nosíme, a kterou jsme připravovali na přicházející zimu, odkud jsme nesklízeli semínka slunečnic, co jsme zde zasadili, ale nechali je ptákům, kteří tu hnízdí, kde jsme vytvářeli hromady klestí, ve kterých mohou žít ježci či jiná zvířata hledající útulný pelech na naší zahrádce.

Svůj proslov jsem nakonec nemusela použít, neboť za námi nikdo nepřišel a už se ani nezdá, že by o to někdo vůbec stál. Přesto zpočátku připomínaly naše příchody na zahrádku spíše nějakou vysoce podvratnou akci, jak jsme vynalézavě schovávali nářadí, jak jsme se potichounku domlouvali, zda už je vhodná chvilka na to pohroužit se do porostu poté, co jsme se desetkrát ujistili, že okolo opravdu nikde nikdo není, a jak jsme se na zahrádce snažili zatloukat kůly tak, aby to pokud možno nebylo slyšet ani pár kroků od nás. Pořád jsme opatrní, ale už ne paranoidní, protože kolemjdoucí zpravidla ani nenapadne, že bychom dělali něco mimořádného či dokonce nelegálního, stejně jako by nenapadlo mě, že někdo, kdo obdělává kus půdy, na ní má partyzánskou zahrádku.

A tak budeme pokračovat dál. Už teď mi naše zahrádka chybí, neboť tam teď v zimě jen občas chodíme sklízet růžičkovou kapustu, zjistit, jak se daří zelenému hnojivu vysazenému na podzim, či abychom sem donesli čerstvý kompost z naší kuchyně. Zahrádka nám dala silné pocity vytváření něčeho konkrétního. Chtěli bychom tyto pocity sdílet s dalšími lidmi, sdílet čas, semínka i úrodu. Chtěli bychom komunitní zahradu a na tomto plánu již právě teď pracujeme.

RZ (členka kolektivu EkopartyzánKa)

Na co myslet při zakládání (nejen) partyzánské zahrádky

Několik rad pro začínající gerilové pěstitele

Pokud vás myšlenka na založení vlastní zahrádky zaujala, máme zde pro vás pár rad jak na to. Jak úspěšný nakonec bude váš projekt, záleží na mnoha faktorech. Některé můžete ovlivnit více, jiné méně, ale obecně platí, že dobrým plánováním a promýšlením dalších kroků si ušetříte spoustu nesnází a komplikací.

Legálně pronajaté zahrádky vs. zahrádky „načerno“

V zásadě jsou tři možnosti jak přistoupit k zakládání zahrádek. První je otevřené politicky motivované protestní obsazení nevyužívané plochy, na které vzápětí začnete sázet okrasné či užitkové rostliny. Zpravidla se tento způsob využívá například při protestech proti výstavbě velkých, životní prostředí ničících a mezi místními lidmi nepopulárních projektů (továrny, stadiony, supermarkety…) či lze jeho prostřednictvím naopak upozornit na (cílené) nevyužívání určité plochy využitelné pro výsadbu městské zeleně či založení komunitní zahrady. Tato forma zatím u nás zůstává doslova „polem neoraným“. Doufejme však, že se brzy přelije i přes naše hranice.

Použití druhé a třetí formy zahradničení je přece jen stále pravděpodobnější. V obou případech se jedná o nenápadné využívání menší nezastavěné plochy. Hlavní rozdíl mezi nimi je, zda s vaším využíváním pozemku souhlasí jeho majitel, respektive zda o vašem hospodaření na něm vůbec ví. Obojí má svá pro a proti a samozřejmě záleží na každém, jakou cestu si zvolí. Dohodou s majitelem se každopádně z partyzánského, nebo chcete-li gerilového, zahradničení vytrácí ona „partyzánština“. Jelikož považujeme partyzánské zahradničení především za politickou aktivitu zpochybňující současné ekonomické uspořádání (kde jsou na jedné straně lidé a společnosti vlastnící desítky či stovky často za účelem spekulací nevyužívaných pozemků a na straně druhé „bezzemci“, kteří by jejich využíváním pro vlastní potřebu porušili platné zákony), stejně jako vedoucí polemiku s institutem vlastnictví půdy jako takovým, budeme se dále věnovat pouze oné partyzánské formě zahradničení.

Právní rizika partyzánských zahrádek

Jednou z prvních věcí, která jistě mnohým z vás proběhne hlavou, bude, jak moc je vlastně „squattování“ nevyužívaného pozemku riskantní.

Obecně lze říci, že tvrdší právní postih vzhledem k „nízké společenské nebezpečnosti“ v podstatě nehrozí. Stejně tak je málo pravděpodobné, že by byl nějaký majitel ochoten podstupovat zdlouhavý soudní spor kvůli ilegálnímu sázení zeleniny.

Vysoké peněžní pokuty by však mohly hrozit v případě, kdy byste sázeli v lokalitě nepůvodní či invazivní druhy rostlin. Stejně tak by mohl nastat problém, pokud byste se rozhodli na pozemku provádět větší zásahy, jakými jsou například stavby trvalého charakteru. Ani jedno však vzhledem k formě a způsobu partyzánského pěstování zeleniny nepřipadá příliš v úvahu.

Výběr místa pro zahrádku

Asi není třeba příliš zdůrazňovat, že rozhodnutí, kde položíme základy naší budoucí zahrádky, je zcela zásadní. Při vytipovávání pozemku je určitě potřeba se zamyslet nad některými fyzikální faktory a místními podmínkami. Zkuste popřemýšlet, jak velkou část dne bude na plochu, kde budete pěstovat, svítit slunce, na jakou světovou stranu je pozemek orientován, je-li například ve svahu či jak moc by byla zahrádka vystavena nepříznivým povětrnostním podmínkám.

Neméně důležitý je charakter půdy či zda není pozemek znečištěn chemikáliemi. Zcela zásadní je pak přístup k vodě na zavlažování, protože s pouhou dešťovou vodou si zpravidla nevystačíte. Málokdy se poštěstí objevit nevyužívaný pozemek s vlastní studnou. Avšak vodu je možné získat například i přistavením sudů pod svodový systém střech objektů v blízkosti pozemku. Stejně tak si lze svépomocí vytvořit vlastní plachtový svodový systém. V nejhorším případě je možné nosit vodu na místo v kanystrech či PET lahvích, což je však časově a zejména fyzicky poměrně dost náročné.

Důležitá je rozhodně i dostupnost pozemku z místa vašeho bydliště. Vyhlédněte si pokud možno pozemek co nejblíže vašemu domu. Obzvláště v případě, že budete muset vodu určenou k zavlažování na místo nosit. Počítejte s tím, že starání se o zahrádku vám zabere hodně času a budete sem pravděpodobně docházet několikrát týdně.

Až si vytipujete konkrétní pozemek, zkuste si jej vyhledat jednak v územním plánu, kde lze zjistit, k čemu je vlastně pozemek určen (např. jako stavební parcela, městská zeleň či v ideálním případě přímo zahrádky), a rovněž v katastru nemovitostí, kde pro změnu zjistíte, kdo je vlastníkem pozemku. Nejlepší varianta samozřejmě nastává, pokud je vlastníkem obec či stát.

Partyzánské zahradničení jako kolektivní aktivita

Dělat věci dohromady v kolektivu je snazší i mnohem zábavnější. V tomto případě to platí dvojnásob. Společně pracujeme, společně sdílíme úspěchy i neúspěchy našeho snažení. Kolektiv je potřeba, když chcete odjet na delší dobu pryč či máte povinnosti, které vám na určitou dobu brání se na chodu zahrádky podílet.

Pokud stále váháte, zda do partyzánského zahradničení jít či nejít, vězte, že na konci vašeho snažení vás čeká sladká odměna. Žádná v supermarketech nakoupená či z kontejnerů vydumpstrovaná zelenina se nemůže rovnat té tradičním způsobem, bez využití chemických hnojiv vypěstované.

A proto: partyzánsky vypěstovaná zelenina na každý stůl!

EQ (člen kolektivu EkopartyzánKa)

Kam pro inspiraci a nápady:

EKOPARTYZANKA.CZ

DVP.S.CZ

WWW.KOKOZA.CZ

SOBESTACNOST.CZ

WWW.GENGEL.WEBZDARMA.CZ

Založte si spotřební družstvo

Malý návod na rozjetí projektu komunitní spotřeby

Jste nespokojení s neustálým nakupováním v supermarketech, kde pořizujete zboží, o němž vlastně nic pořádně nevíte (například odkud pochází a za jakých podmínek bylo zhotoveno)? Chtěli byste v oblasti spotřeby změnit své zvyky a přispět svým jednáním k rozvoji regionu, v němž žijete? Máte několik možností, jak na to. Rozhodnutí už je ale na vás.

Můžete začít bojkotovat nadnárodní obchodní řetězce a nakupovat v malých obchodech. Mimo podpory místního obchodníka tím ale žádnou větší změnu nezaznamenáte, nehledě na to, že nemáte jistotu, že zboží, které nakupujete zpravidla o něco dráž, nepochází právě z bojkotovaných řetězců, které si mohou dovolit z různých důvodů držet ceny některých druhů zboží nízko.

V některých městech máte možnost využívat tzv. farmářských trhů, jejichž kvalita se liší místo od místa. Některé jsou skutečně odrazem jejich myšlenky, tzn. nabídnutí potravin a dalšího zboží z místních zdrojů, a to přímo od jejich producentů. Jiné ale jen podvodně využívají hlavičku farmářských trhů a nabízí zboží, které má často s místní produkcí pramálo společného.

Z již uvedeného vyplývá, že mnohem lepší způsob je odebírat suroviny přímo od producenta. V tomto směru funguje a rozvíjí se systém tzv. bedýnek. Jde o systém, do něhož se zapojují nejčastěji různé drobné farmy a který zkracuje cestu potravin od zemědělce do kuchyně spotřebitele. Bedýnka zpravidla obsahuje namixovanou čerstvou sezonní zeleninu. Podle zaměření producenta může obsahovat i mléčné výrobky, med nebo i masné produkty.

Propagátoři bedýnkového systému zdůrazňují jeho následující vlastnosti: lokálnost – máte často možnost poznat „vašeho“ farmáře osobně; sezonnost – dostáváte to, co je pro dané období typické; rozmanitost – zpravidla v bedýnce najdete různé druhy zeleniny a ovoce; kvalita – tu může dokládat bio certifikát dodavatele, ale větší zárukou je osobní kontakt a vzájemná důvěra; přiměřená cena – odpadá podíl pro překupníky, obchody a řetězce; pravidelnost – odebírat můžete pravidelně i příležitostně.

V souvislosti s bedýnkovým systémem jsou zakládána také bedýnková družstva. Ta mohou mít různé podoby, které jsou odvozeny podle provozovatele družstva, způsobu odběru, způsobu placení a sdílení rizik se zemědělcem. Více informací a adresář asi stovky aktivních bedýnkových družstev naleznete na webové stránce www.bedynky.cz.

Je jasné, že ne každý, kdo by chtěl podporovat místní produkci a stravovat se převážně z místních zdrojů, má takové možnosti (zejména časové), aby si mohl aktivně obstarávat pokrytí svých potřeb podobným způsobem vlastními silami. To přímo vybízí k myšlence, že nejlepší je spojit se s dalšími lidmi ze svého okolí, kteří jsou takovému způsobu pořizování potravin nakloněni a rádi by ho preferovali. Komunita lidí se stejnými zájmy je pak může naplňovat daleko snadněji, efektivněji a s menšími náklady než osamocený jednotlivec.

Při spojení s druhými následně zjistíme, že se naše možnosti mohou při dobré vůli rozšířit i dalšími směry, které jsme původně ani nezamýšleli.

Příkladem takového modelu kolektivní spotřeby může být spotřební družstvo. Je ale úplně jedno, jak takový způsob spolupráce nazveme. A v žádném případě si pod tím nepředstavujme nic formálního. Mluvíme-li o družstvu, vnímejme ho jako cosi mimo oficiálně definovaná družstva, která mají svá vymezení ve stávající legislativě. Chápejme ho jako volné sdružení lidí, kteří ve vzájemné součinnosti a na základě pravidel, která si sami určí, naplňují své potřeby.

Základem takového projektu je kolektiv lidí, kteří k sobě mají důvěru a váže je společný zájem. Příkladem může být i veganská/vegetariánská komunita ve městě nebo volná komunita přátel, které spojují shodné postoje a podobný světonázor.

To, jak družstvo bude fungovat a jaký bude jeho rozsah, záleží čistě na dohodě a možnostech zúčastněných. Je třeba vyřešit otázku koordinace, jak se kdo bude podílet na chodu projektu a jestli si družstvo bude pořizovat nějaké společné materiální zázemí, například se může složit na nákup ojetého pick-upu, pořízení přepravek apod.

Dalším důležitým momentem je vyřešit zdroje. Jelikož kolektiv tvoří více lidí s různým rozsahem známostí, dá se předpokládat, že někdo bude mít kontakt na nějakého místního producenta v podobě zemědělského družstva či rodinné farmy. Není-li žádný takový zdroj dostupný, stačí aktivně zjistit, jaké jsou ve vašem okolí možnosti, popřípadě zda tu již někdo neprovozuje zmiňovaný bedýnkový systém. Následně se doporučuje navázat s producentem či producenty osobní vztahy a zjistit například, jakým způsobem pěstuje zeleninu, jestli využívá námezdní pracovní sílu a jak popřípadě se zaměstnanci jedná apod.

Další zdroje je možné získat svépomocí. Příkladem mohou být na předešlých stránkách popisované kolektivní partyzánské zahrádky. Možností jsou i pronajaté plochy. Kolektivní rozměr projektu ale může naskytnout i příležitost, že některý ze členů má přístup k půdě, kterou disponuje někdo z rodiny a momentálně ji nevyužívá. Jedním z aspektů takové aktivity může být i kolektivní likvidace bioodpadu z domácností členů družstva prostřednictvím kompostování.

Je-li vyřešena otázka, kde a jak získávat suroviny, je třeba se také důkladně zamyslet nad problematikou distribuce. Ta může mít několik podob, a to podle možností družstva. Jednak může distribuci zajišťovat dodavatel, nebo může být realizována vlastními silami. Ideální je, když má družstvo k dispozici vhodný dopravní prostředek, který může být ve vlastnictví jednoho ze členů či celého kolektivu. Pak lze zajišťovat dovoz z různých míst regionu a rozvoz jednotlivým členům nebo svoz na domluvené distribuční místo. Tím může být komunitní centrum, dům či byt některého ze členů nebo prostor spřátelené hospody, klubu či obchodu.

Vedle potravin z místních zdrojů může družstvo zajišťovat hromadný nákup vybraného zboží i od výrobců odjinud. Například veganské kolektivy mohou nakupovat se slevou od výrobců veganských produktů. Stejně tak se může shánět zboží, které je dovážené. Tak například funguje v rámci českého anarchistického hnutí volná distribuce kávy, která pochází od zapatistických povstalců z jihu Mexika a kterou do Evropy dováží družstvo Café Libertad z německého Hamburku.

Družstvo může posloužit i ke sdílení věcí, které potřebujeme jen občas. Kolektivní sdílení věcí je jednou ze strategií vzdoru konzumnímu způsobu života. Je například zbytečné, aby si každý koupil vrtačku, když ji potřebuje maximálně jednou do roka. Stačí, aby ji v rámci celého kolektivu měl jen jeden člen, zpravidla ten, který ji využívá častěji, než je obvyklé. Stejně tak to může být i se službami, které si účastníci projektu mohou vzájemně nabízet – stříhání vlasů, hlídání dětí…

Na co se nesmí zapomínat, je vzájemná komunikace. Komunikační kanály mohou být opět různé, možností je dnes hodně. Přesto však tím nejlepším způsobem domlouvání zásadnějších věcí a rozhodování je společné setkávání tváří v tvář. Skvělou ukázkou spojení příjemného s užitečným mohou být například pravidelné komunitní večeře, jejichž interval záleží na potřebě a vzájemné domluvě. Ty se mohou konat v komunitních či nějakých spřízněných prostorech nebo střídavě u jednotlivých členů projektu.

Vaše družstvo, nebo jak budete svůj společný projekt nazývat, nemusí být nic světoborného. Je třeba ale mít na paměti, že to může být další z krůčků, jak se vymaňovat z diktátu (nejen) globalizovaného kapitalismu a postupně vytvářet struktury, které fungují mimo něj a nejlépe i proti němu. Rozhodně to ale bude další z kroků k posílení pocitu kolektivní moci, rozvíjení komunitního života zdola a nezávislosti na systému. Jak bude vaše družstvo vypadat, záleží jen na vás, vaší snaze, opravdovém zájmu, vzájemné důvěře a dohodě.

Budeme rádi, když nás o svých projektech, úspěších, ale i nezdarech budete informovat. Třeba právě zkušenosti vašeho kolektivu budou inspirací, poučením či varováním pro jiné.

-oh-

Pár vzpomínek na Jakuba

25. září 2012 zemřel v Praze po těžké nemoci anarchista Jakub Polák

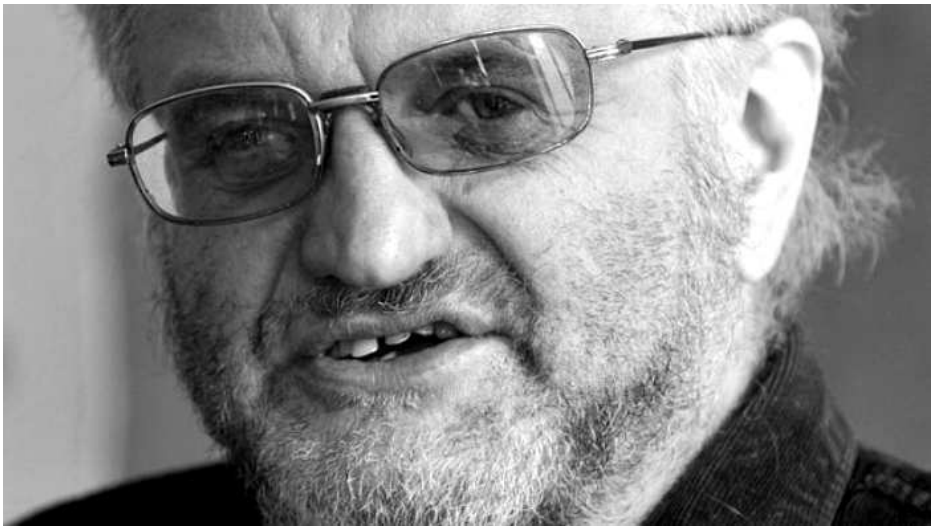

Krátká vzpomínka na Jakuba Poláka od anarchisty, který se pohyboval v hnutí v první polovině 90. let.

Musím přiznat, že mě Jakubova smrt zaskočila. Byl pro mě totiž tak trochu člověkem z jiné planety, nezničitelný, něco jako Terminátor. Za tento pocit mohly jak legendy, které o něm kolovaly, tak i těch pár osobních zkušeností. Neznal jsem tehdy coby náctiletý moc lidí, kteří by přežili rakovinu. Jakub o tom ani nikdy nemluvil, jako kdyby to bylo něco nepodstatného. Jednou jsem málem zapochyboval, když přišel a měl ruku v ortéze, ale přesvědčení o jeho nezničitelnosti se ve mně utvrdilo, když mi stručně sdělil: *„Zastavil jsem dodávku."* Dokázal jsem si živě představit, jak ona situace asi musela vypadat, a vzpomněl si na storku o tom, jak rozbil pěstí čelní sklo zájezdového autobusu, který najel do jednosměrky.

Víra v jeho nezničitelnost byla v některých okamžicích velmi důležitá, a to zejména když jste někam jeli a on seděl za volantem. Jel jsem s ním třeba jednou, když jsme od nás vezli nějaké koberce na Ladronku, a jako adrenalinový zážitek mi to stačilo na dlouhou dobu. Ať byl ale jakkoli neukázněný řidič, svého času byl jediný, kdo byl schopen něco někam dopravit, a já budu mít jeho obrázek navždy neodmyslitelně spjatý se sedačkou staré Avie, s níž například zahajoval útok na neonacisty při legendární prvomájové demonstraci v roce 1992.

Stejně tak si ho vybavuji, jak ho vynáší policisté z provozovny McDonalds ve Vodičkově, kterou jsme demonstrativně obsadili asi ve 150 lidech a odkud si odnesl obvinění za údajné pokousání jednoho z policajtů. Nebo jak pobíhá po nádvoří Pálffyho paláce ve Valdštejnské ulici, kde sídlila začátkem 90. let redakce *A-kontra*, v kanadách od tehdy ještě pankáče Vládi Červeného a se sukovicí v ruce, jelikož prý někde v okolí někdo potkal bandu nácků a mohli by jít zrovna tam. Zase jedna fáma, ale Jakub měl za to, že by byla chyba ji podcenit. Do redakce jsem chodil vůbec rád a koukal Jakubovi pod prsty a musím přiznat, že jsem se od něj i ledacos naučil. Za to jsem mu dodnes vděčný.

O něco později jsem ho chodil navštěvovat do Sochorky, squatu v Holešovicích. Na dům nasprejovali náckové nápis *„Polák bude vyset!"* a někdo pod něj vtipně dopsal: *„A kdo ho vyseje?"* Když jsem se chtěl dostat dovnitř, musel jsem dole u mříže řvát co nejvíc nahlas, aby mě vůbec slyšel až do svého bytu. Občas bych se nedovolal, jelikož rámusila tiskárna, na které se zrovna tiskly nějaké letáky nebo jeden z vícero anarchistických časopisů. Ale to jsem věděl, že za krátkou dobu stará tiskárna ztichne a ozvou se Jakubovy nadávky a hned nato se objeví on s rukama zadělanýma od tiskařské barvy.

Byl v mých očích něco jako poslední žijící bondyovský Invalidní důchodce. Ačkoliv byl mezi námi víc než dvacetiletý rozdíl, měl jsem vždy pocit, že ke mně přistupuje jako rovný k rovnému, což jsem o ostatních „dospělých" tenkrát říct nemohl. Je skoro obdivuhodné, jakou měl při své vznětlivé nátuře trpělivost s mladými lidmi. A že uměl být někdy nesnesitelný, může dosvědčit snad každý, kdo ho znal. Museli jste ho prostě brát takového, jaký byl.

Žel za poslední léta jsem neměl příležitost si s ním pořádně promluvit. Potkali jsme se nanejvýš na nějaké větší akci, kde zbýval čas akorát tak na pár slov. Myslel jsem, že tak tomu bude i na letošním D.I.Y. karnevalu. Nebude.

Ať byl Jakub, jaký byl, vím naprosto jistě, že zrovna na něj nikdy nezapomenu. Jak se v úterý 25. září ukázalo, nebyl to nezničitelný Terminátor. Byl to však člověk, jakých není moc a na které se nedá jen tak zapomenout.

V.

Říkal-li, že by se lidi neměli nechat zglajchšaltovat (tohle hrozný slovo četli mnozí z nás poprvé právě od něj), sám podle toho i žil. Dělal si věci po svém, bez ohledu na to, co na to říkala policie, úřady nebo anarchisti, nebyl dogmatik a nebál se myslet jinak. S někým takovým mělo cenu debatovat, protože za takových pozic je i radikální nesouhlas mnohem podnětnější než povrchní přitakávání.

Kolektivně proti kapitálu

Jakub Polák se narodil v roce 1952 v Karlových Varech. Po roce 1968 mu bylo vzhledem k jeho aktivitám znemožněno studovat na vysoké škole. V dalších letech se pohyboval v undergroundu a disentu. V roce 1989 spoluzakládal stávkový výbor a aktivně se podílel na událostech „Sametové revoluce".

Od jejího začátku ale zastával postoje odlišné od hlavního proudu, což ho přivedlo do řad Levé alternativy (LA), kde působil jako výkonný tajemník. Zde se stal členem anarchistického křídla LA, které se posléze od LA osamostatnilo v podobě skupiny ČAS (Československého anarchistického sdružení). Roku 1990 Jakub Polák spoluzakládal první pražský squat v ulici pplk. Sochora. Spolu s dalšími lidmi z ČAS začal roku 1991 vydávat časopis *A-Kontra*, který se stal v první polovině devadesátých let hlavní tiskovinou vznikajícího anarchistického hnutí. V této době také Jakub Polák figuroval jako neoficiální mluvčí českých anarchistů.

Od roku 1996 vystupoval jako zmocněnec poškozených obětí útoků neonacistů v ČR a soudní cestou se snažil donutit státní orgány k odpovědnému řešení problematiky trestných činů z nenávisti, nebo ještě spíše demaskovat před veřejností jejich nečinnost či dokonce skryté sympatie s neonacisty. Mezi případy, kterými se Jakub Polák zabýval, nalezneme vraždu Tibora Danihela v Písku z roku 1993, vraždu Zdeňka Čepely v Tanvaldu z roku 1994, vraždu Milana Lacka v Orlové z roku 1998, pogromistickou akci skinheadů v restauraci Modrá Hvězda v Českých Budějovicích v listopadu 1999 a také svitavský případ vraždy Oty Absolona z roku 2001, kde Polák zpochybnil odsouzení Vlastimila Pechance (místního neonacistického aktivisty). Naopak v kauze Tibora Danihela z Písku se podařilo případ dostat k Nejvyššímu soudu a překvalifikovat v neprospěch obžalovaných útočníků. Za tuto svou činnost byl Polák vyznamenán v roce 2000 cenou Františka Kriegla, kterou uděluje Nadace Charty 77. Získal ji za boj s netečností policie a justice v případech diskriminačního násilí.

V roce 2010 pak působil před soudem v Benešově jako zmocněnec poškozených, kteří byli napadeni skupinou dvanácti neonacistů.

Jakub Polák se věnoval boji proti rasismu a násilí z nenávisti stejně soustavně coby zmocněnec poškozených i jako intelektuál a teoretik. Protijed vůči protiromskému rasismu neviděl v integračních a asimilačních politikách státu, Agentury pro sociální začleňování či Člověka v tísni, ale v ideji autonomie a samosprávy Romů, respektive vyloučených lokalit. Polák působil rovněž jako redaktor romského měsíčníku *Romano gendalos* (Romské zrcadlo) vycházejícího v letech 1993—1995 a spolupracoval také se zpravodajským serverem *Romea.cz*. I v posledních dnech života se intenzivně věnoval kauze vystěhování Romů z ghetta v ostravském Přednádraží.

25. září 2012 podlehl těžké nemoci.

Antipohřeb – Boj pokračuje!

Demonstrativní rozloučení s Jakubem Polákem

6. října se v Praze konalo rozloučení se zesnulým Jakubem Polákem. Rozloučit se s ním přišly na dvě stovky lidí, hrála kapela a došlo i na průvod, jehož charakter naštěstí nebyl nijak smuteční.

Celá akce byla nazvána Antipohřeb, z čehož bylo jasné, že budou chybět smuteční věnce, plačící pozůstalí a bezobsažné patetické proslovy řídící se heslem „o mrtvých jen dobré“. Jakub by si žádné truchlení bezesporu nepřál a nikdo z jeho přátel, známých a soudruhů se nikterak nesnažil zpochybňovat, že s Jakubem to bylo někdy opravdu těžké. Kdo se s ním někdy blíže setkal, věděl, že je prostě takový, jaký je. Nebo byl? Jak kdo chcete.

V pozvánce na Antipohřeb bylo ale nešťastně napsáno, že půjde *„o setkání lidí, pro které Jakub něco znamenal“*, takže dorazila i početná sestava tajných policistů, z nichž někteří budili smutnější dojem než Jakubovi přátelé. Jejich přítomnost byla bezesporu důležitá, co kdyby ten démon Polák provedl nějakou lotrovinu i po své smrti. Jeden nikdy neví.

Místo setkání bylo zvoleno symbolicky na pražském Střeleckém ostrově, tedy na místě, které je nesmazatelně spjaté s anarchistickým hnutím. Jak s tím, co zde působilo v letech dávno minulých, tak i s tím novodobým, u jehož kořenů stál právě Jakub Polák. Okolo druhé hodiny se tu tedy začaly postupně scházet desítky lidí, a rozhodně nešlo jen o kované anarchisty. Nakonec dorazilo na 200 „smutečních“ hostí.

Je smutným zjištěním, že něčí smrt se stává příležitostí potkat staré známé tváře, na které jen tak nenarazíte. Ale tak už to prostě chodí. Není tedy divu, že se první hodina Antipohřbu točila právě kolem setkávání, vzpomínání a neformálního debatování. Speciálně pro tuto příležitost bylo vydáno nové číslo anarchistického časopisu *A-kontra*, jež je složeno z několika Jakubových příspěvků ze začátku 90. let, které napsal pro tento časopis, na jehož vydávání se v té době lví měrou podílel. K dispozici bylo i improvizované distro s materiály ČSAF, které občas s hravostí sobě vlastní rozházela smečka přítomných psů. Atmosféru zpříjemňovala hudba romské kapely. A aby nebyli účastníci Antipohřbu úplně na sucho, bylo doneseno několik bas s pivem.

Ve čtvrt na tři začaly proslovy, některé více jiné méně předem připravené. Jako první se slova ujala se svým opravdu genderově korektním příspěvkem dvojice squatterů z Milady. *„Odpor žije, boj pokračuje!“* Pak nastoupil Kuba Línek, který se podílel na začátku devadesátých let na vydávání *A-kontry*. Po něm se megafonu chytl Ondřej Slačálek, z jehož popudu začala *A-kontra* na konci devadesátých let znovu vycházet, a to právě za přispění Jakuba Poláka. Dalším řečníkem byl Mirek Vodrážka, který se s Jakubem sešel prvně v redakci undergroundového časopisu *Vokno*, a zavzpomínal na úplný počátek *A-kontry*. Bývalý redaktor obnovené *A-kontry* se v osobní zpovědi svěřil s tím, jak ho Jakub ovlivnil při formování vlastního světonázoru. Končil se zjevným pohnutím v hlase. Člen ČSAF tlumočil vzkaz od Jana Bandyho z ostravského Přednádraží, jenž Jakubovi poděkoval za jeho solidaritu a vzkázal, že kdyby bylo více lidí, jako byl *„pan Jakub Polák“*, svět by vypadal jinak. To, jak Jakub pomáhal obyvatelům Přednádraží, přijel vyjádřit také Kumar Vishwanathan, který se angažuje v pomoci Romům na Ostravsku. Mladá anarchistka poté tlumočila dopis od Romky z Přednádraží a vzkaz od Jakuba ostatním, aby se této kauze nadále věnovali. Jakubova družka Jana Chalupová poděkovala jeho přátelům, že dorazili, a vyzdvihla Jakuba jako tvořivého člověka. *„Sejdeme se v lepších časech.“*

Proslovy trvaly dohromady půl hodiny, načež to opět rozbalila romská kapela, kterou neopomínali přítomní odměňovat po každé písničce potleskem. Kolem čtvrté byl vyhlášen odchod, utvořilo se čelo průvodu s transparentem *„Boj pokračuje. O mariben džal durender“*, za nějž se zařadil růžovo-stříbrný samba band. Ten po zbytek akce udával s neutuchajícím nasazením pochodu rytmus. Zamířilo se na Národní třídu a odtud na Karlovo náměstí. To však už část lidí akci opustila, a tak zbytek pochodu tvořilo asi 150 účastníků. Za přispění megafonu byla skandována různá hesla *„Nezapomene!“*, *„Odpor žije, boj pokračuje!“*, *„Savore žandáre hyne melale bale!“*, *„Proti státu, kapitálu, za svobodnou samosprávu!“* atp. Místy došlo i na recitaci básní, např. od Františka Gellnera.

Při průchodu Ječnou ulicí byly z oken prázdného domu rozvinuty transparenty s nápisy *„Děkujeme, Poláku. Nezapomeneme“* a *„Díky za všechno. Boj nekončí“* a Jakubovým portrétem. Tento akt vzbudil velký ohlas. Nejprve u účastníků Antipohřbu, posléze také u jeho nezvaných hostů. Lidé, kteří transparenty vyvěsili a tím se zřejmě dopustili vážného zločinu, museli čelem ke zdi a skončili s pouty na rukou v policejních vozech.

To už ale průvod mířil na náměstí Míru, kde se naskytla příležitost k provolání hanby u petičního stánku na podporu prezidentského kandidáta Vladimíra Franze. Odtud se zamířilo do Vršovic, kde byl pochod ukončen v Krymské ulici a celá akce se přesunula do café V lese. Tam se promítal půlhodinový sestřih rozhovorů s Jakubem a po zbytek večera znova hrála romská kapela.

Nezapomeneme! Boj pokračuje!

-rv-

Budou tomu pomalu dva měsíce co se, ač těžce nemocen, stal (pokolikáté už?) motorem akce, která měla zahájit zápas za práva obyvatel v Přednádražní ulici v Ostravě a tamním Romům vyslat zprávu, že nejsou sami a tak jim pomoci v jejich boji o důstojnost. Jakub tehdy přemluvil skupinu přátel, aby do Ostravy spolu s ním odjeli, postavili v Přednádražní ulici cirkusové šapitó a pokusili se vnést trochu radosti do míst, kde vládla především nervozita a nejistota. Na přípravné schůzce jsme se myslím všichni tak trochu báli, zda je ten plán realizovatelný a zda to Jakub, jako tolikrát předtím, se svým zápalem pro věc poněkud nepřehání. Když jsem se ho zeptal, jak dlouho by dle něj mělo šapitó v Přednádražní ulici zůstat, dostalo se mi jednoduché odpovědi: *„Přeci do vítězného konce!“*

Lukáš Rychetský

Když se začala budovat Krtkova kolona, dlouhá léta fungující anarchistický infoshop na Letné, bylo v původních prostorách práce nad hlavu. Vyklizení bordelu, omlácení omítek, omítnutí, dělání podlah, toalet, baru… Jedním z problémů byly staré kamenné schody, které vedly doprostřed místnosti a musely být odstraněny a nahrazeny novými, vedoucími podél stěny. Několik dní jsme dumali, jak staré schody zlikvidujeme. Byly velké, těžké, mohutné a zdálo se to jako nadlidský úkol. Pak se otevřeli dveře. Jako obyčejně přišel přiložit ruku k dílu i Jakub. Podíval se na schody, prohodil pisklavou poznámku o tom, co to má být jako za problém, vzal do ruky krumpáč a schody za hodinu rozmlátil na kousky.

Jan Hanuš

Cesta, kterou Jakub Polák prošlápl, rozhodně nedošla svého cíle. Ani se nedomnívám, že nějaký neměnný cíl má. Stejně tak ale neskončila s jeho úmrtím. Jeho politika, kterou s ním v mnoha ohledech sdílí celá řada organizovaných antifašistů a antifašistek, není o vytyčení jasného konce cesty, ale o promýšlení vyšlápnutí každého jednotlivého kroku, o vytrvalosti a zarputilosti, o specifikaci a soustavné práci na konkrétním tématu, o strategickém myšlení, o odmítání logiky státu, o vymítání středních tříd v nás či o tom, že lepší je být nenáviděn než ignorován.

Karel Jeřábek (Antifašistická akce)

Noam Chomsky: Dojmy z Gazy

Známý antiautoritářský intelektuál navštívil koncem října 2012 Palestinu

Člověku stačí jedna noc ve vězení, aby zjistil, jaké to je být pod totální kontrolou nějaké vnější síly. A zabere to stěží víc než jeden den pobytu v Gaze, aby si začal uvědomovat, co obnáší pokus přežít v největším vězení pod širým nebem, na nejhustěji osídleném území světa, kde je jeden a půl milionu lidí předmětem neustálého a nahodilého krutého teroru a svévolného trestání, jehož jediným důvodem je pokořovat a ponižovat Palestince, a tím zmařit jejich naděje na důstojnou budoucnost a zničit ohromnou globální podporu diplomatického řešení, které by tato práva garantovalo.

Síla, jakou tento závazek má pro stranu izraelského politického vedení, se dramaticky projevila právě během několika posledních dnů, a to když Izrael varoval, že se „zblázní“, pokud OSN byť jen omezeně uzná práva Palestinců. Na tom není nic nového. Hrozba „zblázněním“ (nishtagea) je hluboce zakořeněna, již v době dělnických vlád 50. let a v souvisejícím „Samsonově komplexu“: zboříme zdi chrámu, pokud budou překročeny. V té době šlo o planou hrozbu, dnes už však nikoli.

Záměrné ponižování také není ničím novým, ačkoli stále nabývá nových forem. Před třiceti lety političtí lídři, včetně některých nejznámějších příznivců agresivní politiky, předložili premiéru Beginovi šokující detailní popis toho, jak osadníci naprosto beztrestně pravidelně zneužívají Palestince tím nejzvrácenějším způsobem. Významný vojenský analytik Yoram Peri se znechucením napsal, že úkolem armády není bránit stát, ale „ničit práva nevinných lidí jen proto, že jsou to arabáči (negři, židáci) žijící na územích, která Bůh zaslíbil nám“.

Pro obyvatele pásma Gazy byl zvolen obzvlášť krutý trest. Je téměř zázrak, že lidé v takových podmínkách dokázali vydržet. Jak se jim to podařilo, popsal ve svých výmluvných pamětech *Third Way* (Třetí cesta) Raja Shehadeh. Kniha je založena na jeho zkušenostech z povolání právníka, zabývajícího se beznadějným úkolem ochraňovat základní práva uvnitř právního systému navrženého tak, aby zaručoval neúspěch, a na vlastní zkušenosti Sumuda,[1] „nezlomný“, který sledoval, jak suroví okupanti přeměňují jeho domov na vězení, a kterému nezbylo nic jiného než to nějak „přetrpět“.

Od doby, kdy Shehadeh napsal svou knihu, se situace ještě zhoršila. Velmi okázale oslavovaná mírová dohoda z Osla z roku 1993 stanovila, že Gaza a Západní břeh Jordánu jsou nezávislými územními celky. V té době již Spojené státy a Izrael zahájily svůj program naprostého oddělení Gazy a Západního břehu Jordánu, čímž blokovaly diplomatická vyjednávání a trestaly arabáče v obou oblastech.

Trestání obyvatel pásma Gazy nabralo na intenzitě v lednu roku 2006, kdy spáchali zásadní zločin: vybrali si „špatnou cestu“ – v prvních svobodných volbách v arabském světě zvolili Hamas. Spojené státy a Izrael, krytí vystrašenou Evropskou unií, demonstrovaly svou vášnivou „touhu po demokracii“ tím, že zahájily společné brutální obléhání doprovázené intenzivními vojenskými útoky. Spojené státy zároveň přistoupily ke standardní proceduře užívané tehdy, když si nějaký neposlušný lid zvolí špatnou vládu: připravily vojenský úder, aby znovu nastolily pořádek.

Obyvatelé pásma Gazy se dopustili ještě většího zločinu o rok později, kdy blokovali pokus o převrat, což vedlo k prudkému vystupňování obléhání a vojenských útoků. Ty vyvrcholily v zimě mezi roky 2008–2009 operací Lité olovo (Operation Cast Lead), jednou z nejzbabělejších a nejkrutějších zkoušek vojenské síly, které máme v živé paměti. Bezbranné civilní obyvatelstvo bylo chyceno do pasti, z níž nebylo úniku, jedním z nejvyspělejších světových vojenských systémů spoléhajícím na americkou výzbroj a chráněným diplomacií Spojených států. Nezapomenutelné očité svědectví masakru – jejich slovy „vraždění novorozeňat“ – podali ve své pozoruhodné knize *Eyes in Gaza* dva odvážní norští doktoři Mads Gilbert a Erik Fosse, kteří pracovali během nemilosrdného útoku v hlavní nemocnici v Gaze.

Prezident Obama nebyl schopen ničeho víc než opakovaného vyjádření upřímné soustrasti s dětmi, které čelí útokům – v izraelském městě Sderot. Pečlivě připravený útok byl dotažen do konce těsně po jeho inauguraci, takže pak mohl říkat, že teď je čas dívat se kupředu, nikoli zpět – standardní spása zločinců.

Samozřejmě zde byly záminky – najdou se vždycky. Jednou z obvyklých, se kterou se vyrukuje, když se to hodí, je „bezpečnost“: v tomto případě podomácku vyrobené rakety z Gazy. Jak to tak bývá, tato výmluva postrádala jakoukoli důvěryhodnost. V roce 2008 byla mezi Izraelem a Hamasem uzavřena dohoda o příměří. Izraelská vláda oficiálně uznala, že Hamas dohodu zcela dodržel. Na Izrael nebyla vypálena jediná raketa Hamasu, dokud Izrael dohodu 4. listopadu 2008 neporušil. Pod rouškou voleb probíhajících ve Spojených státech z absurdních důvodů napadl Gazu a zabil šest členů Hamasu. Nejinteligentnější funkcionáři izraelské vládě radili, že příměří může být obnoveno zmírněním zločinné okupace a ukončením vojenských útoků. Ale vláda Ehuda Olmerta, považovaného za pacifistu, tyto možnosti odmítla a raději využila své velké silové převahy: zahájila operaci Lité olovo. Základní fakta jsou znovu přezkoumána politickým analytikem Jeromem Slaterem v aktuálním vydání časopisu harvardského Ústavu technologie v Michiganu *Mezinárodní bezpečnost* (International Security).

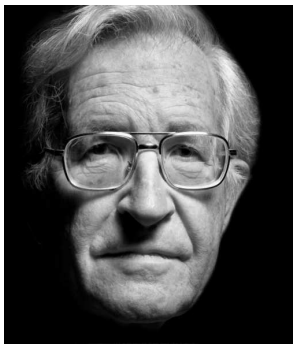

Schéma bombardování během operace Lité olovo bylo pečlivě analyzováno dobře informovaným a mezinárodně respektovaným advokátem v oblasti lidských práv z Gazy, Rajiem Souranim. Sourani zdůrazňuje, že bombardování bylo koncentrováno na sever, zaměřeno na bezbranné civilisty v nejhustěji osídlených oblastech, a že pro to stěží lze nalézt nějakou vojenskou záminku. Cílem, jak naznačuje Sourani, mohlo být dostat vystrašené obyvatelstvo na jih, do blízkosti egyptské hranice. Ale „nezlomní“ (*Samidin*) se ani nepohnuli navzdory přívalu teroru ze strany Spojených států a Izraele.

Dalším cílem mohlo být nahnat obyvatelstvo až za ni. V počátcích sionistické kolonizace se napříč politickým spektrem objevoval argument, že Arabové nemají žádný skutečný důvod být v Palestině; mohou být stejně šťastní kdekoli jinde a měli by odejít – měli by být zdvořile řečeno „přemístěni“, jak navrhovali umírněnější politici. O to ale jistě nemají zájem v Egyptě, pravděpodobně proto Egypt neotvírá hranici pro volný pohyb civilistů a dokonce ani pro přísun zoufale potřebných materiálů.

Sourani a další zasvěcené zdroje si všímají, že disciplína „vytrvalců“ je časovanou bombou, která může kdykoli neočekávaně explodovat, jak tomu bylo při první intifádě v Gaze v roce 1989 po letech bezútěšné represe, která probíhala bez povšimnutí a nevyvolávala žádný zájem.

Zmiňme jen jeden z mnoha případů. Krátce před vypuknutím intifády byla na dvoře školy obyvatelem nedaleké židovské osady zastřelena palestinská dívka Intissar al-Atar. Střelec patřil mezi několik tisíců izraelských osadníků, kteří byli v rozporu s mezinárodním právem a pod ochranou obrovské armády přivedeni do Gazy, kde obsadili velkou část území pásma včetně tak vzácné vody a kde „v dvaadvaceti osadách plýtvavým způsobem života žijí mezi 1,4 milionem strádajících Palestinců“, jak tento zločin popsal izraelský učenec Avi Raz. Šimon Jifrach, vrah zmíněné školačky, byl zatčen, ale rychle propuštěn na kauci, po tom, co soud rozhodl, že „jeho čin není natolik závažný“, aby vyžadoval zadržení. Soud případ komentoval tak, že Jifrach na dívku na školním dvoře střílel pouze proto, aby ji vyděsil. Nechtěl ji zabít, takže „se nejedná o případ kriminálníka, který by měl být trestán, zastrašován a napravován uvězněním“. Soud Jifrachovi přiřkl sedmiměsíční podmíněný trest, načež osadníci v soudní síni začali zpívat a tancovat. A následovalo obvyklé ticho. Koneckonců je to rutina.

A tak to chodí. Jakmile byl Jifrach propuštěn, izraelský tisk oznámil, že vojenská hlídka v uprchlickém táboře na Západním břehu Jordánu na školním dvoře střílela na chlapce ve věku od šesti do dvanácti let, přičemž zranila pět dětí údajně se záměrem pouze je „vyděsit“. Nebyla vznesena žádná obvinění a událost opět nepřitáhla žádnou pozornost. Izraelský tisk informoval, že to byla jen další epizoda v programu „negramotnosti jako trestu“. Ten zahrnuje zavírání škol, použití plynových bomb, bití studentů pažbami pušek, zamezování lékařské pomoci obětem, mimo školní prostředí pak nadvládu krutosti, jejíž intenzita se během intifády pod velením ministra obrany Jicchaka Rabina, dalšího obdivovaného umírněného politika, ještě zvýšila.

Prvním dojmem z mé několikadenní návštěvy byl údiv, a to nejen nad schopností pokračovat v běžném životě, ale také nad energičností a živostí mladých lidí zejména na univerzitě, kde jsem při mezinárodní konferenci strávil většinu svého času. I tam ale bylo poznat, že útlak může být tak silný, že jej nelze snášet. Zprávy naznačují, že se mezi mladými muži šíří frustrace, uvědomují si, že budoucnost za americko-izraelské okupace jim nemá co nabídnout. Je tu jen tolik, kolik mohou

vydržet vězněná zvířata a může dojít k výbuchu, který možná nabere odporných podob – což by izraelským a západním apologetům nabídlo možnost pokrytecky odsoudit lidi, již jsou kulturně pozadu, jak bystře vysvětlil Mitt Romney.

Gaza má podobu typické společnosti zemí třetího světa – s plnými kapsami je obklíčena příšernou chudobou. Není ale „nerozvinutá“. Je spíše velice systematicky „odrozvíjena“ (de-developed), pokud bychom si měli vypůjčit pojem Sary Roy, přední univerzitní specialistky na otázku Gazy. Gaza se mohla se svým bohatým zemědělstvím a vzkvétajícím rybářským průmyslem, úžasnými plážemi a nadějně vyhlížejícími rozsáhlými naleziští plynu v jeho teritoriálních vodách, která byla objevena před deseti lety, stát prosperujícím středozemním regionem.

Ať už shodou okolností nebo ne, bylo to v době, kdy Izrael zintenzivnil svou námořní blokádu tím, že zahnal rybářské lodě blíž k pobřeží, dnes na vzdálenost tří mil a méně.

Slibné vyhlídky byly zmařeny v roce 1948, kdy pásmo muselo pojmout záplavu palestinských utečenců, kteří s hrůzou prchali nebo byli silou vyhnáni, v některých případech měsíce po oficiálním příměří, z území, které se stalo Izraelem.

Někteří byli ve skutečnosti vyhnáni dokonce o čtyři roky později, jak napsal Beni Ciper v deníku *Ha'arec* (25. 12. 2008) ve své pozorné studii o historii izraelského Aškelonu až ke Kanaánejcům. Píše, že v roce 1953 se „chladně kalkulovalo s tím, že je nezbytné vyčistit oblast od Arabů“. Původní název města, Majdal, už byl „požidovštěn“ na dnešní Aškelon, což je běžná praxe.

To se stalo v roce 1953, kdy ještě nebyla ani stopa po vojenské nutnosti. Sám Ciper se narodil v roce 1953 a když se nyní prochází po zbytcích starého arabského sektoru, přemítá nad tím, že „je pro [něj] opravdu těžké, opravdu těžké, pochopit, že právě když [jeho] rodiče oslavovali [jeho] narození, jiní lidé byli naloženi na nákladní auta a vypovězeni ze svých domovů“.

Izraelské výboje z roku 1967 a jejich následky přispěly i k pozdějším úderům. Poté přišly již zmiňované strašné zločiny, které pokračují dodnes.

Jejich známky lze zpozorovat už při krátké návštěvě. Pokud člověk sedí v hotelu poblíž pobřeží, může slyšet kulometnou palbu z izraelských ozbrojených člunů vyhánějících rybáře pryč z teritoriálních vod Gazy směrem k pobřeží. Rybáři jsou tak přinuceni rybařit ve vodách, které jsou silně znečištěné kvůli tomu, že Spojené státy a Izrael odmítly povolit rekonstrukci odpadních a energetických systémů, které zničily.

Mírová dohoda z Osla obsahovala plány na výstavbu dvou odsolovacích zařízení, jež jsou v této vyprahlé oblasti nutností. Jedno, moderní, bylo postaveno: v Izraeli. Druhé leží v Chán Junis na jihu Gazy. Inženýr, který se pokouší pro obyvatelstvo získat pitnou vodu, vysvětlil, že toto zařízení bylo navrženo tak, že v něm není možné použít mořskou vodu, lze se spoléhat jen na vodu podzemní, jejíž zpracování je levnější. Dále však znehodnocuje už tak nedostačující podzemní vodu, což v budoucnu způsobí vážné problémy. Množství pitné vody je, i přes existenci tohoto zařízení, silně omezeno. Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (The United Nations Relief and Works Agency, UNRWA), který sice pečuje o uprchlíky, ale o ostatní obyvatele Gazy se nezajímá, nedávno vydal zprávu, v níž píše, že poškození masy spodních vod může být brzo „nevratné“ a že bez rychlého nápravného opatření už nebude Gaza v roce 2020 „obyvatelným místem“.

Izrael uděluje povolení konkrétním UNRWA projektům, ale nikoli obyvatelům Gazy, zabývajícím se potřebnou obrovskou rekonstrukcí. Omezeně dostupné těžké stroje většinou leží nevyužité, dokud Izrael nepovolí materiály na opravu. To všechno je součástí souhrnného programu, který popsal izraelský funkcionář Dov Weisglass, poradce premiéra Ehuda Olmerta, když se Palestinci ve volbách v roce 2006 neřídili podle rozkazu. „Smyslem je,“ říká, „nasadit Palestincům dietu, ale nenechat je umřít hladem.“ To by nevypadalo dobře.

A plán je úzkostlivě dodržován. Sara Roy o tom ve svých vědeckých studiích podává rozsáhlé svědectví. Po mnoha letech snažení se nedávno izraelské lidskoprávní organizaci Gisha podařilo získat soudní příkaz, aby vláda vydala své nahrávky podrobně popisující plány na dietu a to, jak jsou skutečně vykonávány. Žurnalista Jonathan Cook, žijící v Izraeli, je shrnul takto: „Zdravotní úředníci poskytli kalkulace minimálního množství kalorií, které potřebuje 1,5 milionu obyvatel Gazy, aby se vyhnuli podvýživě. Tyto hodnoty byly poté převedeny na počet nákladních aut s potravinami, který by měl Izrael povolit každý den… do Gazy denně přijíždělo průměrně pouze 67 nákladních aut – což je daleko méně než polovina minimálního požadavku. A co teprve ve srovnání s čtyřmi stovkami nákladních aut předtím, než začala okupace.“ Podle zprávy úředníků mise OSN je i tento odhad příliš velkorysý.

Jak poznamenává odborník na situaci na Středním východě Juan Cole, důsledkem nasazení diety je, že „růst asi deseti procent palestinských dětí v Gaze, mladších pěti let, byl brzděn podvýživou… navíc je zde

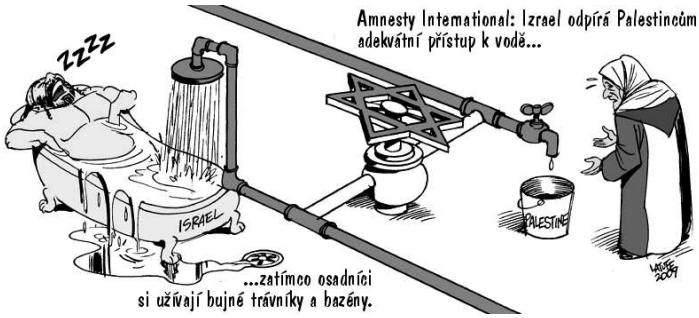

velmi rozšířená anémie, která postihuje kolem dvou třetin nemluvňat, 58,6 procent školáků a více než třetinu těhotných matek“. Spojené státy a Izrael se chtějí ujistit, že zde není možné nic jiného než holé přežití.

„Musíme mít na paměti,“ podotýká Raji Sourani, „že okupace a naprosté uzavření je nepřetržitým útokem na lidskou důstojnost lidí v Gaze a všech Palestinců obecně. Jedná se o systematickou degradaci, ponižování, izolaci a fragmentaci palestinského lidu.“ Tento závěr potvrzují mnohé další zdroje. V jednom z předních světových lékařských časopisů, *The Lancet*, píše o Gaze hostující stanfordský lékař. Zděšený tím, čeho byl svědkem, popisuje Gazu jako „nějakou laboratoř pro pozorování absence důstojnosti“, stavu, který má „zničující“ účinky na fyzickou, psychickou a sociální pohodu. „Neustálý dohled ze vzduchu, kolektivní trest prostřednictvím okupace a izolace, pronikání do domovů, do hromadných sdělovacích prostředků, omezení těch, co se snaží cestovat nebo uzavřít manželství nebo pracovat, to vše v Gaze znesnadňuje důstojný život.“ Arabáče je třeba učit, aby nezvedali hlavy.

Vysvitla tu naděje, že by nová egyptská Morsiho vláda, která je v područí Izraele méně než západem krytá Mubarakova diktatura, mohla zprůchodnit Rafah.[2)] Ten je pro uvězněné obyvatele Gazy jedinou cestou ven, která není pod přímou izraelskou kontrolou. Průchod se pootevřel, ale ne příliš. Žurnalistka Laila el-Haddadová napsala, že znovuotevření pod úřadováním Morsiho „je jednoduše návratem ke statu quo předešlých let: přes Rafah mohou přejít hranice pouze ti Palestinci, kteří mají Izraelem potvrzený občanský průkaz s příslušností ke Gaze“, což vylučuje velmi mnoho Palestinců, včetně rodiny el-Haddadové, kde má průkaz pouze jeden z manželů.

„Průchod kromě toho nevede na Západní břeh Jordánu,“ pokračuje el-Haddadová, „ani neumožňuje přesun zboží, který omezují izraelské kontroly přechodů, a zákaz dovozu stavebních materiálů a exportu.“ Omezený průchod přes Rafah nemění nic na faktu, že „Gaza nadále zůstává v těsném námořním i vzdušném obležení a je nadále uzavřena kulturnímu, ekonomickému a akademickému kapitálu Palestinců ve zbylých [okupovaných oblastech], v rozporu se závazky Spojených států a Izraele danými Mírovou dohodou z Osla“.

Důsledky jsou bolestivě zjevné. Ředitel nemocnice v Chán Junis, který je zároveň vedoucím lékařem na oddělení chirurgie, rozhněvaně a vzrušeně popisuje, že chybí dokonce i léky, které by ulevily trpícím pacientům, nedostatek se týká i jednoduchého chirurgického vybavení, což doktorům znemožňuje práci a pacienty udržuje v bolesti a agonii. Osobní příběhy dokreslují všeobecné znechucení, které člověk z nelítostné okupace a jejich zvěrstev pociťuje. Jedním z příkladů je svědectví mladé ženy, která si zoufala, že její otec, který by na ni jistě byl hrdý, protože v uprchlickém táboře byla první ženou, jež dokončila vysokou školu, „zemřel ve věku 60 let po šesti měsících boje s rakovinou. Izraelská okupace mu znemožnila léčbu v izraelských nemocnicích.“ Dodává: „Musela jsem přerušit svá studia, práci a život a posadit se vedle jeho postele. Všichni, včetně mého bratra, lékaře, a mojí sestry, lékárnice, jsme jen seděli. Seděli jsme a bezmocně a beznadějně pozorovali jeho utrpení. Zemřel během nelidské blokády Gazy v létě roku 2006 s minimálním přístupem ke zdravotní péči. Myslím, že pocit bezmoci a beznaděje je tím nejvražednějším pocitem, který člověk může mít. Zabíjí ducha a láme srdce. Můžete bojovat s okupací, ale nikoli s bezmocí. Toho pocitu se nikdy nezbavíte.“

Znechucení obscénností smíšené s vinou: je v naší moci ukončit utrpení a umožnit „vytrvalcům“ žít život v míru a důstojnosti, tak jak si zasluhují.

Noam Chomsky navštívil pásmo Gazy mezi 25. a 30. říjnem 2012.

Přeložil Miroslav K.

Zdroj: chomsky.info, 4. listopadu 2012 (chomsky.info/articles/20121104.htm)

Poznámky překladatele:

1) *Sumud*, v množném čísle *Samidin*, je pojem odkazující na politickou strategii, která se poprvé objevila mezi palestinským lidem při propuknutí Šestidenní války. Vyjadřuje způsob jednání – vytrvalost, setrvání na místě – jako důsledek dialektiky útlaku a rezistence. Ten, kdo vytrvává, provádí a je Sumud. Ti, kteří vytrvávají, provádí a jsou Samidin.

2) Rafah – město v jižním cípu pásma Gazy.

Problémem zůstává izolace aktivistů

Rozhovor s rumunským anarchosyndikalistou

V rámci nevelkého anarchistického hnutí v Rumunsku se rozjel nový projekt – Rumunská anarchosyndikalistická iniciativa (Initiativa Anarho Sindicalista Romania, dále jen IASR), který se toto hnutí snaží posunout o krok dál a zároveň rozšířit povědomí o anarchistických myšlenkách mimo subkulturní prostředí. Jeden ze zakládajících členů IASR komentuje v následujícím rozhovoru tuto snahu a stejně tak odpovídá na otázky ohledně politického dění v Rumunsku.

Ahoj, představ nám prosím vaši organizaci. Pár let zpátky byl rumunský anarchismus záležitostí pouze několika subkulturních kolektivů a nyní je zde poměrně aktivní hnutí. Jak k tomu došlo?

IASR je anarchistický, přesněji řečeno anarchosyndikalistický projekt. Jak už název napovídá, jde o iniciativu vytvořenou malou skupinou sociálních anarchistů, kteří chtějí v Rumunsku rozšířit myšlenky anarchosyndikalismu či obecněji sociálního anarchismu.

Jak už jsi zmínil, rumunský anarchismus dominoval a stále dominuje v podobě subkulturních kolektivů a jeho aktivity se točí okolo angažovaného umění. A právě absence konkrétní sociálně-anarchistické perspektivy nás vedla k založení IASR a k vykročení ze subkulturního ghetta.

Jaké antiautoritářské skupiny a kolektivy v současné době v Rumunsku fungují a jaká je jejich vzájemná spolupráce?

V Rumunsku je žel antiautoritářských skupin a kolektivů velmi málo. IASR je jediný ryze anarchistický projekt, protože Anarchistická federace v Iasi byla v prosinci 2011 rozpuštěna, a to chvíli poté, co jsme je kontaktovali. Co víme, tak v Rumunsku existují v současné době dva kolektivy, které mohou být označeny jako antiautoritářské.

V prvním případě jde o Alternativní knihovnu v Bukurešti, skvělý infoshop se spoustou materiálů. Ale podle našeho názoru je hodně zaměřen na „anarchismus životního stylu“. V druhém případě můžeme zmínit DIY infoshop v Craiově, který se zaměřuje na promítání, přednášky atd. Tyto dva kolektivy však kupodivu vzájemně nespolupracují, není nám známo proč. Měli jsme s Alternativní knihovnou pár diskusí nad společnými projekty, ale nikdy se nezrealizovaly.

V Česku je poměrně rozšířený postoj, že „protesty v ulicích nic nezmění“. Nicméně Rumuni v únoru 2012 ukázali, že to není pravda. Co se tehdy stalo? Zkus popsat průběh protivládních protestů i jejich celospolečenský dopad.

Protesty ve skutečnosti vyvrcholily v lednu a jak jsme zmínili pro Radio Libertaire v Saint Imier, začaly spontánním povstáním proti privatizaci zdravotní péče. Pak se začaly rozšiřovat a vzešly z nich tři hlavní požadavky: rezignace premiéra a prezidenta a předčasné volby. Takže zpočátku byly protesty přirozeně reformistické, ale když si začala demonstrace přivlastňovat parlamentní opozice (a sílil vliv církevních kruhů), situace se ještě zhoršila.

To do značné míry způsobilo smrt lidového hnutí. Premiér nakonec odstoupil, předčasné volby byly vypsány (vyhrála v nich opozice) a prezident zůstal v úřadu. Ale byla zastavena privatizace zdravotnictví. Podle našeho názoru je to jediná dobrá věc, která z protestů vzešla.

Všimli jste si během protestů nějakých anarchistických principů (přímá akce, samospráva atd.) v praxi?

Jak už jsem zmínil, protesty začaly spontánně, takže už tohle můžeme nazvat anarchistickým, nicméně žádného typicky anarchistického principu v praxi jsme si nevšimli. Klima uvnitř protestů bylo někdy nesnesitelné, někteří soudruzi v Bukurešti občas opustili protestní shromáždění kvůli monarchistickým brožurám, které se zde distribuovaly.

Lze v Rumunsku pozorovat vzestup fašismu podobně jako v Řecku? Jak na tento fenomén anarchistické hnutí reaguje?

Ano, naněštěstí musíme konstatovat, že síla fašistického hnutí roste. Musím ale poznamenat, že je to zejména sociální fenomén, nikoli politický. Jednou z příčin je vliv bývalého stalinistického režimu. Ceausescův režim byl velmi nacionalistický (mnohem více než režimy v ostatních zemích Varšavské smlouvy), vytvářel mýty o rumunském národu a vštěpoval lidem do hlavy nacionalismus, který nebyl pro stalinistické režimy zas až tak typický. Toto společně s divokým a neregulovaným kapitalismem vytváří velmi živnou půdu pro fašismus.

V této souvislosti se snažíme bojovat a vzdělávat, abychom zastavili jeho vliv. Jak jsem zmínil, náš boj spočívá hlavně ve vzdělávání, protože nedostatek vzdělání je jednou z příčin. Doufejme, že možná právě skrze vzdělání toto dědictví stalinismu zmizí.

Jak vnímají obyčejní lidé (dělníci, studenti, důchodci…) vaše aktivity? Spolupracujete s oficiálními odbory? Jsou ochotné s IASR spolupracovat?

Naše iniciativa je poměrně mladá, ale přesto je zatím zpětná vazba pozitivní (ve srovnání se zpětnou vazbou ostatních anarchistických projektů v minulosti); myslíme si, že je to právě sociálním aspektem našeho projektu. Obyčejní lidé byli zvyklí v souvislosti s anarchisty na drsnou punkovou image a my toto schéma překonáváme. Zaměření na sociální otázky výrazně změnilo obraz anarchistů, takže – je to lepší

než v minulosti, ale jsou zde ještě jisté rezervy.

K různým oficiálním odborovým svazům se snažíme proniknout individuálně s cílem ovlivnit jejich boje, nicméně zatím bez viditelného úspěchu. Zdejší odbory mají velmi úzké vazby na stát, takže ovlivnit je bývá těžké. Jediné kontakty, které máme, jsou na malé a do oficiálních struktur nezačleněné svazy, které se samy zajímaly a požádaly o naši pomoc.

Jaké jsou hlavní výzvy současného rumunského anarchismu? Která témata jsou v současnosti diskutována?

Hlavní téma je podle nás nedostatečná tradice organizovaného anarchismu. Taková tradice by mohla být dobrým odrazovým můstkem pro ostatní, aby se organizovali podle anarchistických principů. Problém rumunského anarchismu je ten, že nikdo není ochoten ke skutečné spolupráci a organizaci.

Jak už jsem zmínil, každý řeší své záležitosti a svůj kolektiv ve své části země a je aktivní, aniž by spolupracoval na celostátní úrovni. IASR je jediný anarchistický projekt, který se o to snaží. Dalším velkým problémem je samozřejmě nedostatek klasické anarchistické literatury v rumunském jazyce, ale snažíme se ji průběžně překládat. Vytvoření teoretické základny je však jen otázkou času, skutečným a hlavním problémem stále zůstává izolace aktivistů.

připravil Svatopluk Procházka

CONTACT IASR@RISEUP.NET
IASROMANIA.WORDPRESS.COM

Initiativa Anarho Sindicalista

ABC

Anarchistický černý kříž je celosvětově rozšířená iniciativa, která se v rámci anarchistického a širšího antiautoritářského hnutí stará o pomoc a podporu stíhaným a vězněným aktivistům a aktivistkám. Věnuje se informování o jednotlivých kauzách, shánění právní a finanční pomoci stíhaným a projevům solidarity vězněným.

Smutný listopad

Anarchistický černý kříž se věnuje především stíhaným a vězněným aktivistům, nezapomíná ale ani na ty, kteří byli kvůli svým svobodomyslným postojům zavražděni, ať rukou policie či politických odpůrců. Následujícími řádky bychom rádi připomněli některé z nich – aktivní antifašisty, kteří mají společnou nejen politickou orientaci svých vrahů, ale také měsíc, kdy skonali – listopad.

Silvio Meier (1965–1992)

Silvio Meier byl squatterem a aktivistou z východního Berlína. 21. listopadu 1992 byl se skupinou přátel napaden osmi neonacisty u stanice metra Samariterstraße ve čtvrti Friedrichshain. Dva Silviovi přátelé byli těžce zraněni a on sám podlehl několika bodným ranám. Rok poté byl útočník Sandro S. odsouzen za zabití na 4,5 roku do vězení, jeho dva společníci byli odsouzeni na 3 roky do vězení a zbytek skupiny nebyl souzen vůbec. Od té doby se poblíž místa, kde se incident odehrál, koná každý rok pietní akce a antifašistická demonstrace.

Timur Kačarava (1985–2005)

V neděli 13. listopadu 2005 večer byl v Petrohradě zavražděn skupinou osmi až deseti neonacistů Timur Kačarava, který hrál v hardcoreových skupinách, spolupracoval s Animal Liberation Front, Food not Bombs a byl aktivní v anarchistické a antifašistické komunitě. V roce 2003 byl jedním ze zakládajících členů hardcoreové skupiny Sandinista! a o dva roky později se stal členem Distress. Při útoku neonacistů byl vážně zraněn také jeho přítel Maxim Zgibaja, který pak musel být delší dobu hospitalizován.

Timur zemřel na následky šesti bodných ran ještě před příjezdem záchranky, která dorazila na místo zhruba 10 až 20 minut po napadení. Pachatelům se podařilo uprchnout. Po necelých dvou letech vynesl Městský soud v Petrohradě rozsudky nad sedmičlennou skupinou neonacistů. Hlavní viník si odnesl za vraždu dvanáctiletý trest, zbytek odsouzených dostal menší tresty, z toho někteří podmíněné.

Carlos Palomino (1991–2007)

Carlosovi bylo teprve šestnáct let, když byl 11. listopadu 2007 v madridském metru bodnut nožem. K incidentu došlo v souvislosti s demonstrací fašistické organizace Democracia Nacional poté, co skupina antifašistů nastupovala do vagonu metra, kde s nožem připraveným za zády čekal 24letý neonacista, povoláním profesionální voják. Ten bodl mladého Carlose přímo do srdce. Další antifašista byl rovněž pobodán a v kritickém stavu bojoval v nemocnici o život. K připomenutí Carlosovy památky pořádají španělští antifašisté každý rok rozsáhlé demonstrace. Byl dokonce natočen i dokumentární film o antifašismu v Madridu, který mapuje dobu celého jednoho roku od Carlosovy vraždy. Španělští antifašisté se po této tragické ztrátě rozhodli ještě intenzivněji a organizovaněji bojovat s fašisty a neonacisty.

Ivan Chutorskoj (1983–2009)

Ivan byl zavražděn v Moskvě 16. listopadu 2009 večer kolem deváté hodiny. Byl nalezen sousedy na schodištní plošině u svého bytu – se dvěma střelnými ranami vedenými zezadu do hlavy. Je pravděpodobné, že šlo o nájemnou vraždu ze strany neonacistů, i když oni sami tvrdí, že mohlo jít o policejní provokaci za účelem vyostření boje mezi nimi a antifašisty. Podle Ivanových kamarádů však viníci pocházejí z tábora radikálních nacionalistů, na jejichž seznamu byl tento antifašista a anarchistický skinhead již řádku let (jeho adresa a fotky se objevily i na neonacistických serverech) a kteří ho již dříve několikrát napadli. Např. v roce 2005 byl napaden hned třikrát – prvně byl pořezán břitvou na hlavě, potom zbit baseballovou pálkou a pobodán zaostřeným šroubovákem a potřetí poraněn nožem do břicha. První útok byl dokonce zaznamenán na kameru, ale násilníky se nepodařilo v žádném z případů dopadnout.

Ivan byl v hnutí významný tím, že byl starší než většina aktivních přívrženců punkové, skinheadské a hardcoreové subkultury a byl tak pro ně zkušený rádce. Stál při zakládání antifašistického hnutí v Moskvě. Navíc ovládal bojová umění, která své kamarády učil, dělal ochranku na koncertech, měl právní vzdělání, které dokázal využít při styku s policií apod., účastnil se různých demonstrací, přímých akcí, podporoval sociálně slabé, působil u Food not Bombs, zkrátka byl aktivním člověkem, co se snažil pomáhat lidem ve svém okolí.

Michail Norocha (1994–2011)

18. listopadu uplynul rok od smrtícího útoku neonacistů na Michaila Norochu, k němuž došlo v ukrajinském Dněpropetrovsku. Tento sedmnáctiletý antifašistický aktivista byl nalezen 8 metrů od svého domu. Místní antifašista a jeho přítel může potvrdit, že vražda byla plánována ze strany neonacistů. Michail, který byl už dobře známý, nikdy neskrýval své myšlenky, i když byl ohrožen několikrát při návštěvě fotbalového stadionu a v posledních dvou letech svého života zažil dva útoky nožem.

Nezapomeneme, neodpustíme!

Nový web

Anarchistický černý kříž byl několik posledních let přidruženým projektem Československé anarchistické federace. Nedávno se však utvořil širší kolektiv v rámci anarchistického hnutí, který se tomuto projektu bude nadále věnovat. Jeho prvním krokem je posílení informační stránky projektu ABC.

Kolektiv ABC se v první řadě rozhodl z hloubi minulosti vydolovat webovou stránku **anarchistblackcross.cz** a obnovit její provoz coby aktualizovaného zpravodajského webu. Smyslem stránky je především poskytovat kvalitní zpravodajství o kauzách a represích u nás i v zahraničí a zveřejňovat informace o stíhaných a vězněných anarchistech a anarchistkách. Aktuální zpravodajství naleznete na anarchistblackcross.cz/zpravy. Součástí webu je i připomínka těch, kteří kvůli své angažovanosti či postojům přišli o život, ať již ze strany státní moci či fašistických sil.

Zpravodaj Solidarita

Ruku v ruce s obnovením webu přichází také záměr vydávat tištěný zpravodaj, který by mohl být distribuován na akcích antiautoritářského hnutí či přikládán k jiným anarchistickým publikacím.

Zpravodaj Anarchistického černého kříže nese název *Solidarita* a s obsahem jednotlivých čísel se seznámíte v naší rubrice „Recenze“, celá si je pak můžete stáhnout na webu ABC.

Solidarity tour

Jak jsme informovali v předešlém čísle *Existence*, Internacionála anarchistických federací, k níž přináleží mimo jiné i ČSAF, vyhlásila kampaň na podporu a za propuštění v Bělorusku vězněných anarchistů. Náš Anarchistický černý kříž se ke kampani přidal uspořádáním solidární sbírky, která proběhla ve dnech 18. až 23. října v rámci „Solidarity tour“, na které vystupovaly německé kapely Drown in concrete a Ania a český band Daleko. Koncerty se uskutečnily v Liberci, Hradci Králové, Vysokém Mýtě, Ostravě, Jihlavě a Praze. Sbírka ale nebyla tím hlavním, šlo především o projev solidarity a rozšíření informací o situaci vězněných sociálních aktivistů v Bělorusku. Díky patří všem, kteří se na turné nějakým způsobem organizačně podíleli, návštěvníkům, kteří vytvořili skvělou atmosféru koncertů, a především kapelám, které zahrály.

Konto ABC

Chcete-li podpořit stíhané a vězněné (jak u nás, tak v zahraničí – především ve východní Evropě), neváhejte přispět. I malá částka pomůže! Peníze můžete poslat na konto Anarchistického černého kříže:

8760190237/0100

ANARCHISTBLACKCROSS.CZ

Odkouzlení textem

Doslov k českému překladu knihy Nepohodlní mrtví (Co schází, to schází)

Koncem roku 2012 vyšel český překlad „zapatistické detektivky", která nese název *Nepohodlní mrtví (Co schází, to schází)* a jejímiž autory jsou Subcomandante Marcos a Paco Ignacio Taibo II. Jako upoutávku na knihu přinášíme její doslov z pera Boba Kuříka, který v něm mimo jiné seznamuje s vlastními postřehy z Chiapasu a kontextem zapatistického povstání.

Lakandonská džungle, caracol La Realidad, léto 2007. Ráno jsme se probudili zapařeným horkem stanu a nikoli hlukem davu tisíců lidí, který nás budil v předcházejících dnech v caracolech Oventic a Morelia. Setkání zapatistů s lidmi z celého světa dneškem skončilo. Několik tisíc sympatizantů, aktivistů, studentů, novinářů, dobrovolníků i revolučních turistů bylo za svítání naloženo na korby dodávek a vydalo se na celodenní cestu z džungle – zpátky do svých světů v Mexiku, Španělsku, Itálii, Francii, Německu či USA. My zůstali – v plánu byla cesta opačným směrem, přes lagunu Miramar, kolem hranic s Guatemalou, území lacandonských indiánů až do Palenque v severní části džungle.

Nikde nikdo. Oplocený prostor caracolu je k nepoznání. Dusot nohou účastníků setkání vystřídal šelest džungle. Horké a ostré slunce, zvuky tisíců různých druhů zvířat, tekoucí říčka, tojolabalští rolníci jdoucí s mačetou pracovat na svá kukuřičná a fazolová políčka, tzv. *milpas*, a ostře řezané a hustě porostlé hory. Člověka okouzlí. Je jasné, že zapatistická, ale i jakákoli jiná gerila by v nížinách mírného pásu jen stěží obstála. Stejně tak je na první pohled zjevné, proč patří La Realidad, Skutečnost, k jednomu z klíčových území zapatistů. Hluboko v hornaté džungli se setkávají dvě hlavní složky zapatistického hnutí, které bočním vchodem vstoupilo na jeviště světové veřejnosti 1. ledna 1994, když obsadilo několik měst v nejjižnějším státě Mexika, v Chiapasu, vyhlásilo válku mexické vládě a volalo po konci umírání na léčitelné choroby, po právu na sebeurčení a vlastní vzdělání, ale taky po důstojnosti, střeše nad hlavou, právech žen, pitné vodě, demokracii a svobodě, jídle, lidskosti či půdě k obhospodařování.

Neprostupná džungle je jedním z míst, kde se opakovaně pohybuje Zapatova armáda národního osvobození, EZLN, a její vedení, které tvoří vojenskou/gerilovou část zapatistického hnutí. La Realidad je zároveň jedním z pěti zapatistických caracolů, správních center jejich politického systému autonomie. Zapatistů jsou totiž v Chiapasu tisíce. Rozprostřeni jsou od severu na jih, od západu na východ. Jenom menšina je organizovaná v řadách EZLN. Většinu tvoří domorodí rolníci, kteří si po pěti stech letech útlaku řekli Ya Basta! Už dost!, odmítli spolupracovat se státem, politickými stranami, přidali se k zapatistům a začali utvářet systém autonomie s vlastními školami, zdravotnictvím, vnitřní ekonomikou atp. Téměř v každé chiapaské vísce žije nějaká zapatistická rodina. Někdy tvoří většinu vesnice, častěji jsou ale v menšině. Když se vyskytne neřešitelný problém – a že jich bývá, když stát proti vám popuzuje sousedy –, zapatističtí rolníci ho odmítají řešit v rámci státu jako takového, ale dovolávají se vlastních autonomních politických struktur. Rebelující rolníci jsou organizováni v rámci vesnice, ty jsou zase sdruženy v autonomních okresech (tzv. municipalitách) a ty spadají pod správu příslušných caracolů. Prvním z nich je La Realidad, ve kterém si onoho léta 2007 banda lidí z Čech zrovna balila stany a žasla nad tropickými pavouky gigantích rozměrů, když se náhle zpoza budovy zjevilo…

… vedení EZLN v čele se Subcomandantem Marcosem. Pomalým krokem prošlo kolem nás. Pozdravili jsme je. Opětovali pozdrav a zašli do dveří jakési cihlové budovy. *Jedinečná šance na rozhovor*, řekli jsme si s Ondřejem. Oba jsme v té době dělali časopis *A-kontra* a rozhovor s Marcosem by se v něm vyjímal. Chvilkové váhání a nerozhodnost jsme v mžiku opustili a rozběhli se za gerilovým vedení zapatistů. Únavu z rychlého sprintu zanedbaných těl intelektuálů přebil tlukot srdce a zvýšená hladina adrenalinu. Obestoupili jsme Marcose a anglicky na něj vychrlili, zda by si nenašel čas a neudělal s námi rozhovor do anarchistického plátku ze země bývalého Sovětského bloku. Marcos neudělal žádný zrychlený pohyb, byl na podobné blázny určitě už zvyklý a tichým hlasem nám plynulou angličtinou rozhovor přislíbil. Jenom že máme chvíli počkat, protože má na starosti ještě další věci spojené s ukončením setkání zapatistů se světem. OK, podali jsme si ruce a řekli mu, že na něj počkáme v caracolu.

Byli jsme s Ondřejem nadšení. Schylovalo se k rozhovoru s autorem zapatistických textů, které nás svého času v postideologickém marasmu po konci studené války tolik oslovily a kvůli kterým jsme se taky do Chiapasu vydali, abychom nabyté vědění podrobili vlastním zkušenostem. Po čtení textů zapatistů si člověk musel říkat: *Jakýpak konec historie završené sňatkem liberální demokracie s kapitalismem, který předpovídal Francis Fukuyama?* Namísto konce jednoho světového příběhu zapatisté volali po začátcích mnoha světů. Hnutím jdoucím zdola a zleva dali zapatisté v roce 1994 naději – historie neskončila, boj pokračuje. Stali se například jednou z klíčových inspirací rodícího se alterglobalizačního hnutí, které se poprvé světu představilo při protestech proti Světové obchodní organizaci v Seattlu roku 1999. Zasedli jsme ke stolu a začali si spolu s ostatními připravovat otázky. A čekali jsme…

… hodinu, dvě, tři, půl dne, celý den, ale Marcos pořád nikde. Byli a jsme přece jenom Evropané, takže nás tlačil čas. Další den jsme chtěli být u laguny. Po krátké debatě jsme se dohodli, že večer odjedeme a rozhovor oželíme. Mrzelo mě to, ale říkal jsem si, že na nás Marcos určitě zapomněl. Až po pár letech jsem si uvědomil, že zapatistický čas se od toho evropského velmi liší. Chvíle znamená v džungli klidně i týden či víc. Lidé se nikam neženou – pracují na svém poli, žijí skromně. Měli jsme počkat déle. Dneska bych to udělal. Byla to lekce o rozdílných politických časech. Jedna z mnoha, kterou mi zapatisté za ty roky uštědřili.

★ ★ ★

Kniha *Nepohodlní mrtví* se do rukou česky mluvících čtenářů dostává sedm let od svého původního vydání ve španělštině a je historicky prvním překladem Marcosovy knihy u nás. Téměř dvacet let po povstání už bylo načase. O zapatistech již v České republice nějaké texty existují – kromě výstav jako Vzbouřený Chiapas či novinových a aktivistických textů za zmínku určitě stojí kniha ostravského antropologa Přemysla Máchy *Plamínek v horách, požár v nížině* (Slon, 2003) či brožura *Zapatisté* vydaná časopisem *A-kontra* k desetiletému výročí zapatistického povstání. Není toho mnoho v porovnání s tím, jaké psací orgie zapatisté vyvolali v jiných zemích, ale je toho dost na to, aby si člověk mohl o zapatistech udělat kvalitní obrázek a věděl, kdo jsou a proč povstali. Překlady zapatistických textů ale téměř kompletně schází – výjimku tvoří pár jejich komuniké a pak zejména některé z Deklarací z Lakandonské džungle, včetně té poslední, šesté z roku 2005, která vyšla coby příloha *A-kontry* v roce 2007. Doufejme, že *Nepohodlní mrtví* jsou v tomto ohledu první vlaštovkou a nikoli konečnou zastávkou zapatistů před československým publikem.

Kromě toho, že zapatistické texty jsou stylisticky vytříbené, poetické a čtivé, hrají svou nezastupitelnou roli v zapatistickém boji. Komuniké, webové stránky, deklarace, politické traktáty, knihy vzpomínek či rozhovorů, detektivky, pornoromány, beletrie či poezie – v těchto a dalších žánrech zapatisté obcházejí svět a komunikují s ním v různých rovinách. O zachycení tří klíčových mi půjde na následujících řádcích – v první je text oboustranným zrcadlem, ve druhé lékem na zapomnění a v poslední dokonce zbraní v mexické válce nízké viditelnosti, která odkouzluje realitu. Vynechám tedy literární analýzu knihy samotné, přestože by bylo o čem psát – např. o tom, že se jedná o zajímavý žánrový experiment, *spisovatelský ping-pong, kde autoři navzájem reagují na text toho druhého*, nebo že se tu stírá rozdíl mezi psaním, reflexí psaného a čtením, mezi autorem a aktérem, jak dokládá postava samotného Marcose…

Dvojité zrcadlo

Předtím než se na počátku roku 1994 strhla dvanáctidenní válka, která zahnala zapatisty z obsazených měst zpět do džungle, přečetl Marcos z balkonu radnice koloniálního města San Cristóbal de las Casas První deklaraci z Lakandonské džungle. Turisté, novináři a místní obyvatelé, tzv. *coletos*, zůstali jako opaření. Šokoval je jazyk zapatistů. Žádná klasická guevarovská, marxleninská rétorika o imperialismu, třídním boji, proletariátu, dělnické třídě či historicky nevyhnutelné revoluci, nýbrž morálně zatížená slova o občanské společnosti, demokracii, právu na sebeurčení, kultuře, dialogu, spravedlnosti v přístupu k půdě, indiánech, právech žen, autonomii, důstojnosti, humanitě a respektu. Místo nudných, racionálních traktátů o historické nutnosti konce kapitalismu nabízí poetické, symbolické, dialogizované, ambivalentní, na konkrétního člověka a jeho morální kvality apelující, alegorické, biblické, vtipné, ironické, metaforické příběhy utrpení a boje za důstojnost z Lakandonské džungle. Neoliberalismus není špatný, protože to říká historická zákonitost vědeckého marxismu, nýbrž proto, že chiapaské rolníky vystavuje životu v chudobě a utrpení, ve kterém ztrácejí vlastní důstojnost. Potencionálním nositelem společenské změny přestává být dělnická třída a stává se jí světová občanská společnost. Navíc, levice začala být opět

vtipná, jak si všímá mexický antropolog Luíz Hernández Navarro:[1] *Ironický a poetický jazyk zapatistů prolomil celou řadu zvyků levice, která byla velmi vážná a nudná. Ukázal, že je možné změnit svět i s radostí.* Autorem většiny zapatistických textů byl a je Subcomandante Marcos.

Marcos se stal mostem, zrcadlem a překladatelem mezi světem mayských indiánů a světové veřejnosti. Sám má zkušenost obou světů, jak světa mestizů, euroamerické civilizace, velkého města, tak světa džungle, vesnice, indiánské civilizace – předtím než odešel do Lakandonské džungle v první polovině 80. let a zrodil se coby Marcos, učil filozofii a pedagogiku na jedné z mexických univerzit. Ve svých textech skloubil jazyk indiánů s jazykem mestizů do synkretického diskurzu, který se stal stavebním kamenem zapatismu. Svět indiánů z hor i nížin Chiapasu zpřístupnil publiku z celého světa. Toť první rovina zrcadla.

K překládání světů si Marcos pomáhá zejména dvěma literárními postavami – starým Antoniem a broukem Duritem. V *Nepohodlných mrtvých* si o nich čtenář bohužel nepřečte. Starý Antonio komunikuje se starými mayskými bohy a světem mrtvých a je symbolickým zakladatelem EZLN a bouřícího se vědomí tamějších lidí. Je mudrcem odpovídajícím otázkami. Zároveň je literární postavou napuštěnou příběhy, vyprávěním, mýty a historiemi mnoha starých lidí, jimž Marcos za ta léta gerilových příprav v džungli naslouchal a od nichž se učil mayskému rozumění světu a místu člověka v něm. Starý Antonio je pamětí Mayů. Antoniovou ženou je doña Juanita, která se jako jediná vyskytuje v *Nepohodlných mrtvých* coby členka speciální jednotky zapatistů „Nikdo“. V roce 1984, respektive 1985 se jim narodil syn Durito. Durito, celým jménem Don Durito de la Lacandona, je broukem, který rád kouří dýmku, nosí brýle a často něco píše. Je mluvčím dítěte, které má v sobě každý z nás, ale na které ze studu zapomněl. Někdy je detektivem (případně autorem detektivek) či analytikem politiky, jindy autorem dopisů a deklarací. Vášnivě studuje neoliberalismus v Chiapasu, Mexiku a celé Latinské Americe, o kterém pak vede dialog s Marcosem. Přestože v textech vystupují jako dvě odlišné osoby, jsou si podobní, místy až totožní. Chtělo by se říci, že Durito je v mnohém Marcosovým alter egem.

Marcosovi se svět vzbouřených Mayů podařilo v rovině textů přeložit do jazyka srozumitelného lidem po celém světě. Zapatismus rezonuje v různých koutech planety (i mimo ni, dodali by sami indiáni hovořící o intergalaktické rovině). Kategorie užívané v zapatistickém jazyce jako občanská společnost, důstojnost, respekt, dialog, vzdor, demokracie mají univerzální charakter. Ambivalence a vágnost jejich užívání v zapatistickém diskurzu vedla k tomu, že se zapatismus stal symbolickým rámcem, tedy tím, co mexická antropoložka Guiomar Rovira[2] nazývá *significante vacío* („označující bez obsahu“), jehož významy a obsahy si doplňují lidé po celém světě v závislosti na lokalitě, ve které tak činí, sociální situaci, ve které žijí, životní trajektorii, kterou mají za sebou, a světovému názoru, kterým disponují. Dánský politolog Thomas Olesen k tomu podotýká: [Zapatismus] *umožňuje lidem rozpoznat vlastní situace ve velmi vzdálených parametrech, co se fyzické, kulturní a sociální distance týče.*[3] Každý člověk se může identifikovat se zapatismem právě proto, že v něm nachází elementy, které mu pomáhají zformulovat vlastní lokální problémy a boje. Některé jazyk přitáhne natolik, že se zapojí do globálních solidárních sítí se zapatistickým hnutím a pro jiné je zapatismus ideologickým horizontem, kterým rozumí, respektive dávají význam vlastní politické angažovanosti. Pro španělské squattery se zapatismus stal klíčovým při jejich pokusech překládat v mnohem menším měřítku myšlenku autonomie do městského prostoru pomocí obsazování pozemků a budov. Němečtí rioteři zase cítili, že je na zapatismus napojuje symbolika kukly, se kterou se pouštěli do pouličních bojů s policií. V postsovětském Česku zapatismus vybídl k rozumění marginalizovaným periferiím obývaným zejména Romy jako místům v mnoha ohledech velmi podobným indiánským periferiím v Chiapasu.

Čtení textů zapatistů může být nakažlivé – stejně jako sledování dokumentů o nich. Člověk se do nich ponoří a postupem času získává pocit, že mu vědění o rebelech nestačí, svrbí ho prsty, zjišťuje stav svého bankovního účtu či grantové možnosti a pokukuje po zlevněných letenkách do Mexika. Každoročně se do Mexika vydávají stovky zejména mladých dobrovolníků, kteří chtějí být blíže zapatistům, pomáhat jim a získat vlastní zkušenost důstojné rebelie indiánů, kterou nelze ze čtení nabýt. Samotní zapatisté ale říkají, že lidé za nimi nepřijíždějí jen proto, aby něco dávali, ale aby rovněž něco dostávali. Zapatisté, představy o nich a zkušenost s nimi (např. při mírových táborech pozorovatelů porušování lidských práv) fungují jako zrcadlo reflexe sebe sama a vlastních bojů. Řadě lidí umožní výjezd mimo vlastní domovinu a za povstaleckými rebely nabytí nové perspektivy lokality i sebe sama v ní. U zapatistů se všechno jeví možné. Člověk nevidí v druhé rovině onoho dvojitého zrcadla to, kým je, ale to, čím by mohl být.

Boj proti zapomnění

Historii píšou vítězové, říká se. Neříká se to samo ze sebe, říkají to vítězové z Evropy, kontinentu, který v historii po dlouhá staletí vítězil. Role psaného textu v kolonizaci světa Evropou byla klíčová – dobývání probíhalo souměrně pomocí zbraní na rovině válečné a pomocí písma a misií na rovině duchovní. Křesťanský misionář Diego del Landa moc dobře věděl, co dělá, když v 16. století nechal na území dnešního Mexika spálit desítky mayských kodexů. Dochovalo se jen několik útržků staromayských textů, z nichž nejznámější je *Popol Vuh*. Sebrat někomu psaný záznam o jeho vlastní existenci znamená sebrat mu historii, s čímž uměla Evropa v čase conquisty i v pozdějších dobách náramně pracovat. Text byl mocenský nástroj používaný ke správě a převýchově domorodých obyvatel, ať již máme na mysli písmo svaté hojně překládané do původních jazyků a misiemi vnucované indiánům, různá státní nařízení například ve věci „modernizace a rozvoje“ zaostalých regionů či texty sociokulturních antropologů, které mapovaly, koho že to všechno je třeba administrovat. Text byl ale zároveň nástroj, jak tyto věci zapomínat, protože sebrat někomu historii rovněž umožňuje vcelku snadno psát mu vlastní verzi. Evropa ve svém myšlení dotáhla moc psané tradice, textu a správu jiných lidí *ad absurdum*. Jak přesvědčivě ukázal americký antropolog Eric Wolf,[4] Evropa ve svém myšlení uzamkla indiány v jakémsi ahistorickém bezčasí coby lidi bez (psané) historie, kteří žijí v nekonečné smyčce statické kultury. Mexický stát ve své ideologii zase indiány uzamkl v čase před příchodem Kolumba – na jednu stranu se dovolává obrovské historie původních obyvatel, jež stojí v základu mexického národa, na druhou stranu tím odmítá připustit, že indiáni stále žijí a kvalita jejich života rozhodně neodpovídá důstojnosti otců-zakladatelů, matek-zakladatelek mexického národa. Indián zachycený v textu byl

Nepohodlní mrtví
(Co schází, to schází)

Dvě výjimečné osobnosti – Subcomandante Marcos a Paco Ignacio Taibo II. – vytvořily společně na základě střídavého psaní kapitol napínavý příběh záhadné vraždy, založený na protínání dějových linií. Kapitoly psané dokonale maskovaným Marcosem odkazují k místu svého vzniku v horách Chiapasu a vypráví je zapatistický zmocněnec pro vyšetřování Elías, zatímco Taibovy kapitoly nechávají vyniknout velkoměstského detektiva „drsné školy“, věčnou cigaretu kouřícího Héctora Belascoarána Shaynea. Obě dějové linky se dramaticky střetnou v ohromné spleti ulic Ciudad de México. Vynořuje se zde hlava odporné historie městského politického násilí a oba detektivové se sami ocitnou v hrůzném tanci smrti se silami současně kriminálními, historickými i politickými.

Kniha vycházela nejprve na pokračování v mexických novinách *La Jornada* a později byla vydána nejen v Mexiku, ale i v Itálii, Francii, Spojených státech amerických, Řecku, Turecku a v dalších zemích.

Český překlad, doplněný obsáhlým doslovem o zapatistickém hnutí, vychází v nakladatelství Pavel Mervart na podzim 2012.

Rozsah 240 stran, cena v obchodech 240 Kč, v nezávislé distribuci 180 Kč.

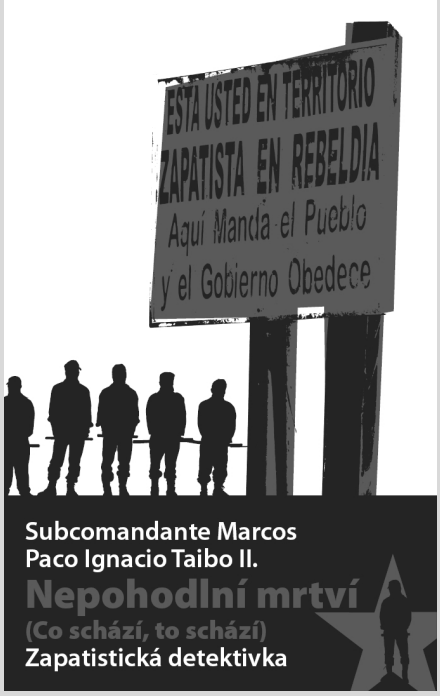

O autorech:

Revolucionář **Subcomandante Marcos** je mluvčím Zapatovy armády národního osvobození a poradcem zapatistů, domorodého povstaleckého hnutí, vzniklého v mexickém státě Chiapas. Ke gerilové skupině, z níž později vzniklo zapatistické hnutí, se připojil počátkem 80. let. Marcos je autorem několika knih, přeložených do řady jazyků.

Paco Ignacio Taibo II. se narodil v Gijónu ve Španělsku a žije v Mexiku od roku 1958. Je autorem bezpočtu beletristických i odborných knih, proslul zejména detektivní sérií s hlavním hrdinou soukromým očkem Héctorem Belascoaránem Shaynem. Je profesorem historie na Metropolitan University v Mexico City.

vždy objektem – jednou objektem správy, jindy otroctví, převýchovy, smrti, modernizace, ideologie, romantické exotiky či zapomnění.

Byli to právě novodobí zapatisté z Lakandonské džungle, kteří na sklonku druhého milénia vstoupili do historie a vyhlásili *la lucha contra el olvido* neboli boj proti zapomnění. Počáteční slova jejich První deklarace ukazují, že projekt zapomnění se nezdařil. Ba co víc, historie se stává zdrojem legitimity a kontinuity vlastního boje indiánů: *Jsme produktem 500 let boje: nejdříve proti otroctví, ve válce za nezávislost vedené povstalci proti Španělsku, poté abychom nebyli pohlceni severoamerickou expanzí, poté za vyhlášení naší Ústavy a vypuzení francouzské říše z našeho území, poté porfiristická diktatura bránila spravedlivému uplatnění reformních zákonů a lid se vzbouřil pod vedením svých vlastních vůdců, objevili se Villa a Zapata, muži chudí jako my, kterým bylo upřeno základní vzdělání proto, aby nás mohli použít jako těla kanonů a drancovat bohatství naší vlasti bez ohledu na nás…*[5] Indiáni se zapatisty vstoupili do historie jako její aktéři, jako do kouta zahnané subjekty, které se bouří, a nikoli jen jako objekty, na kterých je historie páchána. Začali o ní mluvit a začali si ji psát oni sami. Dříve zcela vyloučený indiánský hlas se začal ozývat a díky Marcosovu překladatelskému umu a novým elektronickým médiím vstoupil do celého světa coby partner v dialogu nezatíženém orální a s místem svázanou výměnou názorů.

Rekonstrukce, historicita a autonomní reprodukce vlastní kultury se stala jedním z klíčových požadavků zapatistického hnutí. Vznikl systém autonomního školství, ve kterém se mladí zapatisté učí psát a myslet dvojjazyčně (v mayském jazyce a španělštině), stejně jako se učí historii vlastní kultury a indiánského boje. Americký historik Thomas Benjamin[6] si všímá faktu, že se rovněž zrodila nová generace indiánských historiků – písmáků, kteří začali sbírat a sepisovat historii konkrétních vesnic, regionů, mýtů, pověstí, událostí spojených se životem chiapaských Mayů. Zapatistická inteligence v čele s Marcosem a spřízněnými intelektuály, jako například Xochitl Leyva Solano, zároveň iniciovala zdrcující kritiku vůči exploatační a koloniální povaze sociokulturní antropologie a vedla k prošlapávání nové cesty známé jako *la otra sciencia*, jiná věda. Jestliže dříve v minulosti text a textem zaznamenaná historie sloužily k udržování indiánů v podřízeném postavení, se zapatistickým povstáním se rovněž stávají možným nástrojem emancipace indiánských komunit.

Zapomínání a zneviditelňování nepohodlných aspektů reality se netýká jen několik staletí dlouhé historie původních obyvatel, ale i nedávné historie a současnosti Mexika. *Nepohodlní mrtví* pojednávají a tím zároveň zviditelňují dva nepohodlné aspekty – tzv. špinavou válku a z ní vycházející válku nízké viditelnosti, které mexická vláda a stát vedou proti tamějším sociálním hnutím. Text se zde dostává do své třetí roviny – lze mu totiž rozumět i jako strategicky užívané zbrani státu proti povstalcům a vice versa.

Text jako zbraň

Musím se přiznat, že četba *Nepohodlných mrtvých* na mě měla v některých ohledech až osvícenské účinky – a to zejména když jsem zjišťoval, jakým způsobem je možné texty a práce sociálních vědců využívat v protipovstaleckých strategiích. Ne že bych nevěděl, že „moje“ disciplína sociokulturní antropologie sloužila a slouží často protipovstaleckým či přímo válečným účelům. Učebnicovým příkladem budiž kniha *Meč a chryzantéma. Vzorce japonské kultury*[7] americké antropoložky Ruth Benedict, sepsaná o Japonsku za druhé světové války na zakázku americké armády, jež potřebovala lépe poznat svého nepřítele. Benedict dostála roli antropologie v protipovstalecké strategii, jak to navrhují váleční stratégové, jako třeba Nathan K. Finney v příručce *Human terrain team handbook* z roku 2008. Antropolog například dodává informace o lokální populaci a jejích kulturních, sociálních, politických, náboženských a ekonomických specifikách, která je potřeba kvůli konfliktu a vedení války důkladně znát. Může zároveň dodávat citlivé interní informace o povstalcích, kteří jsou s lokalitou spojeni. Anebo to může udělat jako historik Carlos Tello Díaz, o kterém je řeč v knize *Nepohodlní mrtví*.

Styděl jsem se, když jsem si pasáže o něm v knize četl. Nadával jsem si za vlastní hloupost, neznalost fungování reálné politiky a role vědy v ní i naivní víru v morální a intelektuální integritu vědců. Další lekce, kterou mi zapatisté uštědřili a já ji s pokorou přijal. S knihou Tella Díaze *La Rebelión de las Cañadas* jsem se poprvé setkal v roce 2008 na turistickém tržišti ve městě San Cristóbal de las Casas. Dělal jsem tehdy na výzkumu o revolučním turismu a zapovídal jsem se s mladými studenty sociologie z mexické univerzity UNAM, kteří přijeli do Chiapasu prodávat vypálené dokumenty s politickými tématy. Ať už člověk chce či nikoli, diskuse o politice v Chiapasu se dříve nebo později stočí k zapatistickému hnutí. Kluk s Che Guevarou na triku a kozí bradkou se ale lišil od většiny mladých lidí, se kterými jsem se bavil. Zapatisty neuctíval. Ba naopak, vypadalo to, jako by prozřel a prohlédl skrytou a nelichotivou pravdu o zapatistech v Chiapasu. Ukázal mi proč a do ruky mi podal Tello Díazovu knihu,[8] kterou zrovna dočítal. Přečti si ji a uvidíš sám, řekl mi. A já tak učinil. Pamatuju si dva hlavní pocity. Divil jsem se, kde autor přišel k takovým interním informacím, a rovněž jsem byl rád, že se mi dostala do rukou kniha, která zapatisty vykresluje ve velmi kritickém až diskreditačním světle. Říkal jsem si, že knihu budu doporučovat lidem okolo mě se zájmem o zapatisty jako protiváhu ke všem textům, které zapatisty (někdy až příliš fanaticky) uznávají. Sám jsem ji ve svých prvotinách o zapatistickém hnutí hojně a rád citoval. Až později, když jsem konzultoval publikace o zapatistech s antropology a sociology z Mexika, mi bylo řečeno, abych bral tuhle knihu s rezervou kvůli její antizapatistické podjatosti. Začalo mi to vrtat hlavou, ale přiznám se, že časem jsem kritiku knihy opět vypustil. Až *Nepohodlní mrtví* mi téma znovu strčili před nos. Musel jsem se červenat. Marcos bez servítek nabízí jedno z vysvětlení protizapatistické podjatosti knihy: … *kniha, kterou* [Carlos Tello Díaz] *údajně sepsal o povstání, byla ve skutečnosti pořízena federální armádní rozvědkou, a to na přímé Zedillovo pověření… Sečteno a podtrženo, Morales upravoval a Tello to pouze podepsal, aspoň tak se až doposud jeví jejich vztah. Zedillo byl s výslednou knihou tak spokojený, že přijal Tella do kruhu svých nejbližších.*

V jiné knize mluví Marcos o Tello Díazovi jako o organickém intelektuálovi neoliberalismu. Podle něj existují jak intelektuálové moci, kterými se současná vládní garnitura obklopuje, tak i analytici, věrozvěstové a obhájci neoliberální verze budoucnosti. Jsou to lidé, kteří poskytují teoreticko-ideologickou podporu neoliberalismu a represi, která přijde. Neobhajují systém, který je, ale systém, který se z něho zrodí. Tello Díaz v *Nepohodlných mrtvých* patří mezi ně – hájí rozprodání chiapaské džungle obrovským korporacím kvůli dřevu, vodě, uranu a biodiverzitě. Byl družičkou, když neoliberální zájmy nadnárodních firem vstoupily do utajeného svazku manželského s mexickou politickou elitou.

Ať už je pravda o pozadí knihy *La Rebelión de las Cañadas* jakákoli a záliba Tello Díaze v psaní textů očerňujících politickou opozici mexické vlády[9] je čistě náhodná, Marcosem vykreslený vznik diskreditační publikace by nebyl ničím ojedinělým při vedení protipovstalecké války. Vždyť o zapatistech psal například i John Arquilla a David Ronfeldt[10] z amerického konzervativního think-tanku RAND dodávajícího analýzy americkým armádním jednotkám. Ronfeldt s Arquillou vypracovali na základě studia zapatistického hnutí koncept síťové války, respektive kyberválky, podle kterého pak jiní autoři doporučovali reformu americké zpravodajské služby CIA. Platí, že text může být strategicky užívanou zbraní v protipovstalecké operaci. Jedním dechem je ale potřeba dodat – a kniha *Nepohodlní mrtví* je toho koneckonců důkazem –, že text může být stejně tak využit povstalci coby zbraň v jejich boji vedeném proti mexickému státu, vládě, armádě a policii.

Příběh o Moralesech, po kterých v knize jdou detektivové Elías Kontra a Héctor Belascoarán, zachycuje utajovanou a neviditelnou kapitolu mexické historie i současnosti – totiž tzv. špinavou válku, dnes některými autory nazývanou válka nízké viditelnosti či válka nízké intenzity.

Od bouřlivých let šedesátých až do současnosti se úkolem špinavé války stala snaha paralyzovat všechna mimoparlamentní sociální hnutí, politickou opozici a gerily vystupující proti mexickému státu a vládě jedné strany PRI. Únosy, mučení, věznění, mizení beze stop a další kombinace represivních a politických metod patří do jejího hlavního arzenálu. Po „testování“ na konci šedesátých let vůči hnutí železničářů se špinavá válka naplno aplikuje proti studentskému hnutí z roku 1968. Střípky z této kapitoly nabízí *Nepohodlní mrtví* v pasážích o Jesúsi Marii Alvaradovi mluvícím „ze záhrobí“ do záznamníku. Coby aktivní člen hnutí odboje si Alvarado prošel typickou trajektorií oběti špinavé války – byl uvězněn, špehován, zřejmě i mučen a záhadným způsobem zabit. Podle mexické nevládní organizace Výbor ¡Eureka! mezi léty 1969–2001 nenávratně zmizelo 557 osob (z nichž se 530 „ztratilo“ už do osmdesátých let).

Když v roce 1994 povstali zapatističtí indiáni, mexická vláda měla, co se strategií týče, na co navazovat. Vyzkoušela mnoho způsobů, kterými chtěla zapatisty eliminovat – od otevřené války přes diskreditační kampaně až po pokusy kopírovat kyberzapatismus a obracet ho proti povstalcům. A neuspěla. Otevřená válka proti gerile byla v hornatém terénu džungle náročná a díky světové popularitě zapatistů i kontraproduktivní. Jako mnohem efektivnější se ukázaly osvědčené metody špinavé války. Know-how protipovstaleckých strategií Mexiku dodávají USA, které jsou v tomto oboru díky dlouholeté tradici a specializovaným institutům jako „Škola Amerik“ nedostižnou jedničkou.

Válka nízké viditelnosti se v Mexiku rozvinula na několika frontách. Mexická armáda rozmístila po Chiapasu desítky vojenských základen, kolem kterých začaly vznikat paramilitární skupiny jako v knize zmíněné MIRA, Mír a spravedlnost či Hovězí vnitřnosti. Armáda jim dodávala výcvik, zbraně a mnohdy i důvod, proč bojovat proti zapatistům (často se jednalo o příslib jejich půdy). Existence polovojenských skupin ale není v Chiapasu přímo úměrná výskytu základen. Některé skupiny vznikaly z popudu policie, konkrétních politiků, lokálních „kmotrů“ anebo prostě z vlastní iniciativy. Jejich činnost, která probíhá za tichého přihlížení bezpečnostních složek, spočívá zejména ve škození zapatistům, eskalování konfliktů, zastrašování atp.

V současné době stojí v základu neviditelné války strategie štvaní obyvatel vesnic proti sobě a eskalování konfliktu uvnitř vesnice či mezi sousedními vesnicemi. Nejúčinnější strategií se v tomto směru ukázal být státní rozvoj, který do opomíjeného Chiapasu začal s přelomem milénia proudit v závratných částkách a rozsáhlých projektech. Populistické rozdávání běžně nedostupných potravin, nabízení projektů vesnicím s přítomností zapatistických rodin, podpora loajálních rodin ve vesnicích, enormní nárůst škol, směřování nejvíce projektů do oblastí se silnou přítomností intrastruktury zapatistického systému autonomie – to vše je sice veřejně prezentováno jako šlechetné dodržování principů OSN a plnění původních požadavků zapatistů (díky čemuž už povstalci nemají důvod vzdorovat), ale plní i neviditelnou funkci v podobě úspěšné protipovstalecké strategie: přetahuje sympatizanty zapatistů na stranu státu, eskaluje celkovou situaci (ve smyslu mít jen dvě možnosti – být zapatista, anebo protizapatista), nepřímo žene rolníky ve vesnicích proti sobě a vyvolává vleklé konflikty na rovině každodennosti. Vláda a stát se prezentují jako šiřitelé dobra pro chudé, a když nějaký konflikt vyeskaluje až do médií, málokdo ukáže prstem na mexickou vládu a spojí si ho s propracovanou strategií války nízké viditelnosti.

Jedním z hlavních ideologických pilířů takto vedené války je její neviditelnost, minimální veřejné povědomí, absence důkazů a složitá a trvale pod koberec zametaná struktura v pozadí, kterou je obtížné rozplést a trasovat až k iniciátorům. Jedná se o přísně tajné skutečnosti přístupné jen lidem s vysokými bezpečnostními prověrkami. Archivy s informacemi o takových operacích jsou veřejnosti nepřístupné. Nad válkou nízké intenzity se vznáší přísná politika mlčení a informačního embarga. Válka je neviditelná, zapomenutá, ztracená, mrtvá a nezvěstná jako lidé v ní zmizelí a zabití. Není-li vidět a neví-li o ní lidé, jako by se nikdy nestala. Ledy tichosti neprolomilo ani sesazení PRI z vládnoucího trůnu na přelomu tisíciletí po více než sedmdesáti letech. Ústy Alvarada na záznamníku se k politice zapomnění vyjadřují i autoři *Nepohodlných mrtvých*: *Tohle je lekce z moderní mexické historie číslo 27, kterou vám zdarma přináší Jesús María Alvarado. Začíná v okamžiku, kdy po triumfu v minulých volbách podepsala odstupující vláda PRI s nastupující vládou strany PAN pakt. Byl to dost směšný pakt, protože nikdy neskončil na papíře. Tajný pakt, který se týkal amnestie. Když mě necháš vládnout, celá historie bude zapomenuta, prohlašoval ten nikdy nesepsaný pakt. Nebylo třeba nic sepisovat, stačilo mrknutí oka, připomínky, narážky, záruky bez jistoty.*

Je-li protipovstaleckou strategií provádět neviditelnou špinavou válku a vylučovat z ní veřejnost, pak kontrastrategií povstalců, sociálních hnutí i občanské společnosti nesouhlasící s metodami vlády je takové praktiky zviditelňovat. Zbraní se stávají texty – texty, které sledují pozadí válek, propojení ekonomických a politických elit a hledají viníky, texty, které podávají svědectví válečných praktik historických a monitorují praktiky současné, texty, které analyzují logiku války a odhalují používané taktiky, texty, které jsou těžko smazatelnou pamětí. V Mexiku takové texty existují – píšou je jak kritičtí intelektuálové, kteří se účastnili sociálních bojů v roce 1968 či po něm, tak zapatisté. Příkladem jsou i *Nepohodlní mrtví*.

Odkouzlená realita

Nepohodlní mrtví dávají lekci všem, kteří věří, že o klíčových politických tématech rozhodují voliči hlasem ve volebních urnách. Jsou výsměchem ideálu demokracie v tom, že ukazují, jak v reálné podobě existuje. Kniha odhaluje neviditelné mechanismy fungování mexického politického systému, které jdou hluboko za volební rituál a sebeprezentaci voličům a světu. Čtenářům předkládá komplexitu demokracie coby politicko-ekonomického projektu, stopuje některé aktéry v tomto složitém spletenci vztahů a poodhaluje některé světem cirkulující metody správy politické opozice spojené se strategií války nízké intenzity. Ukazuje, jak se v neoliberalismu kloubí ekonomické zájmy s politickými a jak společnými silami pro sebe uzpůsobují stát, „jeho“ geografické teritorium, ale například i nevládní sektor. V Latinské Americe aktuální Plán Puebla-Panama, respektive Plán Mesoamerica na ekonomickou restrukturaci a modernizaci centrální Ameriky je v *Nepohodlných mrtvých* ilustrován příkladem připravované budoucnosti Lakandonské džungle: *Zedillo a Carabiasová mají své plány v Modrých horách. Nezisková organizace Carabiasové je pouze zástěrkou pro vydrancování živočišných druhů, které pak umisťují v různých částech světa, a to prostřednictvím mezinárodního černého trhu. Obchodování s papoušky ara, tapíry, opicemi a dalšími zvířaty, na která si teď nevzpomenu, to je jenom první krok. Ve skutečnosti připravují vstup velkých konsorcií, která jdou po dřevu, uranu a vodě.*

Chiapas je bohatým státem chudých lidí, na který si brousí zuby kdejaký nadnárodní kolos. O zásobách ropy, uranu, dřeva či vody se sice vědělo dlouhá léta, ale aktivní kroky k jejich vytěžení přišly relativně nedávno. Jenom zapatistické povstání plány zkomplikovalo a brzdí zájmy neoliberální politiky privatizace. Válka nízké viditelnosti v tomto směru není ryze politickým bojem státu proti terorismu na území, jež spravuje, ale absorbuje do sebe i neoliberální zájmy. Tuto rovinu poodhaluje Morales, kterého chytlo zapatistické komando Nikdo a předvedlo ho před autonomní komisi spravedlnosti: *Plán docílit privatizace těchto území, aby je bylo možné prodat. Nejdříve jsme měli přesídlit zdejší indiánská společenství. V plánu bylo vyprovokovat zde problém, který by ospravedlnil vojenskou okupaci celé zóny a její vyčištění od lidí. Náš plán, nevěřte totiž, že jsem v tom sám, byl vysadit tu drogy, a s touto záminkou sem poslat armádu, ale to nešlo, protože vy drogy zakazujete. Potom bylo v plánu, že vyvoláme lesní požáry, ale to taky nešlo kvůli zákonu na ochranu lesů. Potom bylo v plánu vyvolat konflikt mezi indiány… Měli jsme v plánu dát jim paramilitární výcvik, jako jsme to už udělali na severu Chiapasu a v Los Altos, a chtěli jsme je konfrontovat se zapatistickými vesnicemi, které se v zóně nacházejí, ale to se taky podělalo, protože vy jste se rozhodli tyhle komunity usadit jinde, a tak jste nám sebrali záminku. Těmihle kroky jste nám zhatili plány, a tak jsme museli udělat jiné.*

Otázka, která by mě s dočtením poslední stránky *Nepohodlných mrtvých* napadla, není, nakolik je kniha psaná podle reality. Přesto pro zvědavce: empirický kontext a reálie v textu předkládané se neliší v ničem od těch, které znám za téměř deset let studia mexického regionu. Naopak se mi do hlavy dere kouzlo neznámého, které je textem nabouráno, zviditelněno a vyplouvá na povrch. Jestliže Latinská Amerika je po literární stránce známá školou magického realismu, pak *Nepohodlní mrtví* přicházejí s jakýmsi odkouzlením reality fungování mexické demokracie a obnažením logiky neoliberální politiky státu a špinavé války proti politické opozici. Žánrem textu je detektivka – už jím samotným, založeným z principu na zapeklitosti, utajenosti, neviditelnosti a zdánlivé nerozpletitelnosti, text objasňuje ideologické pilíře protipovstalecké války nízké intenzity. Nehledě na to, že čtenáře pohltí, přestože pojednává o tématech jako neoliberalismus, stát, politicko-ekonomické elity, sociální hnutí či politika paměti, které zpracované v žánru politologického traktátu unudily k smrti již tisíce čtenářů.

Zapatisté pozorují, co není zjevné. Ukazují, že součástí reality, věcí i textů je neviditelnost, mlčení, tajemství, ticho, zapomnění, Nikdo. Rozumí nevyřčenému. Dostávám další lekci.

Bob Kuřík

Poznámky:

1) Hernández Navarro, Luís (2004): *The Global Zapatista Movement. Americas Programs*. Silver City, NM: Interhemispheric Resource Center.

2) Rovira, Guiomar (2009): *Zapatistas sin Fronteras. Las redes de solidaridad con Chiapas y el altermundismo*. México: Ediciones Era.

3) Olesen, Thomas (2005): *International Zapatismo*. London: Zed Books.

4) Wolf, Eric (1982): *Europe and People without History*. Berkeley: University of California Press.

5) Přeložil Přemysl Mácha v Mácha, Přemysl (2003): *Plamínek v horách, požár v nížině*. Brno: Slon.

6) Benjamin, Thomas (2000): A Time of Reconquest: History, the Maya Revival, and the Zapatista Rebellion in Chiapas. *The American Historical Review*, r. 105, č. 2, s. 417-450.

7) Benedict, Ruth (1946): *The Chrysanthemum and the Sword: Patterns of Japanese Culture*. Boston: Houghton Mifflin.

8) Tello Díaz, Carlos (2006 [1995]): *La Rebelión de las Cañadas*. D. F.: Booket.

9) Kontroverzní se stala i další jeho kniha *2 de julio* o sporných a podle některých zmanipulovaných prezidentských volbách v roce 2006.

10) Arquilla, John, Ronfeldt, David (2001): *Networks and netwars: the future of terror, crime, and militancy*. Santa Monica, Ca: RAND

Antisystémová revolta z Ji.hlavy

Ohlédnutí za Mezinárodním festivalem dokumentárních filmů

Ve dnech 23. až 28. října 2012 proběhl v Jihlavě 16. ročník Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů, kde se mimo jiné promítaly aktuální snímky o protestech zdola na různých místech světa.

Některé periodické akce se časem rozrostou, zbyrokratizují, funkcionářsky (moderně řečeno manažersky) zbytní a jejich samotný obsah začne být úměrně tomu kompromisní či znivelizovaný. Jihlavský festival má pracovní štáb hodný vojenského útvaru: desítky placených vedoucích, koordinátorů, asistentů, méně placených asistentů asistentů, zdarma pomáhajících elévů… Loga sponzorů velikosti hmyzu zabírají půl strany festivalového deníku (partnerů a sponzorů 16. ročníku bylo 116), oficiální hlásnou troubou je elitářský obrázkový magazín *Respekt*, který navíc hodnotí samostatnou soutěžní kategorii, na slavnostní zahájení festivalu se zvou zástupci politické strany. Přesto se obsah festivalu této dani za molocha neuzpůsobil tak docela. Bezmála dvě stovky dokumentů zahrnuly poměrně dost titulů o revoltě proti systému, tedy nejen proti tradičně tepanému totalitnímu systému, ale i proti tomu „demokratickému“ kapitalistickému. Ředitel festivalu to poněkud diplomaticky vysvětlil tím, že *„festival má věci komplikovat a nehledat jednoduchá řešení“*.

Faktem ovšem je, že politický aspekt festivalu zůstává pouze implicitní a tematizují ho jen masmédia, že se stále stejně opatrně vyzdvihuje „filmařská“ stránka vybraných dokumentů. (A člověk si pak mimoděk tohle taktizování uvědomuje znovu a znovu, když sleduje průběžné aktivity zdejších občanských iniciativ, které volají lidi do ulic kvůli protestům proti vládě, ale k žádné účinné akci je nepodněcují.) Na tenhle opatrný alibismus ale může naštěstí divák zapomenout při sledování dokumentárních filmů, které mu zprostředkovávají spontánní názory obyčejných lidí, co už mají dost

toho, jak se musí každý den konfrontovat s důsledky pohrdavého, cynického a vypočítavého mocenského postoje těch, kteří nám vládnou.

V Jihlavě byli na plátnech kin k vidění ruští anarchisté ze skupiny Vojna v dokumentu *Zítra* (Завтра) Andreje Grjazeva, kteří systematicky provokují režim výtvarně-gerilovými akcemi; dále řečtí demonstranti z Athén v květnu 2011, kdy se vzepřeli vládním ekonomickým opatřením i policejní brutalitě při jejich prosazování, v dokumentu *155 prodáno* (155 Sold) režiséra Giorgose Panteleakise; Islanďané při ojedinělém, vpravdě ostrovním (tj. utopickém) řešení dopadů globální krize ve filmu *Island, rok nula* (Islande, année zéro) režiséra Sigurdura Hallmara Magnússona; španělští indignados budující hnutí 15M i následné solidární sítě ve společenství založeném na rovnosti a vzájemné pomoci v odpovědi na bezohlednost politiků a bankéřů ve snímku *Miluji tě, potřebuji tě, respektuji tě* (Os quiero, os respeto, os necesito) režiséra Alexe Campose. Okupační stávku chorvatských studentů z jara 2009 známe z jejich *Okupační kuchařky* (která vyšla česky v Nakladatelství ČSAF v loňském roce) a teď byla příležitost doplnit si obraz jejího průběhu prostřednictvím dokumentu Igora Bezinoviće *Blokáda* (Blokada).

Tuzemská revolta byla v Jihlavě zastoupena například filmem *Občan K.* režiséra Michala Romea Dvořáka s dalším experimentem skupiny Ztohoven dráždící systém, který nás chce postavit do latě a udělat z nás pokorné ovce na základě našeho vlastního přesvědčení, že jsme pod neustálou neviditelnou kontrolou. Velkou pozornost vzbudila premiéra jednoho dílu nového dokumentárního cyklu ČT Český žurnál, který jeho tvůrci Vít Klusák a Filip Remunda nazvali *Svobodu pro Smetanu*. Tito režiséři nikdy nebyli konvenční a také tentokrát sami vstoupili do dokumentu, aby vlastní akcí spoluvytvářeli významové roviny filmové rekonstrukce příběhu člověka, který u nás svou rozvahou, názorovou konzistentností, přehledem a mravní integritou nemá obdoby. Další z dokumentů uvedených na festivalu, *161>88*, už známe z premiéry na Akčních dnech u příležitosti letošního 1. máje. Bilancování našeho soudobého antifašistického hnutí má na konci velké otazníky, a kdybychom chtěli být velkohubí, řekli bychom výzvy. Těžko lze totiž dnes a hlavně zítra stát stranou a nečinně přihlížet rostoucí xenofobii a fašismu.

Pokud jde o jihlavský festival, není pro nás zajímavé ani důležité, že se ho účastnily tři tisíce akreditovaných hostů (z toho 198 novinářů) nebo že absolutní součet diváků všech promítání činil 30 000. Podstatná byla možnost zhlédnout výše uvedené filmy.

připravila Dagmar Magincová

Vít Klusák o *Svobodě pro Smetanu*

Dá se vůbec natočit film o člověku, jako je Roman Smetana?

Myslím, že to není film *o* Romanovi, spíš film, který vznikl *s* Romanem. Není to totiž portrét člověka, spíš portrét postoje. A nebylo to lehké, protože Romanovi bylo to mediální překládání jeho vyhraněného postoje od začátku protivné a já mu to věřím, ačkoliv znám ty nakyslé komentáře, že se chtěl především „zviditelňovat“. To je vůbec zvláštní termín, kterým se jako bičem většinou práská kolem někoho, kdo se ozve, kdo na rozdíl od ostatních projeví nějakou česky nezvyklou iniciativu. Myslím, že kamera je Romanovi z duše protivná, je to typ přemýšlivého člověka, často mluvil o tom, že některé věci si promýšlí i hodiny. Ale čas v kameře se neúprosně valí ve vteřinách a jednou vyslovené se už špatně bere zpátky. Přes tuhle averzi si troufám tvrdit, že ve filmu působí autenticky, živě, jsou tam okamžiky, kdy jsem měl pocit, že ho to i baví.

Co pro vás Roman Smetana znamená?

Světlo.

Oddělujete osobní a profesní postoje?

S Filipem Remundou často zdůrazňujeme, že se pohybujeme v žánru „autorského dokumentu“, že nejsme zpravodajci. Abychom si mohli něco myslet a neschovávat to.

Roman Smetana je ve svých postojích a zásadách důsledný. Myslíte na to, když jste nucen tak jako my ostatní dělat ty každodenní kompromisy?

V Romanově příběhu je takový pozoruhodný zlom – on totiž zkraje na policii zapíral, že by ty reklamy pokreslil, a teprve když už to málem vypadalo, že celá ta kauza vyprchá do ztracena, tak se v něm něco rozvibrovalo a pustil se do boje. Od toho okamžiku už nezaváhal a je radost sledovat, jak pevně a argumentačně přesně si počíná. Bylo by skvělé, kdyby ten film takhle nepříjemnou otázku pokládal svým divákům: Dokázali byste být takhle pevní a jít si pro názor sednout na 100 dnů do vězení?

Antifa o *161>88*

Film 161>88 obsahuje silný apel na to, abychom nezapomínali na skryté i zjevné fašistické tendence ve společnosti. Pro jeho oficiální šíření to může představovat jistý hendikep. Nebo ne?

Bez toho apelu by ale pro nás film neměl smysl. Je to něco jiného než koukat na dokument o přírodě. Snažíme se nabídnout komplexní pohled na tyto problémy a samozřejmě nabízíme i svoji představu o tom, jak by se k nim mělo přistupovat. Pro někoho se tak může stát tento film něčím více než běžné dokumenty. V první fázi nad tím začne víc přemýšlet, v další, doufejme, i něco dělat.

Vyhraněnost filmu může způsobit, že bude pro spoustu lidí méně přijatelný. To ale pro něj může být také dobrá reklama. Když budou o filmu říkat někomu dalšímu „nesouhlasím s nimi“, je to určitě lepší než „nelíbil se mi“. Může to být i důvod, proč se nám podařilo dostat film třeba na festival v Jihlavě. S něčím takovým jsme původně moc nepočítali, protože i to „oficiální šíření“ vypadá jinak, než je běžné. Možná právě ta vyhraněnost způsobuje, že film vynikne mezi ostatními a dostane se tak mezi lidi, které jeho téma nemuselo předtím zajímat.

Jde o první dokument z prostředí antifašistického hnutí u nás?

Antifašistické hnutí si samozřejmě svoje aktivity někdy více a někdy méně dokumentovalo. K některým akcím tak vznikly delší reportážní videa, ale co se obsahu i šířky pohledu na tohle téma týče, je to určitě první takový dokument u nás. Podobné dokumenty z pohledu antifašistů vznikly v poslední době například v Rusku (*Antifascist Attitude*) nebo ve Francii (*Antifa: Chasseurs de Skins*) a dokumentují místní specifickou situaci. Ve střední Evropě se však jedná o první počin tohoto druhu a rozsahu.

Vznikal film stejně konspirativně jako například ruský dokument Zítra o skupině Vojna?

Během tvorby filmu jsme se dostali jednou do situace, kdy jsme museli opravdu „konspirovat“, abychom mohli natočit rozhovor s politologem Michalem Mazlem, který do té doby pracoval jako šéf odboru bezpečnostní politiky na ministerstvu vnitra. Protože stát mezi námi a neonacisty velké rozdíly nedělá, rozhodli jsme se na něj ušít boudu a tvrdit, že točíme studentský film. O tom, že točil vlastně s „extremisty“, se pak dozvěděl až několik dní před premiérou asi dva roky po natočení rozhovoru, ale vzal to dobře a dokonce se přišel na film podívat.

Kromě toho bylo složité mezi aktivními antifašisty hledat lidi, kteří by byli ochotni mluvit do kamery, protože ztráta anonymity může znamenat bezpečnostní riziko ať už v podobě násilí ze strany neonacistů nebo zvýšeného zájmu ze strany policie.

Pro jaké diváky jste film vytvořili? Určitě nejde jen o bilanci v rámci hnutí.

Původním záměrem bylo točit maximálně půlhodinové propagační video, které mělo nějakým způsobem mobilizovat lidi, kterým není jedno, co se kolem nás děje. Naše představa o tom, co vlastně chceme

natočit, se postupně hodně změnila a z toho původního záměru časem zbyla vlastně právě jen cílová skupina. Film jsme chtěli směřovat co nejvíce navenek a zaujmout tím, že ukážeme události a společenské jevy v souvislostech na historii novodobého antifašismu u nás. Vidíme tam obraz současného antifašistického hnutí, vidíme, co jsme dokázali i co jsme nedokázali, takže film diváky „z hnutí“ nutí k bilancování. Na druhou stranu právě proto, že si ty události osobně prožíváme, jsou zevnitř hnutí na film rozporuplné reakce. Každý si v tom hledá něco, co je pro něj osobně důležité, nebo si to pamatuje a logicky mu to tam chybí. Objevilo se kolem nás najednou několik desítek lidí, kteří tu situaci znají a mají každý úplně jinou představu o tom, jak by měl film vypadat. Na druhou stranu ale právě pro diváky, kteří sledují tohle dění okrajově nebo vůbec, je ten film i podle reakcí daleko hodnotnější, protože jim pomáhá vidět věci v kontextu. A z toho máme radost, protože oni jsou cílová skupina.

Společenská krize může vyústit v silné volání po autoritářském režimu, jehož základem je vždy nějaké kastování lidí. Jak vidíte potenciál antifašistického a obecně antiautoritářského hnutí u nás?

Ten potenciál je těžké hodnotit. Antifašistické aktivity jsou vždy reakcí na aktivity fašistů a stoupají na vlně v závěsu za nimi a stejně tak s opadajícím zájmem veřejnosti klesají. To je jeden jev, který platí pro to, co se u nás dělo za posledních dvacet let. Důležité pro nás je samozřejmě vytvářet vlastní aktivity nezávisle na tom, co dělají náckové, abychom z té vlny spolu s nimi nespadli a realizovali tak svoji představu o tom, jak by měla vypadat antiautoritářská společnost. Když sledujeme aktuální situaci v zemích jako Maďarsko nebo Řecko, kde zažívají fašistické strany vzestup, dostává problém nový rozměr, který vyžaduje celospolečenskou reakci a přesahuje to, s čím jsme se tady doteď museli potýkat. Při událostech jako rok staré nepokoje na Šluknovsku, kterými vlastně náš film končí, jsou pak vidět limity současného antifašistického hnutí. Už není potřeba se postavit jenom proti nějakému náckovi, ale proti předsudkům našich příbuzných, spolužáků nebo kolegů v práci, což je v mnoha ohledech daleko těžší a měl by to udělat každý z nás. To, že nad tímhle přemýšlíme a hledáme nové postupy, je samozřejmě předpoklad pro antifašistické aktivity v budoucnu, ale nejde teď říct, jak ta budoucnost může vypadat. Je ale jen na nás, jestli tu budoucnost budeme jenom sledovat, nebo se aktivně podílet na jejím vytváření.

Blokáda

Dokument *Blokáda* zachycuje třetí fázi boje chorvatských studentů za bezplatné školství a tvoří akční vizuální komplement k *Okupační kuchařce* (viz Nakladatelství ČSAF), která v průběhu tohoto boje vznikla jako manuál pro případné další protesty kdekoli jinde. Film lze vnímat nejméně ve dvou rovinách. Tou základní je samozřejmě samotné téma protestů, tedy boj proti komercializaci vzdělání, vysvětlený hned v jedné z úvodních scén snímku prostřednictvím debaty mezi protestujícími studenty a jedním z vyučujících. Ten má shodou okolností za východisko svého postoje neměnnost statu quo a respekt k vládní rétorice, což v důsledku znamená, že vůči studentům není schopen věcné argumentace, pouze frází typu „kvůli krizi máme rozpočtové škrty“, „já ani nevím, kdo jste“. Studenti jsou naopak zcela konkrétní, věcní a důslední jak v diskusi, tak v blokování výuky, aby mohli zahájit okupační stávku.

Od prvních záběrů sledujeme „všední“ i mezní chvíle neuvěřitelných 35 dní trvající studentské okupační stávky z dubna a května 2009 na filozofické fakultě v Záhřebu, která měla neopakovatelnou vnitřní dynamiku. S napětím tak očekáváme, jestli vedení fakulty stávku podpoří, jestli odbory překročí své obvyklé pozice dané kompromisním vyjednáváním s politiky, jestli studentům vydrží nadšení, odhodlání i jistota, s níž jednají. Tato jistota už odkazuje na další rovinu filmu, totiž na fungování nehierarchizovaného kolektivu stávkujících, založeného na rovnosti, transparentnosti a dobrovolnosti. Záběry ze studentských plén (ve srovnání se záběry z porad akademických pracovníků fakulty) ilustrují úspěšný pokus o přímou demokracii v praxi. Popírají oprávněnost zakořeněného elitářství, které funguje v mocenských strukturách, ale i mimo ně (snad u každého hospodského stolu, kde se probírá politika). Vyvrací i nabubřelé argumenty, tvrdící, že jen konečný úspěch protestu by měl být jeho hodnotícím měřítkem. V *Blokádě* jde o proces společného boje za společnou věc, boje, ve kterém se nikdo nechce zviditelňovat na úkor ostatních, kde je názorová různost přirozenou součástí kolektivního života. Studentské hnutí dokáže analyzovat jak arogantní přehlíživý postoj ministerstva, tak pragmatické či spíš pokrytecké politikaření vedení fakulty, stejně jako oportunní postoj odborů. Výsledek této analýzy je jednoznačný – boj nekončí, ani když je kolektivně rozhodnuto o ukončení okupační stávky. V závěrečné scéně filmu se studenti po šesti měsících vrací a blokováním výuky zahajují další vlnu okupační stávky.

Režisér Igor Bezinovič mluví o svých filmech jako o aktivistických dokumentech, a zjevně proto se znovu a znovu vrací tam, kde se aktivismus projevuje kolektivní formou. Je to pro něj zcela přirozené vyústění postoje člověka, který se rozhodne dát veřejně najevo svůj názor. *„Myslím, že to je prostě určitá forma kolektivního působení, které je důležité pro změnu politické situace, ale současně je částí tvého života, a tak jestli jsi ze své přirozenosti nakloněný nějakému politickému protestu, budeš protestovat na politickém protestu nebo i bez něj,“* komentoval už vznik svého předchozího snímku *Setkání*, mapujícího protesty chorvatských zemědělců, k nimž se také připojili studenti. Bezinovič navíc vychází z prostého faktu, že je třeba zprostředkovat boj neprivilegovaných, protože nikdo jiný (tj. mocí kontrolovaná média) to neudělá. *Blokádou* skvěle vysvětlil jak motivy protestů, tak jejich účinnou formu.

Kapitalismus je organizovaný zločin

aneb Proč nemají volby smysl

Proč anarchisté odmítají volby, je poměrně známé a pochopitelné. Nechci se tentokrát vracet k věcem již mnohokrát vyřčeným a bohužel stále platným. Slogan „Kdyby volby mohly něco změnit, už dávno by je zakázali" dostatečně vyjadřuje, jaký postoj většina antiautoritářského hnutí k této vábničce parlamentní demokracie má.

Pojďme se tentokrát podívat na jeden z mechanismů, který je nedílnou součástí tohoto „svobodného" systému. Na začátku si trochu vysvětleme pojmy. Tak například kdo je to lobbista. Lobbista je osoba prosazující vlastní zájem, či zájem skupiny činitelů, kteří disponují pravomocemi a kompetencemi státní moci a jejích subjektů v hospodářských, kulturních, politických, společenských, ale i privátních a dalších oblastech života.

Tito lidé jsou nedílnou součástí naprosté většiny všech současných politicko-ekonomických systémů na celém světě. V některých zemích je dokonce tato „činnost" oficiální pracovní náplní. Prosazování zájmů jednotlivců či skupin v politických a ekonomických oblastech je považováno za jednu z legitimních metod ovlivňování řízení států.

Možná se ptáte, jak je to možné? Naprostá většina politických stran je přece pevně spojena penězovody se svými chlebodárci a je povinována prosazováním jejich zájmů.

No není to zas až tak jednoduché. Samozřejmě, že politické strany jsou řízeny různými vlivnými skupinami. Jejich vazby jsou ovšem většinou na bázi nepřímé kooperace. Pokud se naskytne možnost pro politickou stranu či její část posílit své možnosti podporou nějaké silnější skupiny, lehce zapomene na loajalitu a své staré chlebodárce hodí přes palubu. Je to logické a funguje to i přesně naopak. Pokud se pro určitou „skupinu" stane politická strana neperspektivní a její služby neodpovídají jejím představám, dopadne stejně. Navíc je tu i nemalé množství těch, kteří mají na prvním místě svoji vlastní peněženku.

No a lobbisté, to jsou takoví „podomní prodejci", kteří na jedné straně připomínají, komu by měli být politici zavázaní, čí zájmy prosazovat, a na druhé straně se snaží chytit pár dušiček z konkurenčních „part". Připadá vám to až dětsky jednoduché? Je to jednoduché. Většině těchto mocensko-ekonomických skupin se dokonce vyplácí připravovat si půdu pro potencionální změnu „koně" a podporuje i strany, které jsou v protikladu k jejich hlavní „politické" síle. Pokusy o vytvoření stran na jedno použití jsme už také viděli a zřejmě se v různých variantách budou objevovat i dál.

Je důležité si uvědomit i to, že tyto skupiny nejsou žádným tajným spolkem ve stylu NWO a podobných bludů. Vznikají a zanikají. Různě se prolínají, bojují mezi sebou navzájem. Někdy se dokonce stane, že jejich vlastní „koníci" se splaší a začnou kopat i do nich. Je to poměrně chaotický mechanismus, kde jediným pravidlem je zisk. Podívejme se na situaci v našem regionu. Důvody důchodové reformy, restituce církevního majetku atd. jasně ukazují, o co jde.

Možná, pokud by se ČSSD nebála přivřít oči nad vyvedením peněz z důchodového fondu do soukromých rukou, byly by na podzim předčasné volby. To by ovšem mohlo v dalších volbách stát veliký odliv voličů, a tím i potencionální podpory od těch vzadu. Tak musí chvilku počkat, až bude proces vyvedení peněz v nezvratném bodu. Potom ty dvě party, které nyní stojí za současnou vládou a jsou „otrávené" ze svých neshod a nákladů na udržení všeho pohromadě, přestanou mít ten velký důvod. Možná nás v roce 2013 čekají předčasné volby. Lidé budou moct změnit jednu jedinou věc. A to komu a kolik přihrají peněz.

Rubriku „Vidíme to jinak" připravuje skupina Voice of Anarchopacifism (VAP). VAP je volná komunita hlásící se k ideám anarchismu a antiautoritářství. Nemá žádná pevně daná názorová „minima" a veškeré ideologické základy jsou vytvářeny názorovými průsečíky jejích členů a spolupracovníků. Odmítá násilí jako programový prostředek společenské změny. Většinu idejí čerpá z anarchopacifismu a ostatních anarchistických směrů. Snaží se podporovat veškeré aktivity, které považuje za přínosné a vedoucí ke společnosti založené na svobodě a rovnosti.

Kampaň „Jsi člověk" se chce zaměřit na bezpečnostní složky

Před koncem roku 2012 připravili ke spuštění naši „bratři a sestry" z „Páté kolony" novou kampaň zaměřenou na příslušníky policie a ostatních bezpečnostních sborů. Kampaň se má nést v duchu anarchopacifistického hesla „Nenávidím policii, ne policisty" a jejím cílem je oslovení těch, kteří budou ochotni naslouchat a komunikovat. Bude vedena naprosto nekonfrontační formou.

Pomocí letáků a ostatních propagačních materiálů (případně i akcí) chtějí naši aktivisté a aktivistky bojovat nejen s falešnými představami vštěpovanými policistům establishmentem o anarchistech a antiautoritářích, ale i s jejich častým sociálním odtržením.

Je to každopádně velice zajímavá myšlenka. Nechme se překvapit, jak na ni budou reagovat nejenom policisté, ale i jejich velitelé.

Materiály ke kampani „Jsi člověk" najdete na naší níže uvedené webové stránce.

Ke komunikaci ohledně kampaně lze použít e-mailový kontakt: jsesclovek@safe-mail.net

VOICEOFANARCHOPACIFISM.NOBLOGS.ORG

Bojkot voleb jako rezignace, nebo politický postoj?

Tak nám skončily krajské volby. Politici se znovu, jako pokaždé, shodnou snad jen na jednom: „Lidé jsou znechuceni úrovní politické kultury v naší zemi." Jedni obviňují druhé, kdo, kde a jak očernil tu údajnou politickou úroveň. Nechápavě kroutí hlavami, proč se lidé dobrovolně zbavují možnosti ovlivnit politické a ekonomické směrování státu. Jistě je zarážející, pokud více než 60 % oprávněných voličů nepovažuje za důležité účastnit se této „laciné show".

Těžko říct, jestli tomu sami věří, nebo se jedná spíše o zbožné přání. Bezesporu je mnoho těch, co nejdou k volbám opravdu proto, že nenajdou žádnou stranu, s níž by se dokázali ztotožnit. A považovali by ji za svého reprezentanta v parlamentním cirkuse. Dále tu je ovšem nemálo těch, které politika vůbec nezajímá, a nemají žádný jednoznačný názor na to, kam by se měla ubírat. Další, nikoliv zanedbatelnou skupinou jsou ti, kdo volby odmítají z principu. Jistě to nejsou všichni anarchisté odmítající stát a volby už ze samotné podstaty. Jsou to lidé, co pochopili absurditu zastupitelské, parlamentní demokracie. Mnohdy nedokážou přesně pojmenovat, jak vše vnímají, ale ve své podstatě odmítají být účastni tohoto novověkého podvodu prezentujícího se jako „vláda lidu". Poznali, jak minimální dopad má na jejich životy barva vlajky nad Strakovkou, Hradem nebo krajskými úřady. Prvotním impulzem může být i ta údajná znechucenost. Podceňovat ovšem inteligenci lidí podle tohoto zjednodušujícího vzorce je trochu naivní.

Vše lze vykládat i trochu jinak, než jako pouhé znechucení politickým marasmem. Je to vzkaz. Vzkaz, že lidé nechtějí být mlčícími otroky, co dostanou jednou za pár let možnost zvolit barvu kápě svého kata. Nechtějí být ovce rozhodující pouze o tom, zda jim vlnu začnou stříhat z pravé či levé strany. Možná je to vzkaz: „Tuhle hru na svobodu s vámi už nehrajeme." Zatím se můžou dál chlácholit lodivodové dávno se potápějící lodi nezájmem a otráveností. Zatím ještě můžou. Nevolit je totiž jenom první krok a dozajista po něm přijdou další.

A3

je projekt nástěnných novin, které každý měsíc vydává Československá anarchistická federace (ČSAF) a vylepují ho její členové a členky. Přidat se však může každý, kdo má zájem a rád by šířil *A3* ve svém okolí. Každé nové číslo je ihned k dispozici ke stažení v tiskové podobě na stránce www.csaf.cz nebo si o něj můžete napsat na e-mail: csaf@csaf.cz.

A3 – Říjen 2012

Fašisté nastupují, když kapitálu teče do bot

Když se kapitalistický systém cítí v úzkých, dává volnou ruku fašistickým silám. Současné Řecko je toho ukázkovým příkladem.

Když ve dvacátých a třicátých letech 20. století sílilo dělnické hnutí a když posléze navíc prožíval kapitalistický systém svou velkou krizi, uvolnil se průchod fašistickým silám. Jejich hlavní přínos pro kapitál byl v rozvracení jednoty pracující třídy, rozbíjení levicových schůzí a demonstrací a přesměrování pozornosti od jeho držitelů k náhradním obětním beránkům, jimiž se zpravidla stávaly menšiny, které neměly tolik síly, aby se dokázaly samy bránit.

Stejný recept můžeme pozorovat i dnes. U nás již nějakou dobu sledujeme snahu politiků odklánět pozornost od sebe a svých chlebodárců k jakýmsi „nepřizpůsobivým", pobíračům sociálních dávek apod. Není třeba být příliš bystrý, aby bylo jasné, že oněmi obětními beránky mají být zejména Romové. Anticiganismus se stává normou, je politickou scénou když ne nepřímo podporován, tedy alespoň tolerován… samozřejmě v takových mezích, aby nedocházelo k závažnějším excesům typu násilných pogromů a upalovaných dětí. Nikde není ale záruka, že ani tato křehká hranice nepadne, tak jako se to dělo v minulém století.

Když je kapitalismus v dobré kondici a daří se mu lidi udržovat cukrem, tzn. utáhnout je na vějičku spotřebního konzumu, drží fašistické snahy při zdi a občas proti nim i zasáhne. Když však už konzumní pozlátko nefunguje, protože lidé přicházejí o práci, jsou chyceni do dluhových pastí, převrátí každou minci třikrát v ruce, než ji vydají, může se stát, že lidé s takovým stavem začnou být nespokojení. Může se stát, že si položí otázku, proč jich většina v době krize chudne a padá ke dnu, když ti nahoře mezitím bohatnou. Může se stát, že se jim to nebude líbit, že začnou protestovat a vyjdou do ulic. Může se stát, že budou chtít spravedlivé rozdělení bohatství a konec systému, který je založen na vykořisťování, nadvládě a sociální nerovnosti.

A právě taková situace je pro ty nahoře velkým nebezpečím. Kdyby byly naplněny oprávněné požadavky lidí, znamenalo by to totiž jejich konec – nikoliv konec fyzický, ale jejich konec jakožto třídy, která žije na úkor zbytku společnosti. V Česku se zas tolik bát nemusí. Jakýkoliv odpor je tu zatím veden jen do té míry, aby se nakonec žádné změny nedosáhlo.

Jiná situace je ale například v Řecku, které bylo krizí zasaženo nejvíce. Tady se opakovaně konají masové generální stávky a obrovské odborářské demonstrace, které zpravidla vyústí v boje s policií. Ve volbách získala velký vliv nová levicová strana, proti níž vytvořily koalici všechny zbývající politické síly, které se až dosud podílely na zkorumpovaném vládnutí a vládnou dál. Novým fenoménem je vstup neonacistů ze strany Zlatý úsvit do parlamentu. Ty podle zjištění novinářů volilo kolem padesáti procent příslušníků policejního sboru. Mnohokrát již byla prokázána spolupráce neonacistů a policie při napadání odborářských demonstrací či při útocích na imigranty – a jejím důsledkem jsou mimo jiné i oběti na životech napadených. Někteří policisté se účastní bojůvek Zlatého úsvitu a společně s ostatními fašisty demolují na tržnicích stánky, které patří neřeckým prodejcům. Vztek je oficiálními místy ruku v ruce s neonacisty směrován na přistěhovalce, tzn. na ty nejuboženější a nejbezbrannější v celé zemi, zatímco banky nerušeně profitují.

Fašismus je Pandořina skříňka, kterou kapitalismus otvírá vždy, když už postrádá jakýkoliv náznak své falešné legitimity a hrozí mu odmítnutí od těch, kteří tvoří svou prací jeho zisky. Aby se privilegovaní udrželi u moci, potřebují rozeštvat lidi mezi sebou, najít pro ně zástupné terče jejich frustrace a naštvanosti, potřebují co nejprimitivnější sílu, která ovládne ulice a nažene ostatním strach. Viděli jsme to v mnoha zemích před 2. světovou válkou a můžeme to pozorovat i dnes právě v Řecku.

Fašismus je pouze jednou z forem kapitalismu. Jsou založené na nerovnosti a útlaku. Nedovolme jim, aby určovaly naše životy. Hledejme naopak cesty k rostoucí vzájemné solidaritě, rovnosti a spolupráci. Držme se hodnot, kterým je cizí nenávist a diskriminace. Mysleme svými vlastními hlavami a nenechme se svazovat hloupými předsudky a rasismem, které ještě nikdy k ničemu dobrému nevedly.

A3 – Listopad 2012

Jídlo místo zbraní Solidární pomoc zdola

Na kongresu vládnoucí ODS si politici této strany nechápavě kladli otázku, proč lidé současnou vládu tak nenávidí. Skutečnou odpověď samozřejmě nenašli, jelikož o potřebách a problémech obyčejných lidí nic nevědí.

Vždyť oni těm nevděčníkům dávají přece jen to nejlepší – poplatky ve zdravotnictví, školné, vyšší daně, lepší možnost být propuštěn, nucené práce pro nezaměstnané, možnost déle pracovat díky vyšší věkové hranici pro odchod do důchodu a v podobném sledu by se dalo pokračovat. Vláda, která nepokrytě hájí zájmy těch nahoře, nemůže čekat lásku a vděk těch dole. I když stále se najde dost takových, kteří se nechají rádi poděsit vypelichaným strašákem komunismu, nebo si nechají nakukat, že za všechno mohou jacísi nepřizpůsobiví či imigranti, a ve prospěch vládních stran vhodí lístek do urny. Komu není rady, tomu není pomoci.

O kvalitách vládní politiky mimo jiné vypovídá rostoucí počet lidí, kteří se ocitají na ulici. Někteří si za to možná mohou částečně sami, ale narůstá hrozivě počet těch, kteří mají prostě smůlu, že jsou natolik chudí, že je v sešupu na úplné dno už nic nezastaví. Naopak se najde množství těch, od lichvářů po exekutory, kteří jim pád pomohou ještě urychlit.

V časech, kdy převládla kapitalistická ideologie bezohledného individualismu, se nachází čím dál tím víc lidí bez pomoci, a to i vlastních rodin. Nejsmutnějším příkladem jsou opuštění staří lidé, kteří šetří na jídle a přes zimu i na topení, aby vyšli z důchodu, který se pravicovým politikům zdá ještě dost velký na to, aby se z něj dalo něco škrtnout či aby se přihodil nějaký poplatek, který by z něj něco ukrojil, pokud možno do soukromých rukou.

Kdyby se úspěch vlád měřil počtem umrzlých lidí, byla by dnešní vláda v poválečných dějinách bezesporu tou nejúspěšnější. Další zima je před námi a můžeme jen doufat, že bude co nejmírnější. Pravicová vláda lidem bez přístřeší pomáhat nebude. Každý si má přece pomoci sám, vždyť i oni si pomohli ke slušnému živobytí tak, jak se to obvykle „poctivě pracujícím" politikům stává.

Je třeba si uvědomit, čí zájmy vláda hájí, a pak pochopíme, jak marné je volání a prosby, aby se věnovala lidem chytajícím se do pasti chudoby, z níž nebývá cesty zpět. Vždyť je to právě ona, kdo tuto past pomáhá líčit. Možná, že by ale nebylo od věci vzít si k srdci, že si musíme pomoci sami. Ale ne tak, jak to hlásá pravičácká ideologie: každý sám za sebe a proti druhým. Naopak. Měli bychom si pomoci sami, ale vzájemně a na principu solidarity.

To si vzala za své například iniciativa „Jídlo místo zbraní" (Food not Bombs), která vznikla v 80. letech ve Spojených státech. Jde o samosprávné kolektivy, které se organizují na anarchistických principech (tzn. všichni jsou si rovni, nejsou tu žádní předsedové a všichni pracují a rozhodují společně) a jejichž hlavní aktivitou je poskytovat jídlo lidem bez domova či v jiné sociální nouzi. Nejde ale o žádnou charitu, která je často neosobním projevem nadřazené shovívavosti těch dobře situovaných. Jedná se o přímou solidární pomoc od lidí, kteří na tom nejsou často o mnoho lépe. Suroviny na přípravu jídla se shání, kde se dá – zelenina, která by jinak přišla vniveč, produkty ilegálních zahrádek, potraviny zakoupené z výtěžku benefičního koncertu…

Původní myšlenkou iniciativy „Jídlo místo zbraní“, která je aktuální i dnes, je v praxi ukázat, že zatímco se na jedné straně vynakládají miliardy na zbrojení a v západním světě se neskutečným způsobem plýtvá potravinami, existuje na straně druhé množství lidí, kteří nemají domov a občas ani co do úst. Tento stav vyhovuje zase jen těm, kteří na něm vydělávají, a kapitalismus, v kterém jsme nuceni žít, je založen právě na vytváření zisku, a to velmi často nejen na úkor všech ostatních, ale i celé společnosti a přírody.

Aktivisty a aktivistky z kolektivů „Jídlo místo zbraní“ můžete potkat v předem určené dny (zpravidla neděle) například v Praze, Plzni, Brně, Ostravě, Hradci Králové, Jihlavě, Kolíně, Děčíně či v Karlových Varech. Jste-li rozhořčeni kvůli stávajícímu systému a je-li vám sympatická myšlenka aktivní solidární pomoci, přidejte se (food-not-bombs.cz) nebo založte s přáteli vlastní kolektiv. Máte-li hlad, chybí-li vám prostředky nebo jste jen zvědaví, přijďte se najíst.

Naší zbraní je solidarita!

A3 – prosinec 2012

Slova nestačí
Ohlédnutí za 17. listopadem

Letošní den „boje za svobodu a demokracii“ se nesl v trochu jiném duchu, než tomu bylo v dřívějších letech. Tisíce lidí v několika městech ČR vyšly do ulic, aby vyjádřily odpor proti neoliberální vládě škrtů, korupce a osekávání sociálních práv. Na Václavském náměstí v Praze se sešlo na 20 000 naštvaných občanů, kteří se pustili na Národní třídu a část z nich pokračovala i na Pražský hrad. Uskutečnilo se i několik akcí na podporu politického vězně Romana Smetany.

Elity nesly samozřejmě takové projevy veřejného odporu s nelibostí. Ti, proti nimž byl hněv občanů namířen, si hned začali stěžovat na nehoráznost protestů a drzost organizátorů. „Oblíbený“ ministr financí Kalousek dokonce naznačil, že jediná alternativa k současné diktatuře kapitálu může spočívat jen v „demokratickém centralismu“, tedy v tom, co je typické pro bolševické režimy. Zkrátka, pokud reakce elit shrneme, dojdeme k několika závěrům. Protestující jsou naivní snílci a jak se vyjádřil prezident Klaus, vyřvávají, ale nemají žádnou zodpovědnost. A navíc tento památný den hrubě zneužili.

Pojďme si nyní tuto kritiku rozebrat. Prý jsme naivní. Je tedy naivitou požadovat systémovou změnu ve chvíli, kdy čelíme nezaměstnanosti, prekarizované práci, životu od výplaty k výplatě a stále víc lidí se propadá do smrtelné spirály dluhů a chudoby? Nikoli. Tohle považujeme za zcela realistický postoj vycházející z elementární analýzy našeho postavení a našich zájmů coby vrstvy neprivilegovaných. Za naivní naopak považujeme přesvědčení, že jen ekonomický růst přinese spásu, privatizace a zpoplatnění školství a zdravotnictví způsobí jejich zkvalitnění. Nehledě na samu esenci naivity – že lze vybudovat jakýsi kapitalismus s lidskou tváří. Tu však nepřisuzujeme vrcholným politikům, ti dávno ví, že takový systém není ani možný, ani žádoucí.

Rovněž prý nejsme zodpovědní. Je tedy nezodpovědností snažit se svrhnout režim, který svým způsobem pošlapává základní lidská práva nemajetných (např. na bydlení, na zdravotní péči, na vzdělání...) a bere lidem nárok na důstojný život? To asi těžko. Zodpovědnost mají mít ti, kteří nesou následky svých rozhodnutí. Žijeme ale v době, kdy elity, které rozhodují, nemají žádnou odpovědnost a důsledky si vyžírají obyčejní lidé. Když dojde k ekologické havárii, budou to právě obyčejní lidé, kteří pocítí její dopad a odnese to jejich zdraví – zatímco elity si klidně mohou dovolit týdenní dovolenou v Karibiku, než se následky havárie odklidí. Když dojde k ekonomickému kolapsu, budou to zase obyčejní lidé, kteří budou hladovět, zatímco elity si budou užívat svého bohatství nasysleného v daňových rájích.

A3 ANARCHISTICKÝ MĚSÍČNÍK
ČÍSLO 51 PROSINEC 2012
Slova nestačí
Ohlédnutí za 17. listopadem
Letošní den „boje za svobodu a demokracii“ se nesl v trochu jiném duchu, než tomu bylo v dřívějších letech. Tisíce lidí v několika městech ČR vyšly do ulic, aby vyjádřily odpor proti neoliberální vládě škrtů, korupce a osekávání sociálních práv. Na Václavském náměstí v Praze se sešlo na 20 000 naštvaných občanů, kteří se pustili na Národní třídu a část z nich pokračovala i na Pražský hrad. Uskutečnilo se i několik akcí na podporu politického vězně Romana Smetany.
Elity nesly samozřejmě takové projevy veřejného odporu s nelibostí. Ti, proti nimž byl hněv občanů namířen, si hned začali stěžovat na nehoráznost protestů a drzost organizátorů. Ministr financí Kalousek dokonce naznačil, že jediná alternativa k současné diktatuře kapitálu může spočívat jen v „demokratickém centralismu“, tedy v tom, co je typické pro bolševické režimy. Zkrátka, pokud reakce elit shrneme, dojdeme k několika závěrům. Protestující jsou naivní snílci a jak se vyjádřil prezident Klaus, vyřvávají, ale nemají žádnou zodpovědnost. A navíc tento památný den hrubě zneužili.
Pojďme si nyní tuto kritiku rozebrat. Prý jsme naivní. Je tedy naivitou požadovat systémovou změnu ve chvíli, kdy čelíme nezaměstnanosti, prekarizované práci, životu od výplaty k výplatě a stále víc lidí se propadá do smrtelné spirály dluhů a chudoby? Nikoli. Tohle považujeme za zcela realistický postoj vycházející z elementární analýzy našeho postavení a našich zájmů coby vrstvy neprivilegovaných. Za naivní naopak považujeme přesvědčení, že jen ekonomický růst přinese spásu, privatizace a zpoplatnění školství a zdravotnictví způsobí jejich zkvalitnění. Nehledě na samu esenci naivity – že lze vybudovat jakýsi kapitalismus s lidskou tváří. Tu však nepřisuzujeme vrcholným politikům, ti dávno ví, že takový systém není ani možný, ani žádoucí.
Rovněž prý nejsme zodpovědní. Je tedy nezodpovědností snažit se svrhnout režim, který svým způsobem pošlapává základní lidská práva nemajetných (např. na bydlení, na zdravotní péči, na vzdělání...) a bere lidem nárok na důstojný život? To asi těžko. Zodpovědnost mají mít ti, kteří nesou následky svých rozhodnutí. Žijeme ale v době, kdy elity, které rozhodují, nemají žádnou odpovědnost a důsledky si vyžírají obyčejní lidé. Když dojde k ekologické havárii, budou to právě obyčejní lidé, kteří pocítí její dopad a odnese to jejich zdraví – zatímco elity si klidně mohou dovolit týdenní dovolenou v Karibiku, než se následky havárie odklidí. Když dojde k ekonomickému kolapsu, budou to zase obyčejní lidé, kteří budou hladovět, zatímco elity si budou užívat svého bohatství nasysleného v daňových rájích.
A konečně poslední argument – prý jsme zneužili svátek 17. listopadu. Zaprvé, na vyjádření vlastního názoru má kdokoli z nás nárok kdykoli. Zvlášť když dialog obyčejných lidí s jejich politickou reprezentací reálně neexistuje. Zadruhé, to boj zdola za svobodu a demokracii byl zneužit k prázdnému zformalizování v podobě státního svátku. A zatřetí (pokud bychom na podivnou logiku mocných přistoupili), protivládních demonstrací se dnes účastní také řada těch, kteří vyšli před třiadvaceti lety do ulic, aby dali poslední ránu trouchnivějícímu bolševickému režimu. Tehdy bojovali za svobodu slova, dnes se snaží tuto svobodu využít v boji za sociální jistoty, demokratický podíl na rozhodování a za sociálně spravedlivou společnost. Jenže, jak je vidět, slova nestačí. **Ke slovům jsou elity hluché a dál hrají svou hru, jejímž cílem není nic jiného než stupňování vlastní moci a zisků na úkor zbytku společnosti.**
VYDALO: Nakladatelství Československé anarchistické federace (ČSAF) www.csaf.cz / csaf@csaf.cz

A konečně poslední argument – prý jsme zneužili svátek 17. listopadu. Zaprvé, na vyjádření vlastního názoru má kdokoli z nás nárok kdykoli. Zvlášť když dialog obyčejných lidí s jejich politickou reprezentací reálně neexistuje. Zadruhé, to boj zdola za svobodu a demokracii byl zneužit k prázdnému zformalizování v podobě státního svátku. A zatřetí (pokud bychom na podivnou logiku mocných přistoupili), protivládních demonstrací se dnes účastní také řada těch, kteří vyšli před třiadvaceti lety do ulic, aby dali poslední ránu trouchnivějícímu bolševickému režimu. Tehdy bojovali za svobodu slova, dnes se snaží tuto svobodu využít v boji za sociální jistoty, demokratický podíl na rozhodování a za sociálně spravedlivou společnost. Jenže, jak je vidět, slova nestačí. Ke slovům jsou elity hluché a dál hrají svou hru, jejímž cílem není nic jiného než stupňování vlastní moci a zisků na úkor zbytku společnosti.

Recenze

Přehled tiskovin vydaných (nejen) v rámci antiautoritářského hnutí od uzávěrky předešlého čísla Existence: publikace Nakladatelství ČSAF, regionální zpravodaje, informační listy autonomních center, časopisy, ziny, knihy, brožury...

Klíčení č. 4/2012

V druhé polovině listopadu vyšlo další číslo *Klíčení*, časopisu od dětí, který vydává Československá anarchistická federace.

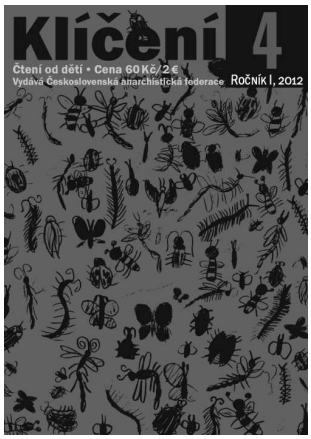

Ve 4. čísle *Klíčení* najdeme hned na úvod dva rozhovory (jeden fiktivní a jeden skutečný), které mají víc společného, než by se na první pohled zdálo. Stejně jako další texty v tomhle čísle totiž spojují naše zkušenosti a poučení, která si z nich odnášíme: může nás přepadat pocit marnosti nad nespravedlností („Žebračka“) a bezohledností druhých („Dvě zrnka bobu“), hlavně těch mocných („Čaj u Tomáše Bati“)… Anebo se můžeme rozhodnout něco proti tomu aktivně dělat – bránit přírodu („Vyhazovat věci je špatné“, „Ze starého nové“), bránit lidi, které chtějí mocní umlčet („Mohu jít za bránou“), bránit ty, které mocní zneužívají („Sociální fotografie“), dělat a říkat to, co je z hlediska obyčejného člověka legitimní, i když nás za to chtějí mocní trestat („Squatting“, „Riot Folk Collective“). Pak nám bude mnohem líp a budeme mít tu správnou náladu na vzpomínání („Šetrhend“), snění („Hvězdy“, „Tři přání“), pohádky („Eskymácké pohádky“, „Závojnatka u moře“) i dobrodružství („Hra na diamantové zdraví“).

A samozřejmě nechybí básničky, omalovánky či další komiksový příběh oblíbeného Hrocha Buřiče.

(40 barevných stran formátu A4, cena 60 Kč)

Časopis si můžete objednat na e-mailu kliceni@csaf.cz. Kdo by měl zájem časopis distribuovat, ať se ozve na e-mailu distro@csaf.cz. Distribuční místa, kde můžete časopis zakoupit, jsou shodná s těmi, na kterých je k dostání *Existence*.

-kl-

Zdola č. 6

Šesté vydání zpravodaje *Zdola* se tentokrát věnuje tématu „národ“ a výjimečně obsahuje šest stran namísto tradičních čtyř. Podzimní události si ho víceméně vyžádaly, ať máme na mysli chystané akce antiautoritářské scény nebo senátní a krajské volby.

Proč bylo zvoleno tolikrát diskutované téma? S postupující vleklou krizí a útoky na důstojnost obyčejných lidí se objevují různé skupiny a politické strany volající po změnách. Není divu. I hrdý nevzdělanec si uvědomuje, že naše životy nejsou v dobrých rukou. A tak jsme podrobeni reformám ve prospěch byznysu, doplácíme na korupci a do kapsy máme hloub a hloub. Těžko lze věřit v dobré úmysly například Andreje Babiše nebo současných reprezentantů Holešovské výzvy. Kosmetické změny, které navrhují, neumožní společnosti kontrolovat ani tvořit politickou moc. Umožní ji kontrolovat pouze jim samým. Tématem „národ“ se *Zdola* zabývá z jednoduchých důvodů. Mnohá nová uskupení volají a budou volat po obraně, utužení a vytvoření domnělých společných národních zájmů. Jako milovníci svobody anarchisté varují, že skrze údajné národ-

ní zájmy cesta k emancipaci, svobodě ani důstojnému životu nevede. Naopak. Společné národní zájmy vytvářejí falešnou iluzi vzájemnosti s těmi, kteří stojí za naší bídnou situací.

Ve čtyřech tematických textech je objasněn původ národních států, k čemu tyto státy slouží, kdo je řídí a jak je tato moc udržována při životě. Obsah prvního článku přibližuje samotný nadpis „Potřebují pokorný lid, potřebují národ“. Text mimo jiné zdůrazňuje, že *„národ není původcem státu, ale jeho produktem“* a že elity, které ideologii národa živí, vidí v národě synonymum státu. Stát je *„ochrankou bohatých“* nebo chcete-li *„vysavačem v rukou společenských parazitů“*, tak lze stručně vyjádřit obsah dalšího textu, který se jmenuje „Úloha národního státu“. Třetí text s názvem „Kdo a jak řídí národ“ míří na ty, kterým stát slouží. Zároveň rozebírá mocenské pilíře, které brání pozitivním reformám, respektive vyžadují změnu prostřednictvím revoluce. Poslední tematický text se jmenuje „Boháči zbožňují rasismus“, ale věnuje se diskriminační politice komplexně, včetně sexismu, homofobie a dalších předsudků. Z diskriminační politiky těží pouze bohatí. Dokonce i bílý dělník přijetím rasistických předsudků sám sobě kope hrob. Boj proti diskriminaci musí být sváděn tady a teď. Pokud bychom ho odkládali na porevoluční dobu, pravděpodobně bychom se jí nikdy nedočkali. Ve *Zdola* opět najdete několik zpráv a anotace tiskovin Československé anarchistické federace.

Zdola č. 6 je ke stažení na www.csaf.cz/casopisy/zdola2012-06.pdf. Můžete si ho zdarma stáhnout, vytisknout a šířit za benefiční cenu nebo si o něj napsat na e-mail csaf@csaf.cz.

-tk-

Po přečtení zrecyklujte... č. 7

Po letní odmlce vyšlo sedmé číslo olomouckého infolistu *Po přečtení zrecyklujte…* I toto číslo se zaměřilo na klasická olomoucká témata: politického vězně Romana Smetanu a lokální antiautoritářské hnutí.

Zpravodaj tentokrát začíná rozhovorem s členem olomouckého kolektivu „Pravá míra“, který vnesl mezi místní aktivisty a aktivistky poměrně svěží vítr. Doufejme, že tento svěží vítr přinese kýžené oživení místního dění a inspiruje další lidi k přímé akci.

Proběhly krajské a senátní volby a za dveřmi jsou ty prezidentské. Zda má či nemá smysl se jich účastnit, může napovědět další text, který je zaměřen na protivolební akce a pozměňování propagandy politických stran. Dál v čísle naleznete dvě krátké inspirující zprávy: jednu o nepovedeném mítinku Dělnické strany v České Třebové a druhou o Bezpeněžní zóně, která se poprvé konala v Plzni.

Na závěr jako tradičně nechybí několik vtipů a pozvánek.

Infolist *Po přečtení zrecyklujte…* č. 7 vyšel v rozsahu čtyř stran formátu A5 a naleznete ho ke stažení na www.csaf.cz/obrazky/plakaty/ppz-07-tisk.pdf.

-sv-

3/2012

PO PŘEČTENÍ ZRECYKLUJTE...

Olomoucký informační list

pozrecyklujteolomouc@gmail.com

Aktivismus bude pokračovat i bez nás

Rozhovor s členem radikální skupiny Pravá míra ohledně ideálu, aktivismu olomouckých anarchistů.

Vyzvím o představení vašeho kolektivu, jakým způsobem vlastně Pravá Míra vznikla?

Tahu zdravím, stránky vznikly jako reakce na stále silící neonacistické hnutí v našem městě a nechápeme okolí se s ním nějakým způsobem vypořádat. Ze začátku šlo čistě o antifašismus, ale postupně jsme se nějak dostali k anarchistickým myšlenkám, jmenovitě ve smyslu toho, jakým způsobem naše aktivity snížit vůči státu anarchistickým.

Proč zrovna Pravá míra? Na první pohled to může působit jako subjekt spojený s politickou pravicí.

Je pravda, že název může hodně mást, ale už si nás tak velká část lidí pamatuje a změna by asi nebrzd nebudeme. Název vznikl podle stejnojmenné písničky, kterou zazlil indický rapper a která zopakovala jeho současný stav a pocity ve vztahu k tomuto světu. Vlastně jsme se rozhodli jeho text mno- nohem myšlenek, protože jsme se nechtěli nějak veřejně prezentovat jako nové hnutí, ale spíš veřejně prezentovat naše názory a vytvořit

ÚVODNÍK

Po letní odmlce se to ve téměř číslo na- lehlo olomouckého infolistu. I toto číslo se zaměří na klasická olomoucká témata: politického vězně Romana Smetanu a lokální antiautoritářské hnutí.

Tentokrát začíníme rozhovorem s členem místního kolektivu „Pravá míra“, který vnesl mezi olomoucké aktivisty a aktivistky poměrně svěží vítr. Doufejme, že tento svěží vítr přinese kýžené oživení místního dění a inspiruje další z nás k přímé akci.

Proběhly volby krajské a senátní, za kterých nelíčil nás čekají prezidentské. Zda má či nemá smysl se jich účastnit, může napovědět další z článků tohoto čísla. V nepovolené řadě jsme připravili krátké zprávy z domova. Přijemné čtení!

nějaký prostor pro místní aktivisty, kteří by se případně chtěli zapojit.

Snažíš dle vašich webových, jste velmi aktivní, a to nejen na olomouckou, holejšího se ptáme aktivistského vyhoření?

Zatím jsme aktivní hlavně kvůli tomu, že s námi spolupracuje několik dalších skupin z Olomouce, které nám hodně pomáhají. Samozřejmě se zapojujeme do všech kampaní nebo akcí, které se v Olomouci a v okolí odehrají. Jsme v Olomouci a ve velkém případě je zajímavá jedna, kde je z jaké skupiny nebo jak moc máme rozdílné názory. I když třeba nějaký v budoucnu s aktivismem skončíme, ostatní

Kontrast č. 4

Zářijové vydání *Kontrastu* vychází po čtvrt roce od předešlého čísla a dá se tak říci, že se středočeským anarchistům a anarchistkám daří udržovat plánovanou periodicitu. Protože byla předešlá čísla orientována spíše na sociální a politické otázky, může se zdát, že je toto jakousi výjimkou, zaměřuje se totiž na problematiku ničení a obrany životního prostředí a práv zvířat.

Zpravodaj je zčásti složen z převzatých textů. Například ten o antiekologické povaze kapitalismu a nakládání s odpady již vyšel v *Existenci* č. 2/2012. Další delší článek odpovídá na otázky ohledně veganství – proč odmítnout zabíjení zvířat a jejich chov pro mléko a vejce či zda není veganství zdraví nebezpečné. Jako vhodný doplněk následují dva veganské recepty, a to konkrétně na sojové karbanátky a cuketové placičky s ovesnými vločkami.

Jedna samostatná strana je věnována odporu vůči neonacismu. Obecné výzvě k přímé akci předchází report z protestu proti předvolebnímu mítinku Dělnické strany v Poděbradech. Další stránku tvoří text převzatý z nástěnných novin *A3*. Věnuje se kauze Romana Smetany a politiky označuje jako parazity.

Na závěr jako obvykle nechybí krátké povídání o ČSAF a aktivitách středočeské skupiny této organizace, stejně jako stručné info o postojích a práci kolínského kolektivu mezinárodní iniciativy Food not Bombs.

Kontrast č. 4 tvoří 8 stran formátu A5. K sehnání je na akcích ČSAF-Střed nebo ke stažení zde: www.csaf.cz/obrazky/plakaty/Kontrast_04.pdf. Členové a členky středočeské skupiny ČSAF budou velmi rádi, když jim zájemci (nejen) z jejich regionu pomohou s distribucí, stačí si Kontrast stáhnout, vytisknout v několika vyhotoveních a šířit ve svém okolí.

-jk-

Číslo 4 - Září 2012

Kontrast

Středočesky anarchistický zpravodaj

Úvodník

Vítáme čtenáře a čtenářky u již čtvrtého čísla zpravodaje Kontrast, který vznikla jako autonomitky a anarchistky smýšlejících lidí ze středních Čech, aby jeho prostřednictvím mohli mnozí okolí o svých názorech na dění kolem sebe a předkládání alternativy k okolím, které jim vadí.

Zatím můžeme s uspokojením říci, že se nám daří dosešívat třemíčení intervaly mezi jednotlivými čísly Kontrastu – v čtvrtí bychom rádi vyšli vždy i rychle.

Čtvrté číslo bude poněkud netradiční. Zatím jsme se vždy věnovali sociálním a politickým problémům, tentokrát se ale zaměříme na ekologii a právo zvířat. Odborníme pocoje, abychom podali nejprvně i ajsce proti mlýnku kopyal pse vicové ÉSSS v Poděbradech, iceká se odstraňuje na konci čtvrtu a kit tkerá jsme vystavěli v podobě čísla Kontrastu. Na ceníné stránce najdete také čtenek z anarchistických nástěnných novin A3 vystyvajcí v solidarité s Romanem Smetanou, který je vězněn za zásoby na propagandu politickou. Přejeme inspiraitivní čtení

Redaktor Kontrastu

LIZ tentí na co čekat

O nálezu a obrazel životního prostředí

Destrukce životního prostředí a dravčí ziskí nadzývá nerozvážných rozměrů. I jeho ňeli podmínk a vkamnéhlí čtenářů společnosť, ktoré se na nižší ekonymitmě a produkcí odpaadů podílejí, se změny k ingiřmu buď zděsc nekonají a nebo jsou pouze částečné a nepostihují hlavní problém.

V tomto čísle se pokusíme ačli mešmy, které vedou dnešní společnosť k ničení životního prostředí, kde máme možné ochoubiac z téhe situace a také, jak bychom tohoto výchozíka chtěli dosáhnout.

Ideálem kapitalistické společnosti, v ní žijeme, je neustálé kupování, a to za jakýchkoli podmínek a za jakoukoli cenu. Ti, pro které se jsá tvoří, se ctnéť nikdy nezajímají o následky svých kleřbů, tedy o to, že kvůli nim ronuvho lidí ztrácí ob nára ale vedrna v neoplácenejsím podmínkách nebo že zisk často roste úměrně s znečisťováním. Ti, kteří mají moc, se ale nemohou nechat vidět na přípravy pevize na pojiv jů tak dost tuchých ptenech – slyší nárekdy vlídy zaslánnou jen onu nepřimlouvavou ozdobu – ale, kvetl/ová/ pel/ ja/ ne nemohou odstěhovat nemoáli od bohatých prof.

Jsme přesvědčeni téměř všechny nebo prvotřídných odpadem z těžkého průmyslu. O ovlíáech, ktoré se nesmohou tomuto ztlaku ani ohnem brránit, se snad ani nechčka zmiňovat.

V této logice bezohledného honu za ziskem nám může být: "ekonomiqhm" příkladem /ustřaňkyj konzem lihel, ktený rozjel odhodnou šílíku v čerňé Nigeru ve spolupráci s vlédnu Nigérie, načítá tisíce lidí mucemi opouzšť ceď domovy nebo 20 v oblasti se vzduchem, vodou i půdou nepraxeto znečisťovaným. Devíť mládnich, kteří vedli protesty

nových projekt Lindy Pandy, který střídá vesnatrní lidé, ještě Mayové, NASA a pana Kadmoskova a Dolního Zandova mělíš a pro se pohlédne zcela nové. Jako každé jiné pražské Vánoce, nebude i letoviska a Ateneo a Ateneo Pražské Vánoce, nebude i letoviska, ale zaujetí za pseudopsychický nás čeká ještě nějaký neodetrel odpadlá, Lando, ale jenom Zito 44, při čemž za je fakt divná čtidcka, která když se napíš k spokalypse přivodem. Pro jistotu ale určité neuspomeňte přijít 1.12. na benefiční Ohňa pirty do Café na pál outy, protože jsme pro vás nachystali spousta zajímavých věcí. Nejprve se budeme ptát příleží i pramenoáleím a jestli se nakonec všichni výše jmenovaní nepřidají, bude to říja příležitost střetnout přátele a zatančit si na pankyev a flágy našich nikdejch vysokých strelů a marteně. Jestli se ale chcete ještě pobavit jiným způsobem, kouknáte se na dvanáctý rod nové výty.

Zvrátka vyzvaní tímto všechny komé aby se zúčastnili a ukázali svoji tvořivost. Jedinečný zase klapat pro svých vidět to za tyto nenicy nesnesy, vy máte na vůl. Ženak ale zvoláme: vymyšlí barvotisu ucast na blokáde v Kralupech a až přeží mra- zy zahrejeme se dárajkem podobnímé vlastnesické trésoks, kterase vymatlapod palícu smrtci sítní a evkrementů nejpo- hyuciu.

Tímto bychom také chtěli podděkovat Ivanovi Pavlovi, Dolnímu Zandovi a Kacmy přímo z Kralupech za ten nemalý- z reích převodčů. Je o nás v Kralupech kamarádi ani nebudou mít zazem. Ještě sebrali baťáčky a mělši o nabalene sva- ćnky domu.

No a když už jsme u lidí i živé BB chtěli bychom vás všecky pozvat na událost, kterie na tram přípravu inicíativa Ne- Rasismu, podobrocoo uvnitř neveoitte- ne. Ta bude ve Pátek 7.12. a bude to ve- ćny sanuché ne- nauští se a nebo si uvi- zajít na večeři, co nepřidene kapsu a je schválená dnešní z dévetí vegansa.

Jestli se všichni svědčí jehovovi, vesnatrní lidé, ještě Mayové, NASA a pana Kadmoskova a Dolního Zandova mělíš a pro se pohlédne zcela nové. Jako každé jiné pražské Vánoce, nebude i letoviska a Ateneo a Ateneo Pražské Vánoce, nebude i letoviska, ale zaujetí za pseudopsychický nás čeká ještě nějaký neodetrel odpadlá, Lando, ale jenom Zito 44, při čemž za je fakt divná čtidcka, která když se napíš k spokalypse přivodem. Pro jistotu ale určité neuspomeňte přijít 1.12. na benefiční Ohňa pirty do Café na pál outy, protože jsme pro vás nachystali spousta zajímavých věcí. Nejprve se budeme ptát příleží i pramenoáleím a jestli se nakonec všichni výše jmenovaní nepřidají, bude to říja příležitost střetnout přátele a zatančit si na pankyev a flágy našich nikdejch vysokých strelů a marteně. Jestli se ale chcete ještě pobavit jiným způsobem, kouknáte se na dvanáctý rod nové výty.

Salé newsletter č. 7

Ač jsme si zvykli, že *Salé newsletter*, který vydává kolektiv pražského infoshopu Salé, přichází se začátkem měsíce, museli jsme si na sedmé číslo nějakou chvíli počkat. Vyšlo totiž až v půlce října.

V úvodu nechybí vzpomínka na zesnulého Jakuba Poláka, a aby nezůstalo jen u smutných zpráv, následuje nadšené zhodnocení kralupského protestu proti pochodu neonacistů. Poláka připomíná na další stránce text letáku, který se rozdával na Antipohřbu. K veselí v ulicích Prahy během DIY karnevalu se vrací prohlášení „Všichni jsme cikáni“ a závěr tvoří pozvánka na akce v Salé ve zbývající polovině října.

4 strany formátu A5. Ke stažení naleznete na sale.s.cz/news/10_2012.pdf.

-jk-

Salé newsletter č. 8

Oproti říjnovému číslu se to listopadové polepšilo v tom, že už mělo pouze týdenní zpoždění. Dochvilnost je sice fajn, ale kolem ní se svět netočí. A kdo má zájem, aktualizovaný program infoshopu Salé si najde na jeho webové stránce a na jeho tištěnou a obohacenou verzi v podobě *Salé newsletteru* si rád počká.

Osmé číslo infolistu přináší na čtyřech stranách formátu A5 kromě zmiňovaného programu infoshopu na měsíc listopad úvodní článek zamýšlející se nad reklamní mašinerií zaměřenou na malé děti, reportáž z třídenní akce „Nebýt nácek nestačí“, překlad básně z knihy *Anarchie funguje* a odkazy ke kauzám Romana Smetany a obyvatel ostravského Přednádraží. A pro všechny knihomoly důležitá informace na úplný závěr: *„Z Londýna do Salé míří stovky knih od AK Press a dalších nakladatelství.“*

Verzi pro tisk naleznete zde: sale.s.cz/news/11_2012.pdf.

-jk-

Salé newsletter č. 9

Zpravodaj vydávaný kolektivem pražského infoshopu Salé se před koncem roku přece jen výrazně polepšil a jeho prosincové číslo vyšlo už v závěru listopadu.

Úvodní text se věnuje s nadhledem „konci světa“, který je reálnější víc, než si myslíme, a mayský kalendář v tom rozhodně nehraje žádnou roli. Ironizuje také kašpara s mesiášským komplexem, kterému po dlouholetém hrabání definitivně hráblo a pod označení Žitmo 44 vyhrožuje všude a všem.

Knihovna infoshopu Salé se rozrostla o cizojazyčné tituly a taktéž se zvětšila zásoba publikací, které je možné zakoupit ve zdejší distribuci. Patří mezi ně i kniha Nepohodlní mrtví, která měla 16. 12. svůj pražský křest právě v Salé. Uskutečnilo se zde také zakládající setkání nového projektu - Pražské solidární sítě.

Ve zpravodaji si můžete přečíst reportáž z akcí na podporu Romana Smetany, které se konaly před věznicemi na Pankráci a v Rapoticích, doplněnou o nenávistný, ale o to směšnější příspěvek na adresu anarchistů od jednoho z bojovníků internetových fór.

No a na závěr tradičně měsíční program akcí v infoshopu Salé.

Na rozsahu Salé newsletteru se nic nezměnilo - takže jako vždy 4 strany formátu A5. Prosincové číslo ke stažení na sale.s.cz/news/12_2012.pdf.

-jk-

Ateneo news č. 1

Zároveň s otevřením nového komunitního centra v Mostě, které nese název Ateneo, vyšel 2. listopadu na tento projekt navázaný zpravodaj *Ateneo news*.

Tento informační list by měl do budoucna vycházet minimálně jednou měsíčně s obsahem orientovaným na témata související se zaměřením komunitního centra. V každém čísle pak najdete rozpis aktuálního programu a zpravodaj si budete vždy moci po jeho vydání stáhnout na webu centra.

V prvním čísle se dočtete, jak se rodil projekt mosteckého komunitního centra a s jakým záměrem byl realizován. Dozvíte se také, jak vznikl

název Ateneo a co toto slovo označovalo v minulosti, a představí se vám některé z pravidelných akcí centra, jako komunitní veganské večeře či večery kritického myšlení.

Ateneo news č. 1 (4 strany A5) seženete přímo v komunitním centru, které se nachází v ulici Vítězslava Nezvala 2815, nebo si ho můžete stáhnout zde: ateneo.cz/wp-content/uploads/2012/10/ATENEO-news_listopad_2012_FINAL_tisk1.pdf

-jk-

Ateneo news č. 2

ATENEO NEWS
číslo 2 // prosinec 2012

První měsíc v komunitním centru Ateneo je za námi. Byl to měsíc náročný, ale za to velmi plodný. Kolektivním úsilím se dalo do kupy alespoň základní vybavení prostoru a proběhlo zde již několik celkem povedených akcí. Konkrétně to byla hip hopová párty, výroba draků s dětmi, komunitní veganské večeře, promítání Mobilního kina, přednáška s diskuzí aj.

Je velmi potěšující, že na to všechno není kolektiv Atenea sám. Již od samého počátku existence komunitního centra se projevuje lidská solidarita, díky které se nám daří dávat Ateneo do kupy s minimálními náklady a za pomoci darů našich přátel či nových známých. Vám všem patří velké díky za všechny ty materiální dary, nápady, rady a výpomoc. Vaše iniciativa je důkazem toho, že stále existují důležité hodnoty jako vzájemná solidarita, spolupráce, kreativita a komunitní pospolitost. Věřte, že s Vámi je život Atenea příjemnější a náš kolektiv si toho velmi váží. Těšíme se na další spolupráci.

Kolektiv komunitního centra Ateneo

Kroužky pro děti

Ateneo mimo jiné slouží i dětem a dospívajícím. Mohou se zde něčemu novému přiučit, hrát si, rozvíjet výtvarné či jiné schopnosti. V současnosti pro děti v Ateneu sestavujeme pravidelné výtvarné kroužky a plánujeme i jiné aktivity. Kroužky probíhají každý čtvrtek od 17:00 a vstup je *zdarma*. Přivítáme na kroužcích i vaše děti nebo mladší sourozence. V případě zájmu poskytneme bližší informace na *ateneo@safe-mail.net* nebo při osobní návštěvě. Přivítáme také další nápady a aktivní lidi, ochotné s námi program pro děti realizovat.

Prosincové číslo zpravodaje mosteckého komunitního centra Ateneo hodnotí první měsíc své činnosti, který byl sice náročný, ale zato velmi plodný. Kolektivním úsilím se dalo do kupy základní vybavení prostoru a proběhlo již několik povedených akcí. Konkrétně to byla hiphopová párty, výroba draků s dětmi, komunitní veganské večeře, promítání Mobilního kina či přednáška s diskusí.

V komunitním centru jsou organizovány čtvrteční kroužky pro děti, chystá se artefiletický kurz pro dospělé, je zde k dispozici stále se rozrůstající knihovna a archiv antiautoritářských publikací, na programu je také Bezpeněžní zóna, kterou doplňuje permanentní freeshop uvnitř centra.

Hlavní částí zpravodaje je pak prosincový program centra, jehož případně aktualizovanou podobu naleznete na webové stránce ateneo.cz.

Rozsah prosincového čísla je stejný jako u toho předešlého. Ke stažení na ateneo.cz/wp-content/uploads/2012/11/ATENEO-news_prosinec_2012.pdf

-jk-

A-kontra – září 2012

U příležitosti tradičního DIY Karnevalu, který prošel v sobotu 29. září Prahou, vyšlo vedle zpravodaje ČSAF *Zdola* také další číslo „anarchistického nepravidelníku“ *A-kontra*, letos již šesté.

Formát si *A-kontra* i tentokrát zachovala takový, na který jsme již za poslední roky zvyklí – „ádvojkový“ list, jehož jednu stranu tvoří články a druhou plakát. Ten nese ne zrovna čitelný nápis *„Moc si vybírá svou tvář“* a je věnován prezidentským kandidátům.

Texty se věnují hned několika tématům. Úvod tvoří předvolební výzva „Malujte tykadla!“ vracející se k činu a osudu Romana Smetany. Následuje popis kauzy chudých obyvatel ostravského Přednádraží, na jejichž obranu se velmi aktivně stavěl právě zesnulý Jakub Polák. Stručný odstavec vysvětluje heslo DIY Karnevalu „Všichni jsme cikáni!“ a následující články se věnují jak paradoxu dne státnosti v souvislosti se svatým Václavem, tak církevním restitucím (*„Církve… se chovají jako běžný tržní subjekt, který není natolik naivní, aby bral ohledy na křesťanskou morálku.“*). Závěr tvoří souhrn krátkých zpráv „Odvrácená strana podzimu“ a diskusní příspěvek k osobě prezidentského kandidáta Vladimíra Franze.

A-kontra seženete například v infoshopu Salé, klubu Cross, obchodu Rekomando či v café V lese. Kontakt na redakci je anna.kontra@safe-mail.net.

-jk-

A-kontra – vzpomínkový speciál

Letošní sedmé číslo anarchistického časopisu *A-kontra* vyšlo u příležitosti Antipohřbu – demonstrativního rozloučení s Jakubem Polákem, dlouholetým redaktorem tohoto časopisu.

Tentokrát si můžete v (po dlouhé době) klasickém časopiseckém formátu přečíst výběr několika Jakubových článků, které napsal v první polovině devadesátých let právě pro tento časopis. Součástí vzpomínkového speciálu je i plakát, jejž tvoří okénko z komixu *Anarchix* (Nakladatelství ČSAF ho celý vydalo znovu v druhém sešitě své komiksové edice). Na něm se Jakub představuje coby vydavatel časopisu a zdraví čtenáře.

Skladba textů upomíná k některým důležitým událostem novodobého anarchistického hnutí, jako bylo založení *A-kontra*, demonstrace proti Jubilejní výstavě v roce 1991, bitva s naziskinheady na 1. máje 1992 či vražda Filipa Venclíka v roce 1993. Je trochu poodhalen způsob Jakubovy redakční práce a v příspěvku jeho mladého kolegy Petra Hanáka i potíže, jaké při ní měli jeho mladší spolupracovníci. Texty odráží i Jakubův praktický a zbytečně neteoretizující přístup k různým tématům, ať už šlo o anarchismus, povinnou vojenskou službu, práva menšin, ekologická hnutí, bezpečnost atd. Jsou zde i články, kde se věnuje výročí masakru na náměstí Tchien-an-men nebo americkému hnutí MOVE. Jeho zálibu ve sci-fi pak připomíná polemika nad druhým filmem o Terminátorovi, jak jemu samotnému jeho o mnoho mladší soudruzi někdy přezdívali.

Autentičnost textů je dokonale zachována tím, že byly prostě vystřiženy ze starých čísel *A-kontry* a v jejich duchu opět poslepovány. A titulní stránka nenechá nikoho na pochybách, že anarchistům a anarchistkám je cizí falešný patos a zesnulého kamaráda si raději připomenou vtipnou a ironickou hláškou o „ignorantském šéfredaktorovi“. Čtenář neznalý toho, že Jakub Polák právě zemřel, by ale asi nepochopil, oč v časopise kráčí. Tento nedostatek nahrazuje vložený leták „Za Jakubem“, z něhož už je účel jasnější.

Vzpomínkový speciál má 20 stran A4 (+ vložený plakát a leták) a je k pořízení za dobrovolný příspěvek.

Redakčnímu kolektivu patří poděkování a respekt za to, že toto číslo svého časopisu připravil v tak krátké době. Jde bezesporu o více než důstojné a kreativní uctění Jakubovy památky. Mnohým lidem na Antipohřbu, kteří znali Jakuba z dřívějších let, jistě připomnělo nejednu příhodu z oněch časů, kdy se u nás formovalo novodobé anarchistické hnutí.

-jk-

A-kontra – listopad 2012

Listopadové číslo „anarchistického nepravidelníku“ *A-kontra* vyšlo především u příležitosti výročí událostí spojených se 17. listopadem.

Již úvodní článek se vrací jak k roku 1939, tak k začátku konce bolševického režimu v roce 1989 a přichází s teorií nepřizpůsobivé nepředvídatelnosti, kdy lidé začínají tvořit dějiny. *„Jestli by něco mohlo zvítězit nad lží a nenávistí, tak spíše než pravda a láska by to mohla být představivost a nepředvídatelnost.“*

Uvnitř zpravodaje pak naleznete zamyšlení nad nerovnostmi, metanolovou aférou a potřebou Manifestu nového odboje. Následuje stručné rozvedení čtyř tezí, které říkají: 1) Zastupitelská demokracie je protimluv, 2) Úrok je zločin, 3) Jediná demokracie je přímá demokracie a 4) Všechno může být jinak. Další text se vrací k vyloučeným lokalitám v Ostravě–Přívozu a ústeckých Předlicích, odkud jsou bezohledně vyháněni místní lidé, převážně Romové.

Další strana je věnována dvěma osobám, v jednom textu zesnulému Jakubovi Polákovi, bývalému redaktorovi *A-kontry*, a v druhém advokátovi Tomášovi Sokolovi, který vedle obhajoby bohatých grázlů vydělává na vymáhání pokut. Hned v nadpise je trefně označen coby „Zmrd měsíce“.

Na závěr se můžete pokochat prohlášením Jana Švankmajera k otázce přijímání státních cen a podívat se na odvrácenou stranu měsíce prostřednictvím stručného přehledu událostí předešlých týdnů.

Součástí čísla je jako obvykle plakát formátu A2, tentokrát s vtipně zapracovaným heslem „Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí!“.

-jk-

Solidarita č. 1

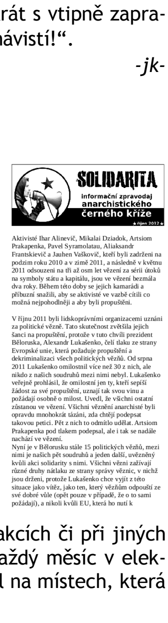
SOLIDARITA
informační zpravodaj anarchistického černého kříže
říjen 2012

Aktivisté Ihar Alinevič, Mikalai Dziadok, Artsiom Prakapenka, Pavel Syramolatau, Aliaksandr Frantskievič a Jauhen Vaškovič, kteří byli zadrženi na podzim roku 2010 a v zimě 2011, a následně v květnu 2011 odsouzeni na tři až osm let vězení za sérii útoků na symboly státu a kapitálu, jsou ve vězení bezmála dva roky. Během této doby se jejich kamarádi a příbuzní snažili, aby se aktivisté ve vazbě cítili co možná nejpohodlněji a aby byli propuštěni.

V říjnu 2011 byli lidskoprávními organizacemi uznáni za politické vězně. Tato skutečnost zvětšila jejich šanci na propuštění, protože v tuto chvíli prezident Běloruska, Alexandr Lukašenko, čelí tlaku ze strany Evropské unie, která požaduje propuštění a dekriminalizaci všech politických vězňů. Od srpna 2011 Lukašenko omilostnil více než 30 z nich, ale nikdo z našich soudruhů mezi nimi nebyl. Lukašenko veřejně prohlásil, že omilostní jen ty, kteří sepíší žádost za své propuštění, uznají tak svou vinu a požádají osobně o milost. Uvedl, že všichni ostatní zůstanou ve vězení. Všichni věznění anarchisté byli opravdu mnohokrát tázáni, zda chtějí podepsat takovou petici. Pět z nich to odmítlo udělat. Artsiom Prakapenka pod tlakem podepsal, ale i tak se nadále nachází ve vězení.
Nyní je v Bělorusku stále 15 politických vězňů, mezi nimi je našich pět soudruhů a jeden další, uvězněný kvůli akci solidarity s nimi. Všichni vězni zažívají různé druhy nátlaku ze strany správy věznic, v nichž jsou drženi, protože Lukašenko chce vyjít z této situace jako vítěz, jako ten, který vězňům odpouští ze své dobré vůle (opět pouze v případě, že o to sami požádají), a nikoli kvůli EU, která ho nutí k

Ruku v ruce s obnovením webu Anarchistického černého kříže (ABC) se objevil také záměr vydávat tištěný zpravodaj, který by mohl být distribuován na akcích antiautoritářského hnutí či přikládán k jiným anarchistickým publikacím.

Zpravodaj ABC nese název *Solidarita* a jeho první (říjnové) číslo je věnováno vězněným anarchistům v Bělorusku a mezinárodní kampani na jejich podporu. Téma bylo zvoleno nejen kvůli jeho aktuálnosti, ale také s přihlédnutím k benefiční sbírce, která probíhala v rámci Solidarity tour, série koncertů, které se konaly ve dnech 18. až 23. října v Liberci, Hradci Králové, Vysokém Mýtě, Ostravě, Jihlavě a Praze.

Formátem jde o skládačku, kterou tvoří jeden list A4. Není tedy pro mnohé problém udělat po stažení několik výtisků na tiskárně či kopírce a šířit na vámi pořádaných akcích či při jiných příležitostech. Zpravodaj by měl dle možností vycházet každý měsíc v elektronické podobě i v tištěné formě, přičemž k dostání by byl na místech, která budou zveřejněna na webu anarchistblackcross.cz.

Říjnová *Solidarita* je ke stažení na anarchistblackcross.cz/zpravodaj/2012_10.pdf

-jk-

Solidarita č. 2

Listopadové číslo zpravodaje ABC *Solidarita* se zabývá případem Silvia Meiera, berlínského aktivisty, který byl před dvaceti lety zavražděn neonacistou, a snaze o přejmenování jedné z berlínských ulic právě po něm. Zmínku o něm naleznete také v rubrice ABC tohoto čísla *Existence*.

Další text zpravodaje je věnován ruskému anarchistovi a antifašistovi Alexeji Sutugovi, který je stíhán v souvislosti s obranou vůči neonacistické ochrance na koncertě v moskevském klubu Air. Jde o jeden z řady případů neutuchajících represivních snah namířených proti ruskému antifašistickému hnutí.

Ke stažení na anarchistblackcross.cz/zpravodaj/2012_11.pdf

-jk-

Solidarita č. 3

Prosincové číslo zpravodaje Anarchistického černého kříže nese podtitul „Nezapomeneme, neodpustíme!“ a připomíná blížící se smutné výročí zavraždění antifašistického skinheada Jana Kučery. Ten zemřel v lednu 2008 po útoku nožem, který vedl neonacistický sympatizant Jiří Fous, posléze odsouzený na 12 a půl roku.

Vedle toho *Solidarita* přináší vzpomínku na Alexandrose Grigoropoulose, zastřeleného policistou v Athénách koncem roku 2008, a Michaila Norochu z Ukrajiny, zavražděného loni v listopadu neonacisty.

Najdete zde krátké představení pravidelné akce „Den pro ABC“, pořádané v pražském infoshopu Salé, a upoutávku na rubriku ABC v tomto čísle anarchistické revue *Existence*.

V případě, že máte jakékoliv nápady, podněty či chuť se do tvorby zpravodaje Anarchistického černého kříže zapojit, můžete se ozvat na mail abc@anarchistblackcross.cz.

Solidarita č. 3 je ke stažení na anarchistblackcross.cz/zpravodaj/2012_12.pdf

-jk-

Vzpoura přichází

Recenzi na tuto knihu jsme přinesli již v *Existenci* č. 3/2012. Tenkrát šlo o samizdatové vydání nakladatelského kolektivu Mezi řádky, které vyšlo pod názvem *Povstání přichází*.

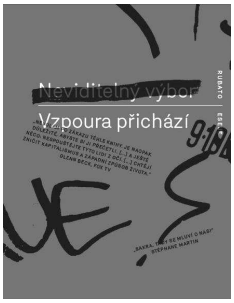

Použili jsme starší recenzi Jana Hanuše, který bude v následujících řádcích hrát důležitou roli. Na svém blogu se totiž velmi ostře ohradil proti vydavatelům z nakladatelství Rubato. Nebudeme se tedy věnovat samotné knize, o níž se můžete dočíst ve zmíněné recenzi, ale sporu, který se kolem ní rozpoutal.

Jan Hanuš ve svém příspěvku k novému vydání označil překlad za ukradený a nakladatelství Rubato za kapitalisty, kteří vycítili podnikatelskou příležitost a tunelují anarchistické hnutí skrze vydání předražené publikace s revolučním poselstvím.

Nebylo těžké vyvrátit nařčení z krádeže překladu, jelikož Mezi řádky vycházelo z anglického překladu a Rubato zajistilo překlad originálního francouzského textu a již při zběžném pohledu je to i patrné. Také obvinění z předražení stojí celkem na vodě, když srovnáme kvalitu provedení obou vydání. Cena od nakladatelství Rubato je 142 Kč, v oficiální distribuční síti samozřejmě navýšená o rabat obchodníků na 190 Kč. Když se podíváme, jaké tituly Rubato vydává, stěží bychom nakladatelství mohli označit za kapitalisty, kteří se snaží vytřískat na vydávaných publikacích majlant.

Na stole ale stále zůstává asi nejzásadnější připomínka Jana Hanuše, a to podivení se nad tím, že revoluční text od anonymního kolektivu, který se označil jako Neviditelný výbor, má na knize značku copyrightu. Rubato píše, že práva na vydání zakoupilo od francouzského vydavatelství La Fabrique za 300 eur a že *„copyright českého vydání je u knih běžnou praxí, víme?“*.

Můžeme vzpomenout na knihu *Kup si svou revoltu* (recenze vyšla v *Existenci* č. 4/2012), která i přes své pochybné vyznění zcela trefně a v duchu svého názvu popisuje proces, jak alternativní, podvratné a revoluční přeměňuje kapitalismus na komoditu a úspěšně s tím obchoduje. Naskýtá se tedy otázka, kterou předeslal Jan Hanuš ve svém příspěvku: Jaký význam má revoluční text brojící proti kapitalismu, když on samotný je předmětem obchodu podle pravidel, která určil právě kapitalistický systém? A není pravda, že jiná cesta není – viz recenzi na knihu L. Lessiga *Free Culture* (*Existence* č. 4/2011).

-jk-

Spolupráce, aktivita, solidarita

Československá anarchistická federace (ČSAF) sdružuje místní skupiny a jednotlivce, kteří se hlásí k anarchistickým myšlenkám. Jsme svobodomyslný kolektiv fungující na anarchistických zásadách, kterými se rozumí federalismus, samospráva a aktivita zdola. Nemáme žádné vůdce, všechna rozhodnutí jsou přijímána všemi členy, případné funkce jsou volitelné a kdykoli odvolatelné zdola. ČSAF usiluje o vytvoření svobodné a samosprávné společnosti založené na územní a výrobní samosprávě, federalismu, rovnosti, solidaritě a sociální spravedlnosti. Společnosti, kterou budeme spravovat my samotní, obyčejní lidé – pracující, studenti a důchodci. ČSAF se věnuje propagaci anarchistických myšlenek, různorodým akcím, aktivitám a kampaním, které považuje za důležité. Sdílíš podobné myšlenky a myslíš si, že vzájemnou spoluprací můžeme snadněji dosáhnout změny, účinněji bránit svá práva a prosazovat své zájmy? Pak by právě ČSAF mohla být odpovědí na tuto otázku.

Považuješ se za anarchistu/ku nebo ti jsou jejich myšlenky sympatické? Máš zájem a chuť něco aktivně dělat? Nechceš už jen nečinně sedět a přihlížet věcem, které se kolem tebe odehrávají a se kterými nesouhlasíš? Uvědomuješ si, že se stav věcí sám od sebe k lepšímu nezmění? Nejlepším řešením je aktivně se zapojit. Pokud chceš, aby se realizovaly myšlenky svobodné, samosprávné, sociálně spravedlivé a zdola organizované společnosti, musíš těmto myšlenkám aktivně pomoci. Nemá cenu spoléhat se, že to udělá někdo jiný. Kdo jiný by měl prosazovat naše požadavky a potřeby v místě našeho bydliště, ve škole nebo na pracovišti než my sami společně s ostatními. Je potřeba začít se efektivně bránit a sdružovat se s lidmi s podobnými názory. Aby byl člověk aktivní, nemusí být přímo členem/kou nějaké organizace. Přesto budeme rádi, když nám napíšeš na e-mailový kontakt csaf@csaf.cz, zapojíš se nebo budeš alespoň spolupracovat na dílčích aktivitách.

Pro inspiraci přinášíme několik tipů, jak se můžeš zapojit nebo s čím můžeš pomoci. Přirozeně je vítána každá vlastní iniciativa a nápady. Každý/á z nás má jiné záliby, přednosti a předpoklady a je jen na nás samotných, jakým způsobem je uplatníme.

★ Rozdávat letáky ČSAF, vylepovat samolepky, plakáty či nástěnné noviny *A3*, rozšiřovat anarchistické materiály ve svém okolí, mezi kamarády, kolegy a spolužáky. Vyvěšovat tematické transparenty či vytvářet angažovaná graffiti.

★ Pomoci s pořádáním projekcí, přednášek, besed, výstav, divadelních představení či benefičních koncertů, nebo podobné akce přímo pořádat. Například pokud máš k dispozici vhodné prostory a techniku, rozjeď filmová promítání – filmy rádi dodáme.

★ Pomoci s distribucí našich časopisů a publikací mezi známými, ve škole, na pracovišti, na kulturních či protestních akcích.

★ Aktivně se účastnit a zapojovat do akcí pořádaných (nejen) ČSAF, pomoci s organizací a propagací těchto akcí. Stačí jen sledovat přehled chystaných akcí na webu csaf.cz.

★ Spolupracovat na tvorbě a aktualizaci webových stránek, přispívat do periodik ČSAF, psát články, eseje, recenze, krátké zprávy nebo překládat zahraniční texty. Titulkovat filmy a podílet se na multimediálních projektech.

★ Propagovat web ČSAF v tvém okolí a pomoci tak alternativním a anarchistickým myšlenkám dostat se do povědomí co nejširšího okruhu lidí.

★ Pokud máš možnost zdarma či levně kopírovat letáky, samolepky, brožury apod., rozhodně to bude velkým přínosem.

★ Ovládáš grafiku nebo maluješ? Pak můžeš pomoci s vytvářením samolepek, plakátů, brožur, knížek, komiksů, kalendářů atp.

★ Pomoci pronásledovaným aktivistům/kám v podobě peněžních sbírek, letákových kampaní, piketů, posíláním dopisů. Zapojit se do aktivit Anarchistického černého kříže (ABC), který se orientuje na pomoc stíhaným a vězněným anarchistům.

★ Zapojit se do projektů věnujících se regionálním problémům, popularizaci anarchismu, organizování se na pracovišti a odborářským aktivitám, feminismu, solidárním sítím, antifašismu, ekologii a ochraně přírody, právům zvířat, pomoci potřebným (Food not Bombs), samozásobitelství a mnohému dalšímu, co je ti blízké a co považuješ za důležité

Způsobů, jak se zapojit, je mnoho. Vždy je však potřeba řídit se vlastním rozumem a citem, zachovávat si kritický přístup a vědět, že jiný svět je možný.

Ideš na brigádu?

Slovenská skupina Priama akcia spustila během října kampaň „Ideš na brigádu?“. Ta si klade především následující cíle: rozšířit co nejvíce povědomí o možnostech bránit se a organizovat proti svévolnému jednání zaměstnavatele, protože brigádníci patří mezi nejzranitelnější pracující; navázat kontakt s lidmi, kteří mají problém na brigádě a podpořit je v jeho řešení; informovat o tom, jak se s problémy poprali jiní brigádníci; publikovat zkušenosti z brigád od co největšího počtu lidí.

Pro účely kampaně vznikla webová stránka, facebookový profil a vyšla publikace *Ideš na brigádu? Skúsenosti a tipy, ako so sebou nenechať zametať*, kterou vydalo nakladatelství Bod zlomu fungující v rámci Priamej akcie.

Tato útlá brožura je určena zejména těm, kdož jsou nespokojení se mzdami či pracovními podmínkami na brigádách a mají chuť s tím něco dělat. Popisuje zkušenosti s konflikty na brigádách na Slovensku a v Česku a tipy, co se dá dělat v různých situacích. Jsou tu rozebrány problémy ohledně nezahrnutí odpracovaných hodin, plnění úkolů mimo sjednanou náplň práce, chybějících pracovních pomůcek, přesčasů, zrušení brigád, nízké mzdy apod. Rozebrány jsou i právní aspekty brigádnické práce.

Brožura má rozsah 32 stran A5 a najdete ji ke stažení na webové adrese www.priamaakcia.sk/data/File/NBZ/ides_na_brigadu.pdf

-jk-

Ako vytvoriť skupinu venujúcu sa problémom na pracovisku a v komunite

Dalším počinem nakladatelství Bod zlomu je překlad materiálů od členů americké organizace Seattle Solidarity Network (SeaSol). Brožura o rozsahu 44 stran přibližuje, jaké konkrétní kroky je možné udělat, pokud chcete začít budovat organizaci věnující se řešení problémů na pracovišti a v komunitě. Kromě rozhovoru s členem SeaSol a několika příkladů vítězství organizace ve sporech proti zaměstnavatelům a pronajímatelům bytů tu najdete i doslov Priamej akcie, ve kterém se porovnává přístup SeaSolu s anarchosyndikalistickým přístupem v kontextu podmínek specifických pro Slovensko a částečně i Česko.

S některými z uvedených věcí jste se měli možnost seznámit v několika minulých číslech *Existence*. SeaSol je totiž projekt, který se stal velkou inspirací pro mnoho sociálních aktivistů a aktivistek po celém světě, a i u nás je snaha přibližovat jeho praxi a zkušenosti. Brožuru *Ako vytvoriť skupinu venujúcu sa problémom na pracovisku a v komunite* můžeme tedy vřele doporučit jako ucelené představení SeaSol, jejichž poselství je zároveň promítnuto do zdejší reality. A stejně jako vydavatelé budeme rádi, pokud podnítí k diskusím a praktickým závěrům.

Ke stažení na www.priamaakcia.sk/data/File/NBZ/ako_vytvorit_skupinu_venujucu_sa_problemom_na_pracovisku_a_v_komunite.pdf

-jk-

Mouvement Communiste / Kolektivně proti Kapitálu č. 2

V polovině září 2012 vyšlo druhé číslo bulletinu skupin Mouvement Communiste a Kolektivně proti Kapitálu. Bulletin má letákovou formu (dvě strany A4) a obsahuje slovensky psaný text dlouze nazvaný „Odmietnime falošnú alternatívu ‚zdravie, alebo práca‘. Bojujme za garantovaný príjem! – Príklad ILVA v Tarante“.

Pracovní místa, nebo méně znečištěné životní prostředí? Peníze, nebo zdraví? Zatímco leckteří pracující a odbory ocelárny ILVA v italském Tarantu zformovali alianci s firmou a hodili přes palubu zdraví dělníků (*„Raději umřeme na rakovinu než hlady,“* hlásal na jedné demonstraci odborový transparent), mnozí pracující továrny ILVA i z jiných pracovišť v regionu odmítli nechat se vydírat. Bojují za odstavení provozu do doby, než přestane být nebezpečný pro zdraví, a za to, aby zaměstnancům platila firma po celou tuto dobu mzdy. „Výbor svobodných a myslících obyvatel a dělníků“ tak převzal pomyslnou štafetu dělnické autonomie, kterou před čtyřiceti lety rozběhli dělníci z italské chemičky Porto Marghera.

Ke stažení na protikapitalu.org/down/MC-KPK-02-bulletin_cz.pdf.

-kpk-

Alerta press

Murray Bookchin: Sociální anarchismus nebo anarchismus jako životní styl?

Murray Bookchin jako sociální anarchista a sociální ekolog popisuje v této práci zásadní rozdíly mezi komunistickou tradicí anarchismu a nejrůznějšími variantami anarchismu jako životního stylu. Ať už jde o různé subkulturní výstřelky, krajní individualismus, mystiku nebo anticivilizační primitivismus, Bookchin přichází s jasnou kritikou, ve které zdůrazňuje rozporuplnost, nekonzistentnost a nepraktičnost těchto směrů.

(52 stran A5; 30 Kč)

Konec automobilu + Stávka ve Fiatu

Tato brožurka obsahuje dva texty z německého magazínu Wildcat. První text nese název „Konec automobilu“ a vysvětluje, jak velký význam má pro kapitál automobilový sektor. Článek se na auta a jejich výrobu dívá z širšího kontextu. Všímá si nejen změn uvnitř výroby, ale zaměřuje se i na nezanedbatelný rozpor mezi výrobou aut a životním prostředím. Druhý článek v publikaci se pak věnuje stávce v továrně automobilky Fiat v italském Melfi.

(20 stran A5; 10 Kč)

Fredy Perlman: Reprodukce každodenního života

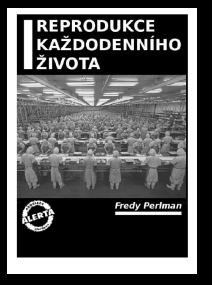

Aby bylo možné překonat kapitalismus, je potřeba pochopit základní souvislosti. Co dělá kapitalismus kapitalismem? Co je hybnou silou ekonomiky? Jak dochází k reprodukci třídní povahy kapitalismu? Co znamenají pojmy nadhodnota, kapitál, odcizená práce? Na tyto otázky odpovídá Perlmanův text „Reprodukce každodenního života“.

(24 stran A5; 15 Kč)

Odbory pod palbou kritiky

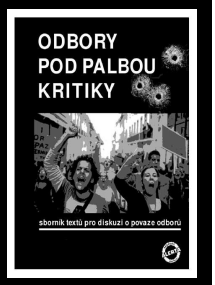

Co jsou odbory a jakou úlohu mají? Mohou být účinnou zbraní v boji proti šéfům, kapitalismu a státu? Mohou být nástrojem pro revoluční změnu a přechod k beztřídní společnosti? Na tyto a mnohé další otázky se snaží odpovědět právě tato brožura. Publikace zároveň přináší nástin toho, jak se organizovat na pracovištích, abychom bojovali za naše bezprostřední potřeby a zároveň účinně podrývali kapitalismus.

(60 stran A5; 30 Kč)

Příručka pro přímou akci

Přímá akce je pojem, o kterém se v českém antikapitalistickém a environmentalistickém prostředí často mluví, ale zase tak často se nepraktikuje. Mnohdy chybí zkušenosti a odhodlání, jindy zase praktické znalosti. Tato brožura obsahuje mnoho praktických rad pro přímou akci, které se mohou stát inspirací a užitečným pomocníkem.

(32 stran A5; 25 Kč)

Murray Bookchin: Co je sociální ekologie

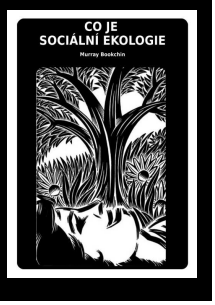

To, co skutečně definuje sociální ekologii jako ekologii sociální, je její rozpoznání často přehlíženého faktu, že totiž téměř všechny současné ekologické problémy vychází z hluboce zakořeněných problémů sociálních. Právě tento fakt se snaží Murray Bookchin ve svém textu rozvést a srozumitelně vysvětlit.

(16 stran A5; 15 Kč)

CrimethInc jdou do práce

Work: Capitalism. Economics. Resistance

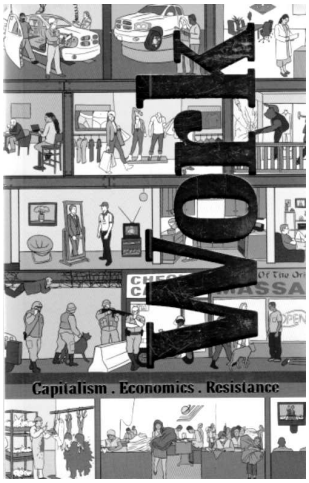

Americká anarchistická skupina CrimethInc, jakkoliv známá především jako kontroverzní, je bez nadsázky jedním z nejvlivnějších anarchistických projektů své doby (jenom jejich první knihy *Fighting for Our Lives* se do dnešního dne rozdistribuovalo 650 000 kusů). Dokázala do ruda rozpálit nejenom své nepřátele, ale i spojence ze stejné strany barikády, a svými myšlenkami vyvolat nejednu horkou diskusi. V loňském roce vydala – částečně v reakci na globální krizi – svou poslední knihu. Ta kromě jiného také vyvrací mnohé stereotypy CrimethInc přisuzované – vždyť kdo by kdy pomyslel na to, že CrimethInc budou vyzývat, aby lidé neopouštěli své zaměstnání!

CrimethInc již od počátku svého fungování postavil na hlavu tradiční přístup k organizování – namísto toho, aby si vzal za svůj některý ideologický směr a organizoval se za účelem jeho propagace a prosazení, rozhodl se realitu odžít a teprve na základě takto bezprostředně získaných zkušeností vyvozovat politické závěry, které ovšem vždy směřovaly k jasnému cíli: co nejefektivněji přispět k revoluci. Z toho nutně vyplývá, že myšlení CrimethInc je značně dynamické. Protože jde o generační projekt, jeho „ideologie“ se vyvíjí, dospívá a stárne tak, jako stárnou jeho členové a členky.

A tak se od důrazu na osobní osvobození za účelem maximálního škodění systému přes fascinaci studentskými a následně všemi dalšími militantními pouličními protesty dostal až ke konfrontaci se světem námezdní práce. Ta se v širokém smyslu slova stala předmětem zatím poslední knihy nazvané jednoduše *Práce* s podtitulem *Kapitalismus. Ekonomie. Odpor*.

Kapitalismus po americku

Kniha samotná se skládá ze dvou částí – v první, objemnější, analyzuje současný svět práce a v širším smyslu slova ekonomiku jako takovou. Činí tak sice místy až příliš „americkým“, povrchním a občas i nudným způsobem, přesto zde přichází s velmi zajímavými myšlenkami. Dost možná je to právě díky až příliš šablonovitému podání, které nekompromisně ořezává ekonomická klišé a pravicovou propagandu až na kost syrové reality a dává tak vyniknout jednoduchým, ale úderným a srozumitelným závěrům. Poetický jazyk plný jinotajů, jedno z poznávacích znamení CrimethInc, je pryč; namísto něj tu máme jednoduché, přímé a jasné věty.

Základním postulátem knihy je skutečnost, že *„kapitalismus existuje, protože do něj všichni dáváme všechno: všechnu naši energii a vynalézavost na trhu, všechny naše zdroje v supermarketu a na burze a všechnu naši pozornost v médiích. Abychom byli přesnější, kapitalismus existuje, protože náš každodenní život* ***je*** *kapitalismem. Ale pokračovali bychom v jeho reprodukování, kdybychom cítili, že máme jinou šanci?“*

CrimethInc se ale velkou kličkou vyhýbá první nastražené pasti stávajícího systému: chápe, že individuální útěk (který, jak by mohli škarohlídi dodat, sám velmi propagoval – ovšem, jak se CrimethInc brání, ve zcela jiných společenských podmínkách), ať už v jakékoliv podobě, není žádným řešením.

Analýzu současné ekonomiky provádí jednoduchým rozborem jednotlivých segmentů – nebo chcete-li pater – ekonomické pyramidy. Od magnátů a managerů přes ozbrojené složky a sexuální pracovnice po bezdomovce, migranty a vězně. V jednotlivých kapitolách jednak ukazuje, že v podstatě žádné patro sociální pyramidy v kapitalismu zrovna nevyhrává a druhak si to v nich rovnou i rozdává s možnými pseudořešeními.

V kapitole o svobodných povoláních („makání na sebe“) – která by si mimochodem zasloužila přeložení a vytištění třeba jako leták – říká jasně: *„Pokud je problém kapitalismu v tom, že šéfové neplatí pracujícím celou hodnotu jejich práce, pak být drobným živnostníkem se jeví jako řešení: kdyby každý makal sám na sebe, neznamenalo by to, že by nikdo nebyl vykořisťovaný? Jenomže vykořisťování není jen záležitostí toho, že máte šéfa – je důsledkem nerovné distribuce kapitálu.“*

Vzápětí vysvětluje, že pokud zůstanou nastavena pravidla kapitalistické ekonomiky, v podstatě nezáleží na prvotní formě, neboť ta pod tlakem trhu vždy nevyhnutelně směřuje k akumulaci kapitálu a růstu. Upozorňuje i na to, že drobní živnostníci už nejsou ani tak zaměstnanci sebe sama jako spíš podnikatelé se sebou samým, nucení investovat do svého vzdělávání a kvalifikace – nejenom, aby porazili své konkurenty, ale i proto, že jejich pracovní zkušenosti a kvalifikace jsou stále častěji samy kapitálem a životopis se stává stejně důležitým jako výplata. V důsledku se tak stávají samovykořisťovanými a co hlavně, tvrdě konkurují jeden druhému na tržním hřišti.

Přes svou jednoduchost a schematičnost si kniha všímá detailů toho, jak současný systém dané pozice využívá, jako například v závěru kapitoly o celebritách: *„Nové decentralizované technologie nabízí téměř každému šanci stát se mikrocelebritou; propagovat obrazy sebe sama ve světě, ve kterém nikdo nemá čas soustředit se na jiné lidi osobně. Namísto toho, aby napravovaly důsledky nerovnoměrné distribuce pozornosti, dělají ze všech stejně malé a osamělé. Odcizení způsobované existencí celebrit nezmizí korunovací více celebrit; naopak ještě vzroste.“*

A jak je to s možností individuálního úniku? Nejlepší věci v životě jsou pořád zadarmo, ale *„ti, kdo se pokusí uniknout trhu, se zřídka dostanou daleko. I ty nejvzdálenější komunity si pořád musí koupit nebo pronajmout prostory, platit daně a vyrovnávat se s tím, jak si její účastníci v sobě nesou kapitalistické hodnoty a emoční poškození. V dlouhodobé perspektivě si tento druh autonomie může vypěstovat stejné hodnoty jako drobní živnostníci.“*

Hledání možností odporu

Ve druhé části knihy se CrimethInc podobným způsobem zabývá procesy a nástroji – tím, jak kapitalismus funguje. Od výroby a média přes justici až po finanční krizi, aby se dostal k části třetí, rozhodně nejzajímavější a nejpřínosnější (a naneštěstí zdaleka nejútlejší – pouhých čtyřicet stran s tím, že dobrou polovinu ještě tvoří obrázky): možnostem odporu. Pokud se vám nechce pročítat často ploché ekonomické analýzy, klidně přeskočte rovnou na třetí kapitolu, která velmi dobře funguje sama o sobě.

CrimethInc v ní totiž skutečně hledá. Rozhlíží se po světě postiženém globální ekonomickou krizí, dívá se na revolty, které vypukly na různých místech zeměkoule a hledá strategii pro skutečnou změnu. Nehledá ji již v subkulturách: *„Internet udělal z každého s facebookovou stránkou ‚nezávislého umělce‘, který si zároveň přivlastňuje a vyprazdňuje do-it-yourself kulturu. (…) Subkultury předchozí generace se atomizují do menších a menších subsměrů. (…) Spotřebitelský vkus už nesměřuje k tomu, aby vytvářel soudržné sociální celky, ve kterých by se mohly rozvinout radikální myšlenky. Namísto toho se radikalismus sám stal mezerou na trhu, zatímco nejnovější subkultury jsou založeny na virtuální realitě internetu.“*

Klade si tedy klíčovou otázku a rovnou si na ni částečně odpovídá: *„Co je nám v této době kulturní fragmentace stále společné? Pokud ničím jiným, jsme spojeni alespoň tím, o co jsme přišli. Všem je nám odpírán vliv na svět okolo nás, pokud neproměníme sebe sama nebo ostatní ve zboží. Všichni jsme předmětem regulací a pravidel, v jejichž zavádění nemáme žádné slovo. Všichni žijeme ve stínu celebrit – dokonce i celebrity žijí ve stínu svých vlastních obrazů – ve světě, ve kterém je realita podřízena svému zobrazení. Všichni jsme hodnoceni podle norem trhu; pokud chceme plně rozvinout svůj potenciál, zdá se, že je to možné jen v jeho rámci. Namísto pocitu sounáležitosti, který nám poskytovala kultura, sdílíme univerzální vykořenění, které je prosazováno zejména naší ochotou ho tolerovat. Nic z toho není nějak nové, ale nikdy to nebylo tak univerzální. A ještě jedna věc se změnila: když lidé někde povstanou, ostatní se o tom okamžitě všude dozví.“*

Pódium je připraveno, jak tedy na to? Bojuj tam, kde stojíš, odpovídá CrimethInc překvapivě. *„Dokud jsou naše životy kolonizovány, musíme v první fázi odporu přijmout role, které nám vnutili. Je jednoduché omezit odpor na náš volný čas, udělat z něj něco* ***navíc*** *– schůze večer po práci, angažované triko. To koresponduje s tendencí bojovat za záležitosti mimo náš každodenní život.“* CrimethInc tak nakonec zůstává věrný své základní myšlence – žít odpor –, ale přenáší ji do života obyčejného člověka. *„Neopouštěj zaměstnání – počkej, až bude šéf nejzranitelnější a jdi do stávky a vyzvi každého, ať se přidá.“*

Pochopitelně, nejde jen o pracoviště, ale i třeba úřady práce nebo sousedství. CrimethInc se tak na stará kolena shodnou s tím, co sociální anarchisté tvrdili už v dobách, kdy pro ně CrimethInc byli privilegovanou střední třídou bez revoluční vize. Ale zatímco se zdá, že sociální anarchisté jsou otřásajícím se světem spíše zaskočeni, CrimethInc se učí a přizpůsobují revoluční strategii v první linii. Seznámit se s jejich vizí – která je samozřejmě mnohem širší, než jak je schematicky naznačeno výše – je tak nanejvýš přínosné, obzvláště v našich podmínkách, kde velká část teorie a z ní vycházející strategie ještě nevzala na vědomí ani druhou světovou válku (natož pak konec studené války).

Obal prodává

Podobně jako předposlední počin od CrimethInc, *Expect Resistance*, je kniha barevně rozdělena na dva vzájemně se prolínající oddíly. Mezi faktickými „bílými“ kapitolami, o kterých byla řeč výše, si v „zelených“ můžeme přečíst několik inspirativních osobních příběhů odporu na pracovištích, což četbu „nudné“ analýzy zlehčuje.

Po hmotné stránce je kniha podobně jako konečně všechno od CrimethInc velmi krásně vyvedená. Barevná obálka má stříbrnou barvou vyražený titul a pokud ji budete číst v metru, budou si spolucestující myslet, že je to zábavná učebnice ekonomie pro střední školy (k čemuž ostatně nemá daleko, heh). Grafika je tentokrát jednoduchá, ale elegantní a funkční, zcela postavená na známém obrázku pyramidy kapitalismu, který visí snad v každém infoshopu po celém světě.

Česká verze není a pokud vím, ani se nechystá. Knihu v originálním anglickém vydání si nicméně můžete v ČR zakoupit, a to v pražském infoshopu Salé.

Jan Hanuš

NAKLADATELSTVÍ
ČESKOSLOVENSKÉ ANARCHISTICKÉ FEDERACE

ANARCHISTICKÁ REVUE EXISTENCE

40 STRAN 40,-

4/2012 - OBSAĎ A ŽIJ!
Solidarita v Andalusii / Hnutí 15M / Obsazováním půdy proti nezaměstnanosti / SAT / Colin Ward / Domy místo cel / Squatteři se nastěhovali / Černá ruka / Franta Sauer / Saint Imier 2012 / Participativní ekonomika / Asturijská rebelie / Arabské jaro / ...

3/2012 - SOLIDARITA V PRAXI
Seatle Solidarity Network / Food not Bombs / Solidarita vs. charita / Vandana Shiva / Architekt odpadu / Akční dny 2012 / ProtestFest / Antisystema / Ekonomická demokracie / Etické banky ve Španělsku / Stop vládě / ZlýČin / Domingo Ascaso / ISM / ...

2/2012 - PRACOVIŠTĚ POD SAMOSPRÁVOU
Rekuperované podniky v Argentině / Družstevní spolupráce / Převzetí továren / Nemocnice pod kontrolou zaměstnanců / Týden neklidu / Kampaň Čistá alternativa / 18 let rebelie v Chiapasu / Komiks není jen o superhrdinech / Oběšenci v ulicích / ...

1/2012 - OCCUPY
Anarchistické kořeny OWS / Hnutí OWS: je nás 99 % / Tak vypadá revoluce / "Dejte nám svý dávky!" / Společně proti anticiganismu / Tahrír znovu ožil / Lež jako argument / Café Zapatista / Filosofie anarchismu / Kropotkin tour 2011 / Sjednoťme své boje / ...

4/2011 - LONDÝN V PLAMENECH
Svobodný člověk Michael Kácha / Hledání anarchistické politiky / Critical Mass / Democracia Real Ya! / Chronologie opakovaného neštěstí / Uznání Palestiny / Systém moci / Naštvanost. A co dál? / Anarchismus neznamená antiglobalismus / ...

3/2011 - PROBOUZEJÍCÍ SE EVROPA (starší čísla za sníženou cenu)

KOMIKSOVÁ EDICE

sv. 1 - LIKVIDÁTOR 40 stran / 40,-
sv. 2 - ANARCHIX 40 stran / 40,-
sv. 3 - CLASS WAR COMIX 40 stran / 40,-
sv. 4 - KDYŽ ZAČALA NOC 64 stran / 58,-

BROŽURY

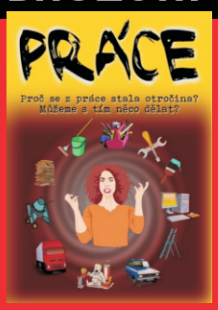

PRÁCE 48 stran / 35,-
OKUPAČNÍ KUCHAŘKA 60 stran / 48,-
HRANICE AKTIVISMU 56 stran / 48,-
COMUNISMO LIBERTARIO 56 stran / 48,-

EDICE POEZIE

M. Sosoi - TĚLA
52 stran / 35,-
M. Sosoi - CRUOR BESTIA
76 stran / 55,-

ČTENÍ OD DĚTÍ KLÍČENÍ

40 stran A4
celobarevné
60,-

Aktuální přehled o všech vydaných publikacích a dalších materiálech, stejně jako seznam distribučních míst naleznete na webové stránce

NAKLADATELSTVI.CSAF.CZ